



# **SPRAWOZDANIE ZARZĄDU Z DZIAŁALNOŚCI**

**Grupy Kapitałowej  
Zakładów Tłuszczowych „Kruszwica” S.A.**

**za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2019 roku**

## ZAWARTOŚĆ:

1. PRODUKTY I TOWARY SPRZEDAWANE PRZEZ GRUPĘ .....	5
2. INFORMACJE O RYNKACH ZBYTU I ŹRÓDŁACH ZAOPATRZENIA.....	9
3. WAŻNIEJSZE OSIĄGNIĘCIA W DZIEDZINIE BADAŃ I ROZWOJU .....	10
4. AKTUALNA I PRZEWIDYWANA SYTUACJA FINANSOWA GRUPY .....	10
5. POWIĄZANIA ORGANIZACYJNE LUB KAPITAŁOWE GRUPY .....	13
6. TRANSAKCJE ZAWARTE PRZEZ GRUPĘ Z PODMIOTAMI POWIĄZANYMI, NA INNYCH WARUNKACH NIŻ RYNKOWE.....	13
7. ZNACZĄCE UMOWY DLA DZIAŁALNOŚCI GRUPY .....	14
8. INFORMACJE O ZACIĄGNIĘTYCH I WYPOWIEDZIANYCH UMOWACH DOTYCZĄCYCH KREDYTÓW I POŻYCZEK.....	14
9. INFORMACJE O UDZIELONYCH POŻYCZKACH.....	15
10. INFORMACJE O UDZIELONYCH I OTRZYMANÝCH PORĘCZENIACH I GWARANCJACH .....	15
11. WPŁYWY Z EMISJI .....	15
12. OBJAŚNIENIE RÓŻNIC POMIĘDZY WYNIKAMI FINANSOWYMI A WCZEŚNIEJ PUBLIKOWANYMI PROGNOZAMI WYNIKÓW NA DANY ROK .....	15
13. CZYNNIKI RYZYKA I ZAGROŻENIA.....	15
14. OCENA ZARZĄDZANIA ZASOBAMI FINANSOWYMI, OKREŚLENIE EWENTUALNYCH ZAGROŻEŃ.....	15
15. OCENA MOŻLIWOŚCI REALIZACJI ZAMIERZEŃ INWESTYCYJNYCH, W TYM INWESTYCJI KAPITAŁOWYCH .....	16
16. OCENA CZYNNIKÓW I NIETYPOWYCH ZDARZEŃ MAJĄCYCH WPŁYW NA WYNIK Z DZIAŁALNOŚCI W 2019 ROKU Z OKREŚLENIEM STOPNIA WPŁYWU TYCH CZYNNIKÓW LUB NIETYPOWYCH ZDARZEŃ NA OSIĄGNIĘTY WYNIK .....	16
17. CHARAKTERYSTYKA CZYNNIKÓW ISTOTNYCH DLA ROZWOJU GRUPY ORAZ PERSPEKTYWY ROZWOJU DZIAŁALNOŚCI GRUPY .....	18
18. STRATEGIA ROZWOJU GRUPY KAPITAŁOWEJ ORAZ DZIAŁANIA PODJĘTE W RAMACH JEJ REALIZACJI.....	18
19. ZMIANY W PODSTAWOWYCH ZASADACH ZARZĄDZANIA PRZEDSIĘBIORSTWEM GRUPY .....	19
20. UMOWY ZAWARTE MIĘDZY GRUPĄ A OSOBAMI ZARZĄDZAJĄCYMI, PRZEWIDUJĄCE REKOMPENSATĘ W PRZYPADKU ICH REZYGNACJI LUB ZWOLNIENIA Z ZAJMOWANEGO STANOWISKA BEZ WAŻNEJ PRZYCZYNY LUB GDY ICH ODWOŁANIE LUB ZWOLNIENIE NASTĘPUJE Z POWODU POŁĄCZENIA GRUPY PRZEZ PRZEJĘCIE .....	19
21. WYNAGRODZENIA, NAGRODY I INNE KORZYŚCI OTRZYMANE PRZEZ OSOBY ZARZĄDZAJĄCE I NADZORUJĄCE GRUPĘ .....	19
22. INFORMACJE O ŁĄCZNEJ LICZBIE I WARTOŚCI NOMINALNEJ WSZYSTKICH AKCJI GRUPY ORAZ AKCJI I UDZIAŁÓW W JEDNOSTKACH POWIĄZANYCH GRUPY, BĘDĄCYCH W POSIADANIU OSÓB ZARZĄDZAJĄCYCH I NADZORUJĄCYCH EMITENTA.....	19
23. INFORMACJE O ZNANYCH SPÓŁCE UMOWACH W WYNIKU KTÓRYCH MOGĄ W PRZYSZŁOŚCI NASTĄPIĆ ZMIANY W PROPORCJACH POSIADANYCH AKCJI PRZEZ DOTYCHCZASOWYCH AKCJONARIUSZY LUB OBLIGATORIUSZY .....	19
24. INFORMACJE O SYSTEMIE KONTROLI PROGRAMÓW AKCJI PRACOWNICZYCH.....	19
25. WSKAZANIE POSTĘPOWAŃ TOCZĄCYCH SIĘ PRZED SĄDEM, ORGANEM WŁAŚCIWYM DLA POSTĘPOWANIA ARBITRAŻOWEGO LUB ORGANEM ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ .....	19
26. NABYCIE AKCJI WŁASNYCH.....	20
27. INFORMACJE O POSIADANYCH PRZEZ GRUPĘ ZAKŁADACH .....	20
28. INFORMACJE O INSTRUMENTACH FINANSOWYCH W ZAKRESIE RYZYKA ORAZ PRZYJĘTYCH PRZEZ GRUPĘ CELACH I METODACH ZARZĄDZANIA RYZYKIEM FINANSOWYM.....	20
29. CHARAKTERYSTYKA STRUKTURY AKTYWÓW I PASYWÓW SKONSOLIDOWANEGO BILANSU, W TYM Z PUNKTU WIDZENIA PŁYNNOŚCI GRUPY.....	20
30. WAŻNIEJSZE ZDARZENIA MAJĄCE ZNACZĄCY WPŁYW NA DZIAŁALNOŚĆ ORAZ WYNIKI FINANSOWE GRUPY KAPITAŁOWEJ EMITENTA W ROKU.....	23

31. OPIS STRUKTURY GŁÓWNYCH LOKAT KAPITAŁOWYCH LUB GŁÓWNYCH INWESTYCJI KAPITAŁOWYCH DOKONANYCH W RAMACH GRUPY .....	23
32. OPIS ORGANIZACJI KAPITAŁOWEJ EMITENTA ZE WSKAZANIEM JEDNOSTEK PODLEGAJĄCYCH KONSOLIDACJI ORAZ OPIS ZMIAN W ORGANIZACJI GRUPY KAPITAŁOWEJ EMITENTA WRAZ Z PODANIEM ICH PRZYCZYŃ .....	23
33. CHARAKTERYSTYKA POLITYKI W ZAKRESIE KIERUNKÓW ROZWOJU GRUPY KAPITAŁOWEJ EMITENTA.....	23
34. OPIS ISTOTNYCH POZYCJI POZABILANSOWYCH W UJĘCIU PODMIOTOWYM, PRZEDMIOTOWYM I WARTOŚCIOWYM .....	23
35. INFORMACJE O UMOWACH ZAWARTYCH PRZEZ SPÓŁKĘ DOMINUJĄCĄ Z PODMIOTEM UPRAWNIONYM DO BADANIA SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH.....	23

OŚWIADCZENIE DOTYCZĄCE STOSOWANIA PRZEZ ZT "KRUSZWICA" S.A. ZASAD ŁADU KORPORACYJNEGO W 2019 ROKU

SPRAWOZDANIE NA TEMAT DANYCH NIEFINANSOWYCH ZT "KRUSZWICA" S.A. ZA 2019 ROK

Na dzień bilansowy 31 grudnia 2019 roku, jak również na dzień 31 grudnia 2018 roku, w skład Grupy Kapitałowej ZT „Kruszwica” S.A. (dalej: Grupa Kapitałowa lub Grupa) wchodzi Zakłady Tłuszczowe „Kruszwica” S.A. jako podmiot dominujący oraz spółka zależna, ZTK Property Management spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (dalej: ZTK PM).

ZTK PM prowadzi działalność wyłącznie w zakresie świadczenia usług zarządzania nieruchomościami. Poniżej przedstawiono dane finansowe ZTK PM.

Sprawozdanie z sytuacji finansowej	2019-12-31	2018-12-31
	tys. PLN	tys. PLN
Rzeczowe aktywa trwałe	641	739
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	433	546
Długoterminowe aktywa finansowe	4	-
<b>Aktywa trwałe</b>	<b>1 078</b>	<b>1 285</b>
Należności z tytułu dostaw i usług	200	196
Należności pozostałe	68	37
Krótkoterminowe aktywa finansowe	7	-
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	69 429	68 321
<b>Aktywa obrotowe</b>	<b>69 704</b>	<b>68 554</b>
<b>Aktywa razem</b>	<b>70 782</b>	<b>69 839</b>
Kapitał podstawowy	75 417	75 417
Zyski zatrzymane	(4 799)	(5 868)
<b>Kapitał własny</b>	<b>70 618</b>	<b>69 549</b>
Pozostałe rezerwy	115	115
<b>Zobowiązania długoterminowe</b>	<b>115</b>	<b>115</b>
Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych	13	12
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	35	163
Pozostałe zobowiązania krótkoterminowe	1	-
<b>Zobowiązania krótkoterminowe</b>	<b>49</b>	<b>175</b>
<b>Pasywa Razem</b>	<b>70 782</b>	<b>69 839</b>

Sprawozdanie z całkowitych dochodów	Za okres zakończony 2019-12-31	Za okres zakończony 2019-12-31
	tys. PLN	tys. PLN
Pozostałe przychody operacyjne	1 991	1 950
<b>Przychody ogółem</b>	<b>1 991</b>	<b>1 950</b>
Koszty ogólnego zarządu	623	518
(Zyski) / straty z wyceny instrumentów pochodnych oraz różnic kursowych	67	-
(Zyski) / straty na sprzedaży środków trwałych i inne koszty związane ze środkami trwałymi	(9)	-
Pozostałe koszty operacyjne	1 006	1 189
<b>Koszty ogółem</b>	<b>1 687</b>	<b>1 707</b>
Zysk/(Strata) operacyjny	304	243
Przychody finansowe	1 009	988
Koszty finansowe	-	74
<b>Zysk/(Strata) z działalności kontynuowanej przed opodatkowaniem</b>	<b>1 313</b>	<b>1 157</b>
<b>Podatek dochodowy</b>	<b>122</b>	<b>835</b>
<b>Zysk/(Strata) netto</b>	<b>1 191</b>	<b>322</b>
<b>Całkowite dochody ogółem</b>	<b>1 191</b>	<b>322</b>

W zawiązku z nieistotnym wpływem danych ZTK PM. na prezentowane w niniejszym Sprawozdaniu z działalności dane oraz wskaźniki finansowe Zarząd podjął decyzję o prezentowaniu danych w układzie skonsolidowanym.

Oświadczenie dotyczące stosowania przez Spółkę zasad ładu korporacyjnego oraz Sprawozdanie na temat danych niefinansowych, stanowiące wyodrębnioną część niniejszego sprawozdania z działalności prezentują dane w odniesieniu do ZT „Kruszwica” S.A.

Zarząd uważa, iż tak zaprezentowane informacje finansowe spełniają wymogi prezentacyjne zgodnie z ustawą o rachunkowości oraz paragrafem 70 Rozporządzenia Ministra finansów w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisanych prawa państwa niebędącego państwem członkowskim z dnia 29 marca 2018 roku.

Na mocy paragrafu 71, punkt 8 Rozporządzenia Ministra finansów w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisanych prawa państwa niebędącego państwem członkowskim z dnia 29 marca 2018 roku, niniejsze sprawozdanie obejmuje swoim zakresem (i) sprawozdanie Zarządu z działalności Zakładów Tłuszczowych „Kruszwica” S.A i (ii) sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej ZT „Kruszwica” S.A. oraz zawiera dane finansowe skonsolidowane metodą pełną, dla Grupy Kapitałowej ZT „Kruszwica” S.A.

Na podstawie art. 55 ust. 2c Ustawy o rachunkowości Zarząd Jednostki Dominującej sporządza odrębne sprawozdanie Grupy Kapitałowej na temat informacji niefinansowych.

## **1. PRODUKTY I TOWARY SPRZEDAWANE PRZEZ GRUPĘ**

*(określenie wartościowe i ilościowe oraz udział poszczególnych produktów, towarów i usług (jeżeli są istotne) albo ich grup w sprzedaży Grupy ogółem, a także zmiany w tym zakresie)*

### **Informacje o produktach, towarach i usługach Grupy**

**Zakłady Tłuszczowe „Kruszwica” S.A.** (w dalszej części zwane: ZT Kruszwica, Spółką dominującą lub Spółką) są zintegrowanym pionowo producentem wyrobów na bazie tłuszczów roślinnych. Działalność podstawowa Spółki obejmuje: ekstrakcję oleju z nasion rzepaku, rafinację (oczyszczanie) olejów roślinnych pochodzących z produkcji własnej oraz z zakupu, przetwórstwo olejów i tłuszczów roślinnych w celu zmiany ich właściwości fizyko-chemicznych (utwardzanie, estryfikacja) oraz produkcję margaryn, tłuszczów i olejów roślinnych. Spółka sprzedaje wyroby oraz produkty uboczne pochodzące z każdego etapu produkcji oraz prowadzi sprzedaż towarów zakupionych u innych wytwórców.

Opis podstawowych wyrobów i produktów ubocznych wytwarzanych przez ZT Kruszwica:

<u>Oleje konfekcjonowane</u>	butelkowane oleje roślinne sprzedawane w opakowaniach jednostkowych o pojemności nieprzekraczającej 10 litrów, przeznaczone dla odbiorców indywidualnych (konsumentów).
<u>Margaryny konsumenckie</u>	jadalne emulsje tłuszczowo-wodne o zawartości tłuszczu 20-82%, przeznaczone do użycia w gospodarstwach domowych, opakowane w folię lub w plastikowe kubki, o wadze do 1 kg.
<u>Margaryny profesjonalne</u>	emulsje tłuszczowe o zawartości tłuszczu 60-83%, przeznaczone do dalszego przetwarzania w przemyśle cukierniczym i piekarskim, konfekcjonowane w płyty lub bloki o wadze 10-20 kg.
<u>Tłuszcze profesjonalne</u>	tłuszcze 100%-owe (rafinowane, frakcjonowane, przeestryfikowane, uwodornione i ich mieszaniny) o zróżnicowanych cechach i aplikacjach, dedykowane głównie do przemysłu: spożywczego, cukierniczego i mleczarskiego, dostarczane luzem w cysternach lub blokach o masie 10-20 kg.
<u>Oleje surowe i rafinowane</u>	oleje roślinne (głównie olej rzepakowy), różniące się stopniem oczyszczenia, sprzedawane luzem dla producentów bio-komponentów oraz przemysłu spożywczego.
<u>Śruta rzepakowa</u>	produkt uboczny powstający w procesie przerobu nasion roślin oleistych, stanowiący komponent do produkcji pasz. Odbiorcami śruty rzepakowej na rynku krajowym są głównie producenci pasz oraz gospodarstwa hodowlane, a na rynkach zagranicznych głównie firmy handlowe.

**Analiza wyników sprzedaży w 2019 roku**

	2019			Zmiana w stosunku do roku poprzedniego		
	tys. PLN	tys. ton	Udział (*)	tys. PLN	tys. ton	Udział (*)
Oleje surowe i rafinowane	1 194 509	352,82	29,26%	241 539	53	2,74%
Śruta rzepakowa	523 841	587,32	48,70%	52 066	45	0,73%
Oleje konfekcjonowane	551 090	111,85	9,27%	-16 479	-7	-1,28%
Margaryny konsumenckie	326 424	60,25	5,00%	-45 677	-11	-1,31%
Margaryny profesjonalne	91 505	23,98	1,99%	-12 178	-3	-0,42%
Tłuszcze profesjonalne	165 102	40,62	3,37%	-4 612	1	-0,12%
Pozostałe	39 336	29,07	2,41%	10 273	-2	-0,33%
<b>Razem Sprzedaż</b>	<b>2 891 807</b>	<b>1 205,92</b>	<b>100,00%</b>	<b>224 934</b>	<b>75</b>	<b>0,00%</b>
<b><i>W tym sprzedaż krajowa produktów</i></b>						
Oleje surowe i rafinowane	900 495	266,71	22,12%	130 057	24	0,67%
Śruta rzepakowa	417 558	468,21	38,83%	49 938	43	1,22%
Oleje konfekcjonowane	480 912	96,43	8,00%	-18 255	-8	-1,23%
Margaryny konsumenckie	215 842	42,92	3,56%	-43 865	-11	-1,19%
Margaryny profesjonalne	79 203	20,67	1,71%	-9 841	-3	-0,35%
Tłuszcze profesjonalne	140 085	35,26	2,92%	-1 205	2	-0,04%
Pozostałe	13 222	25,14	2,08%	-1 722	-4	-0,48%
<b>Razem Sprzedaż Krajowa</b>	<b>2 247 318</b>	<b>955,35</b>	<b>79,22%</b>	<b>105 107</b>	<b>44</b>	<b>-1,40%</b>
<b><i>W tym eksport produktów</i></b>						
Oleje surowe i rafinowane	99 097	29,42	2,44%	46 886	14	1,03%
Śruta rzepakowa	106 282	119,11	9,88%	2 128	2	-0,49%
Oleje konfekcjonowane	65 230	14,19	1,18%	17 295	4	0,31%
Margaryny konsumenckie	36 102	10,92	0,91%	1 519	1	-0,01%
Margaryny profesjonalne	12 302	3,31	0,27%	-2 337	-1	-0,08%
Tłuszcze profesjonalne	25 017	5,36	0,44%	-3 406	-1	-0,09%
Pozostałe	1 680	0,37	0,03%	-371	0	-0,01%
<b>Razem Sprzedaż eksportowa</b>	<b>345 710</b>	<b>182,67</b>	<b>15,15%</b>	<b>61 714</b>	<b>19</b>	<b>0,66%</b>
<b><i>W tym sprzedaż towarów</i></b>						
Oleje surowe i rafinowane	194 917	56,69	4,70%	64 596	15	1,04%
Oleje konfekcjonowane	4 948	1,23	0,10%	-15 519	-4	-0,35%
Margaryny konsumenckie	74 479	6,41	0,53%	-3 331	-1	-0,11%
Pozostałe	24 435	3,56	0,30%	12 367	2	0,16%
<b>Razem Sprzedaż towarów</b>	<b>298 780</b>	<b>67,90</b>	<b>5,63%</b>	<b>58 113</b>	<b>13</b>	<b>0,74%</b>

\* udział ilości sprzedaży produktu w ilości sprzedaży ogółem

**Oleje konfekcjonowane**

W 2019 roku Spółka sprzedała łącznie 111,85 tys. ton własnych olejów konfekcjonowanych, o 7 tys. ton mniej niż w roku ubiegłym. Spadek wolumenu nastąpił w produktach określanych jako marki własne oraz w produktach brandowych. Spadek wolumenu produktów markowych był efektem wzrostu cen na oleje na rynku polskim. Podwyżka cen była spowodowana globalnymi wzrostami cen oleju rzepakowego. Spadek wolumenu produktów markowych przełożył się na spadek udziału Spółki w rynku. Udział Spółki w krajowym rynku olejów konfekcjonowanych w 2019 roku kształtował się na poziomie 35,4% (dane za ACN, ilościowo) i spadł o 2,5 punktu procentowego w porównaniu do roku 2018.

W kategorii olejów konfekcjonowanych Spółka koncentrowała działania na marce Kujawski, poprzez:

- stworzenie nowej reklamy TV
- wspieranie marki Kujawski w mediach, w tym w TV,
- rozwój oferty premium marki Kujawski – oleje tłoczone na zimno – poprzez rozwój dystrybucji, działania w punktach detalicznych, kampanie on-line,
- kontynuację kampanii społecznościonej (CSR) - Z Kujawskim Pomagamy Pszczołom, której celem była edukacja konsumentów na temat sposobu ochrony pszczół,

- wzmocnienie obecności marki w Internecie, w szczególności:
  - rozwój i promocję aplikacji FOODER, (strona [www.fooder.pl](http://www.fooder.pl) oraz aplikacja mobilna), umożliwiającej stworzenie indywidualnej książki kucharskiej, poprzez dodawanie przepisów kulinarnych z różnych źródeł,
  - rozwój portalu kulinarnego marki **Kujawski**.

Marka Kujawski jest najbardziej dostępną marką (w największej liczbie sklepów) w kategorii olejowej (wg Nielsen; grudzień 2019).

W przypadku oleju Oliwier działania Spółki w 2019 roku ukierunkowane były na budowaniu świadomości konsumentką poprzez obecność marki w programach TV i sponsoring.

Powołując się na dane instytutu badawczego ACNielsen (ACN), w okresie od stycznia do grudnia 2019 roku, rynek olejów konfekcjonowanych (wraz z oliwami) w Polsce nie uległ istotnym zmianom. Pod względem ilościowym rynek zmniejszył się o 1%, a pod względem wartościowym rynek wykazał stabilność (spadek o 0,1%), w odniesieniu do porównywalnego poprzedniego okresu.

### Margaryny konsumentckie

W 2019 roku Spółka sprzedała łącznie ponad 60 tys. ton własnych margaryn konsumentckich, co w porównaniu do ubiegłego roku jest spadkiem o 10 tys. ton. 70% całkowitej sprzedaży produktów i towarów w tym segmencie trafiło na rynek krajowy. Eksport produktów wyniósł 10,9 tys. ton. Głównymi rynkami zbytu dla sprzedaży eksportowej były: Gruzja, Węgry, Słowacja, Macedonia i kraje bałtyckie.

Portfolio margaryn konsumentckich Spółki, oprócz marek własnych oraz tzw. Private Label (marki kluczowych sieci handlowych), obejmuje również marki należące do siostrzanej spółki Bunge Polska sp. z o. o. („Bunge Polska”), na mocy zawartej w 2010 roku umowy o współpracy, w ramach której nastąpiła integracja działalności handlowej, dystrybucyjnej i marketingowej obydwu spółek w zakresie sprzedaży produktów Bunge Polska. Głównymi markami Bunge Polska dystrybuowanymi przez Spółkę są **Optima**, **Masmix**, **Pyszny Duet** oraz **Finuu**.

Udział ilościowy Spółki w rynku margaryn konsumentckich na koniec roku 2019 roku wyniósł 27,9%, i jest stabilny w porównaniu z rokiem 2018.

Główną przyczyną spadku sprzedaży margaryn konsumentckich było kurczenie się rynku margaryn i miksów roślinnych oraz istotny spadek znaczenia marek prywatnych. Mniejsze zainteresowanie konsumentów kategorią margaryn i miksów związane było ze zmianą preferencji konsumentckich (masło zamiast margaryn); cena masła w 2019 roku była istotnie niższa w porównaniu z poprzednimi latami.

Strategia Spółki w segmencie margaryn konsumentckich opierała się w głównej mierze na kontynuacji rozwoju dwóch marek margarynowych z segmentu mainstream: **Smakowita** i **Slyne MR** oraz dwóch marek z segmentu premium: **Optima** i **Finuu**.

W efekcie kontynuacji budowania wartości tych produktów, Spółka konsekwentnie wspiera portfolio marki **Smakowita** poprzez umacnianie wizerunku i świadomości marki w mediach klasycznych takich jak TV czy prasa oraz digitalowych. Komunikacja Smakowitej podkreśla maślany smak produktu oraz wskazuje na korzystne atrybuty produktowe takie jak olej rzepakowy z pierwszego tłoczenia, zawartość kwasów Omega 3 i wysoką zawartość witamin A,D,E oraz brak konserwantów.

Marka **Slyne MR** jest najbardziej dynamicznie rosnącą marką na rynku margaryn. Dzięki swej tradycyjnej, niezmiennej od pokoleń recepturze, nie tylko umacnia swoją jakość wśród lojalnych konsumentów, ale konsekwentnie zdobywa także nowych odbiorców. W 2019 Spółka wzmocniała relacje marki z konsumentem poprzez organizowanie konkursów oraz promocji konsumentckich dedykowanych do klientów sieci handlowych.

2019 roku kontynuowaliśmy rozwój segmentu margaryn prozdrowotnych. Co roku wzrasta sprzedaż margaryny zdrowotnej Optima Cardio oraz Optima Cardio Potas+. Marka Optima dzięki swej skuteczności i efektywnej komunikacji z konsumentem co roku zdobywa nowych zwolenników, czego wynikiem jest uzyskanie pozycji lidera w swoim segmencie. W 2019 roku dokonaliśmy rewitalizacji architektury portfolio marki Optima oraz wprowadziliśmy opakowania przyjazne środowisku o zredukowanej o 30% ilości plastiku. Opakowanie w pełni nadaje się do recyklingu, a 53% kubka pochodzi z recyklingowanego materiału.

Spółka koncentrowała się również na rozwoju marki **Finuu**, która jest odpowiedzią na rosnące potrzeby konsumentów związane z zakupem żywności naturalnej, jak najmniej przetworzonej. W 2019 roku do oferty miksów maślanych Finuu dodaliśmy nowość, Finuu bez laktozy.

W roku 2019 Spółka sprzedawała także produkty typu marki własne dla kluczowych sieci handlowych w Polsce i za granicą.

Na krajowym rynku margaryn i miksów roślinnych można wyodrębnić trzy segmenty, dla których kluczowym kryterium podziału jest cena:

- a) segment Premium, do którego należą marki: Optima, Finuu

**Optima** – margaryny funkcjonalne (prozdrowotne, obniżające poziom cholesterolu, utrzymujące prawidłowe ciśnienie krwi), takie jak **Optima Cardio** i **Optima Cardio Potas+** oraz produkty profilaktyczne **Optima Omega 3**, **Optima Neuro**, **Optima Osteo**. Marce **Optima** towarzyszyła kampania marketingowa

realizowana w telewizji, radiu, internecie i materiałach POS, aktywnie wspierana przez akcje trade-marketingowe.

**Finuu** – to pierwszy w portfelu margaryn miks masła i naturalnych olejów: rzepakowego i Inianki, dzięki czemu łączy w sobie jakość masła i bogactwo kwasów tłuszczowych Omega3. W roku 2019 marka **Finuu** była reklamowana w telewizji, w internecie i na materiałach POS oraz obecna była w licznych promocjach handlowych.

- b) segment Mainstream, w którym Spółka oferuje konsumentowi m.in. takie marki jak: **Smakowita, Słynne MR, Pyszny Duet** oraz margaryny kostkowe „Z Kruszwicy”. Działania marketingowe w tym segmencie koncentrowały się głównie na rozwoju marki **Smakowita**, która jest wiodącą marką w portfelu produktowym Spółki. W 2019 roku prowadzone były działania komunikujące zalety marki i portfolio w telewizji i w internecie. Całość tych działań została wzmocniona w punktach sprzedaży licznymi promocjami handlowymi. Bardzo dynamicznie rośnie marka **Słynne MR** zyskując klientów we wszystkich kanałach sprzedażowych. Komunikacja tej marki skupiała się głównie na działaniach konkursowych i promocyjnych w punktach sprzedaży detalicznej.
- c) segment Economy, oferujący produkty, dla których kluczowym kryterium wyboru jest cena. W segmencie tym Spółka dostarczała na rynek margarynę Ewa.

Z perspektywy zastosowania margaryn konsumenckich, krajowy rynek margaryn i miksów dzieli się na dwie kategorie:

- a) produkty do smarowania pieczywa (w kubkach), w ramach którego Spółka oferowała m.in. takie marki jak: **Smakowita, Optima, Masmix, Słynne MR, Pyszny Duet, Finuu, Naturima, Ekstra Pomorski, Ewa**;
- b) margaryny do celów kulinarnych (w kostkach), przeznaczone głównie do wypieku ciast, smażenia i gotowania. Spółka oferowała konsumentom m.in. takie marki jak **Palma z Kruszwicy, Mleczna z Kruszwicy** oraz **Zwykła z Kruszwicy**.

W opinii instytutu badawczego ACN, w skumulowanym okresie od listopada 2018 roku do grudnia 2019 roku, rynek margaryn i miksów konsumenckich w Polsce uległ zmniejszeniu o 10% pod względem ilościowym i 9% pod względem wartościowym, w stosunku do porównywalnego okresu poprzedniego. Łączny udział marek ZT Kruszwica i Bunge Polska sp. z o. o. (ZT „Kruszwica” jest wyłącznym dystrybutorem produktów tej spółki) w rynku margaryn i miksów, w okresie listopad 2018 – grudzień 2019, wyniósł około 27,9% (ACN, dane w ujęciu wolumenowym). Pozycja rynkowa ZT Kruszwicy jest stabilna; zmiana o 0,1 pp w porównaniu z analogicznym okresem w roku ubiegłym.

### Margaryny i Tłuszcze Profesjonalne

W roku 2019 Spółka dostarczyła na rynek krajowy 64,6 tys. ton margaryn i tłuszczów dla profesjonalnych odbiorców i był to wynik o 3% niższy w porównaniu z rokiem ubiegłym. Spadek wolumenów sprzedaży odnotowano w kategorii margaryn profesjonalnych, natomiast w kategorii tłuszczów profesjonalnych sprzedaż nieznacznie wzrosła w stosunku do roku ubiegłego.

Spółka kontynuuje proces umacniania pozycji lidera na rynku margaryn profesjonalnych w sektorze rzemiosła cukierniczego, rozwijając program dedykowany środowisku cukierniczo-piekarskiemu – Akademia Mistrza. Spółka aktywnie buduje pozycję i rozwija sprzedaż w kanale HoReCa (hotele, restauracje, catering), edukując i wspierając rozwój rynku poprzez platformę komunikacyjną „smazymy.com”

### Oleje surowe i rafinowane

W 2019 roku Spółka sprzedała łącznie 352,8 tys. ton olejów surowych i rafinowanych, tj. 53 tys. ton więcej niż w 2018 roku, z czego wolumen sprzedaży eksportowej wzrósł o 14 tys. ton, a krajowej o 39 tys. ton. Wzrost sprzedaży spowodowany był głównie dużym zapotrzebowaniem producentów biokomponentów zarówno krajowych, jak i zagranicznych. Znaczna część oleju luzem (około 72%) trafiła na rynek w postaci surowej lub rafinowanej, natomiast pozostała ilość została sprzedana w postaci produktów konsumenckich. W dalszym ciągu zdecydowana większość olejów surowych i rafinowanych kierowana jest do odbiorców na rynku krajowym.

Krajowy popyt na oleje roślinne luzem nieco zwiększył się, głównie za sprawą zwiększonego popytu na olej surowy.

### Śruta Rzepakowa

Wartość sprzedaży śruty rzepakowej w 2019 roku wyniosła 587,3 tys. ton i była wyższa o 52 tys. ton w stosunku do wartości sprzedaży w 2018 roku. Wzrost wartości sprzedaży śruty rzepakowej spowodowany był przede wszystkim wyższym przerobem nasion rzepaku w 2019 roku.



## 2. INFORMACJE O RYNKACH ZBYTU I ŹRÓDŁACH ZAOPATRZENIA

### Rynki zbytu

*(podział na rynki krajowe i zagraniczne, określenie uzależnienia od jednego lub więcej odbiorców, nazwy (firmy), udział w sprzedaży, formalne powiązania ze Spółką odbiorców, których indywidualny udział osiąga co najmniej 10 % przychodów ze sprzedaży ogółem)*

#### **Produkty Konsumenckie**

W 2019 roku Spółka realizowała sprzedaż olejów i margaryn konsumenckich na rynku krajowym poprzez wszystkie istotne kanały dystrybucji, zarówno pośrednie (dystrybutorzy) jak i bezpośrednie (sieci handlowe).

Sprzedaż olejów konfekcjonowanych (wraz z markami własnymi dostarczonymi do sieci handlowych) prowadzona była w większości w kanale nowoczesnym. Wyroby Spółki w 2019 roku były dostępne w ponad 95% sklepów w Polsce. Wg AC Nielsen, najbardziej dostępną marką był Olej Kujawski.

Spółka prowadziła również sprzedaż olejów konfekcjonowanych na rynkach Łotwy, Litwy i Estonii oraz Izraela, oferując produkty pod markami własnymi i markami innych firm grupy Bunge w Europie.

#### **Produkty Profesjonalne**

Sprzedaż margaryn i tłuszczów profesjonalnych na terenie Polski prowadzona była poprzez sieć około 65 wyspecjalizowanych dystrybutorów, dostarczających produkty do zakładów cukierniczych i piekarni, oraz małych i średnich zakładów przetwórstwa spożywczego (38 dystrybutorów). Sprzedaż na rynek HoReCa odbywała się za pośrednictwem 25 dystrybutorów.

Sprzedaż produktów profesjonalnych dla dużych odbiorców branży spożywczej realizowana była bezpośrednio ze Spółki.

Eksport margaryn i pozostałych tłuszczów profesjonalnych realizowany był wspólnym kanałem dystrybucji, z dostawą do około 40 klientów na terenie Europy. W 2019 roku Spółka zintensyfikowała działania na rynkach: Czech, Słowacji, Węgier, Bułgarii, Rumunii i Krajów Nadbałtyckich.

#### **Oleje surowe i rafinowane rzepakowe**

W 2019 roku oleje surowe były dostarczane przede wszystkim do krajowych producentów biokomponentów. Niewielka ilość oleju surowego została sprzedana do Niemiec.

W 2019 roku Spółka utrzymała wiodącą pozycję dostawcy oleju dla rodzimego przemysłu biopaliw.

Zdecydowana większość olejów rafinowanych luzem trafiała na rynek polski, na którym głównymi odbiorcami były duże zakłady przemysłu spożywczego. W niewielkich ilościach oleje rafinowane eksportowane były na Litwę oraz Łotwę.

#### **Śruta Rzepakowa**

Dzięki rosnącemu krajowemu popytowi na śrutę rzepakową, wzrosła ilość oraz wartość sprzedaży tego produktu na tym rynku. W roku 2019 Spółka w dalszym ciągu zwiększała dywersyfikację kierunków sprzedaży oraz wartość sprzedaży poprzez wzrost udziałów rynkowych w krajach bezpośrednio graniczących z Polską. Głównymi kierunkami eksportu pozostały rynki Niemiec, Francji i Czech.

Głównym krajowym odbiorcą śruty rzepakowej w 2019 roku był przemysł paszowy.

#### **Źródła zaopatrzenia**

*(informacje o źródłach zaopatrzenia w materiały do produkcji, w towary i usługi z określeniem uzależnienia od jednego lub więcej dostawców, nazwy (firmy), udział w zaopatrzeniu, formalne powiązania ze Spółką dostawców, których indywidualny udział osiąga co najmniej 10 % przychodów ze sprzedaży ogółem)*

#### **Rzepak**

Podstawowym surowcem w procesie produkcji olejów, margaryn i tłuszczów roślinnych są nasiona rzepaku, które Spółka nabywała na podstawie umów sprzedaży zawieranych z producentami rzepaku, grupami producentekimi oraz firmami handlowymi. W 2019 roku nasiona skupowane były na terenie całej Polski. W uzupełnieniu krajowego skupu w 2019 roku Spółka importowała również nasiona z Austrii, Czech, Rumunii, Węgier i Słowacji.

## Inne Oleje roślinne

Oleje roślinne pochodzenia tropikalnego są podstawowym surowcem przy produkcji margaryn i tłuszczów oferowanych przez Spółkę.

W 2019 roku Spółka zaopatrywała się głównie w oleje rafinowane pochodzenia tropikalnego, takie jak olej palmowy rafinowany, stearyna i oleina palmowa, olej kokosowy oraz olej z ziaren palmy, które nabywano w europejskich rafineriach na terenie Holandii i Niemiec. ZT Kruszwica importowała również olej słonecznikowy, głównie z Węgier, Austrii i Rumunii.

### 3. WAŻNIEJSZE OSIĄGNIĘCIA W DZIEDZINIE BADAŃ I ROZWOJU

Prace projektowe dotyczyły szeroko rozumianego rozwoju produktów konsumenckich i profesjonalnych. Realizację prac w każdym ze wspomnianych obszarów nadzorowały struktury organizacyjne w Spółce.

Dział R&D, B2C oraz Dział Aplikacji i Wsparcia Technicznego B2B prowadził projekty badawczo-rozwojowe obejmujące m.in. nowe produkty, modyfikacje istniejących produktów, usługi, serwis oraz wsparcie techniczno-technologiczne zarówno na rzecz Spółki jak i innych podmiotów w Grupie Bunge.

Prowadzone działania badawczo – rozwojowe dotyczyły:

- a) Projektów zarówno NPD (New Product Development) jak i RENO (modyfikacja / ulepszenie bieżących produktów w celu dodania nowej wartości do produktu lub / i redukcji kosztów). Zespoły projektowe są interdyscyplinarne, złożone z lokalnych lub / i europejskich zasobów ludzkich.

Portfel projektów 2019:

- portfel projektów segmentu margarynowego (B2C): 12 projektów
  - portfel projektów kategorii olejowej (B2C): 17 projektów,
  - portfel projektów kategorii B2B: 23 projektów.
- b) Współpracy z firmą Bunge Polska sp. z o. o. w zakresie szeroko rozumianych zagadnień inżynierijno – procesowych, w tym:
    - modyfikacji receptur do przyjętych rozwiązań technicznych,
    - weryfikacji rozwiązań techniczno–technologicznych, procesu produkcyjnego,
    - monitorowania produkcji.
  - c) Harmonizacji produkcji produktów konsumenckich, modyfikacji i optymalizacji receptur oraz opakowań w celu poprawy efektu ekonomicznego w obszarze grupy.
  - d) Współpracy z sieciami dyskontowymi w obszarze istniejących i nowych produktów oraz opakowań.
  - e) Współpracy w badaniach panelu ekspertów sensorycznych dla nowych projektów (badania przechowalnicze, profilowanie smakowitości, różnicowanie sensoryczne produktów, identyfikacja kluczowych atrybutów sensorycznych w produktach i wiele innych).

Ponadto, wzorem lat ubiegłych, w 2019 roku w ramach bieżącej działalności Spółka współpracowała z uznanymi zewnętrznymi jednostkami oraz ośrodkami badawczymi, m.in. z: Instytutem Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego Oddział Przetwórstwa Tłuszczów Warszawa, Politechniką Gdańską, Uniwersytetem Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Spółka w 2019 roku kontynuowała projekty B2B w zakresie tworzenia optymalnych receptur, ukierunkowanych na produkty niskotransowe, niewodornione, niepalmowe oraz tzw. "Clean label", jak również wprowadzenia nowych produktów i opakowań, a także wsparcia technicznego i technologicznego dla wybranych kluczowych klientów Spółki. W 2019 roku Spółka również intensyfikowała prace związane z rozwojem rynku eksportowego.

Spółka w 2019 roku kontynuowała projekty B2C w zakresie tworzenia nowych produktów (Kujawski z ziołami – aromaty naturalne, Kujawski tłoczony na zimno – nowe warianty) oraz ulepszenia bieżących produktów portfela margarynowego jak i olejowego (Kujawski – wzmocnienie aspektu naturalności, Kujawski tłoczony na zimno – nowe warianty i usprawnienia technologiczne, praca nad nowymi wariantami smakowymi dla past Wawrzyniec jak też opakowaniowymi).

Dodatkowo Spółka współpracowała z zewnętrznymi podwykonawcami w celu rozszerzenia portfela marki, wariantów smakowych dla marki Wawrzyniec.

## 4. AKTUALNA I PRZEWIDYWANA SYTUACJA FINANSOWA GRUPY

Podstawowe wielkości ekonomiczne	2019	2018	Zmiana	
			PLN'000	%
Sprzedaż wolumen (tys. Ton)	1 206	1 131	75	7%
Przychody ze sprzedaży produktów i towarów	2 891 807	2 666 877	224 930	8%
Koszty wytworzenia produktów i koszty sprzed. towarów	2 573 396	2 357 856	215 540	9%
Koszty sprzedaży	158 527	150 198	8 329	6%
Koszty ogólnego zarządu	30 987	37 733	(6 746)	-18%
(Zyski) / straty z tytułu instrumentów pochodnych i różnic kursowych	(5 160)	(688)	(4 472)	650%
Zysk brutto ze sprzedaży	318 411	309 021	9 390	3%
Marża brutto na sprzedaży	11,0%	11,6%	-0,6%	
Zysk z kontynuowanej działalności operacyjnej	137 048	124 944	12 104	10%
% sprzedaży	4,7%	4,7%	0,1%	
EBITDA <sup>(1)</sup>	165 386	150 099	15 287	10%
% sprzedaży	5,7%	5,6%	0,1%	
Zysk przed opodatkowaniem	135 607	123 704	11 903	10%
Rentowność brutto sprzedaży	4,7%	4,6%	0,1%	
Zysk netto	108 119	99 747	8 372	8%
Rentowność netto sprzedaży	3,7%	3,7%	0,0%	
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	6 633	85 913	-79 280	-92%
Aktywa trwałe na koniec okresu	335 743	303 648	32 095	11%
Aktywa obrotowe na koniec okresu	757 913	788 008	-30 095	-4%
Kapitały własne na koniec okresu	797 168	747 106	11 642	2%
Średni kapitał pracujący <sup>(2)</sup>	465 453	430 650	34 803	8%
dni sprzedaży <sup>(3)</sup>	59	59	0	0%
Kredyty i pożyczki na koniec okresu <sup>(4)</sup>	10 011	0	10 011	0%
ROA <sup>(5)</sup>	9,90%	9,50%	0,4%	4%
ROE <sup>(6)</sup>	14,00%	14,00%	0,0%	0%

## Legenda:

(1) Zysk z kontynuowanej działalności operacyjnej + Amortyzacja

(2) Średni stan na podstawie danych kwartalnych Aktywów obrotowych–Zobowiązania krótkoterminowe + Zobowiązania krótkoterminowe z tytułu kredytów i pożyczek

(3) Średni kapitał pracujący / przychody ze sprzedaży produktów i towarów \*365 dni

- (4) Zobowiązania krótkoterminowe z tytułu kredytów i pożyczek + Długoterminowe kredyty i pożyczki
- (5) Zysk netto/ średni stan aktywów (bilans otwarcia, bilans zamknięcia)
- (6) Zysk netto /średni stan kapitałów własnych (bilans otwarcia, bilans zamknięcia)

Wynik finansowy ZTK PM nie wpływa istotnie na sprawozdanie z całkowitych dochodów Grupy.

Wynik finansowy Grupy 2019 roku jest pod znaczącym wpływem wyniku segmentu Agri, gdzie marża na przerobieniu nasion rzepaku utrzymywała się powyżej wyników uzyskiwanych w roku ubiegłym. Głównym powodem tego stanu jest stosunkowo dobra podaż nasion rzepaku oraz wysoki popyt na dostawy biodiesla i oleju rzepakowego na rynku krajowym i w zachodniej Europie.

Wartość przychodów ze sprzedaży produktów i towarów w 2019 roku, w porównaniu do roku ubiegłego, wzrosła o 224,9 mln PLN (+8%). Powodem tej zmiany był głównie wzrost wolumenów sprzedaży olejów surowych i rafinowanych oraz śrutę rzepakową, który łącznie spowodował wzrost wartości sprzedaży o 293,6 mln PLN.

Spadek wartości sprzedaży zanotowały natomiast margaryny konsumenckie (-14%), margaryny profesjonalne (-11,7%), tłuszcze profesjonalne (-2,7%) oraz oleje konfekcjonowane, na łączną kwotę 78,9 mln PLN.

W całym 2019 roku Grupa zdołała sprzedać 1.206 tys. ton swoich produktów, czyli o 7% więcej niż w roku ubiegłym. Wraz ze wzrostem wartości sprzedaży wzrosła łączna wartość kosztu wytworzenia sprzedanych produktów i kosztu sprzedanych towarów (+9%), co w rezultacie pozwoliło Grupie osiągnąć zysk brutto ze sprzedaży na poziomie 318,4 mln PLN, a marżę brutto na poziomie 11,0% (rok 2018 odpowiednio: 309,0 mln PLN i 11,6%).

Koszty sprzedaży w 2019 roku wyniosły 158,5 mln PLN i wzrosły o 8,3 mln PLN, co wynika ze wzrostu wolumenu sprzedaży. Znaczny spadek zanotowały natomiast koszty ogólnego zarządu, z kwoty 37,7 mln PLN w 2018 roku do 31,0 mln PLN w 2019 roku.

W okresie sprawozdawczym 2019 roku Grupa wykazała zysk z tytułu wyceny instrumentów pochodnych i różnic kursowych w wysokości 5,2 mln PLN (w 2018 roku 0,7 mln PLN zysku). Wynik ten obejmuje: 0,3 mln PLN zysku na niezrealizowanych i zrealizowanych różnicach kursowych (w 2018 roku zysk 1,7 mln PLN), 1,4 mln PLN straty na towarowych instrumentach zabezpieczających i pozycji zabezpieczanej (w 2018 roku strata 4,4 mln PLN) oraz 6,1 mln PLN zysku na walutowych instrumentach zabezpieczających (w 2018 roku zysk 6,8 mln PLN).

Opis celów stosowania instrumentów zabezpieczających oraz sposób ich ewidencji zaprezentowano w Notach Nr 34 i 35 Sprawozdania Finansowego.

Zysk z działalności operacyjnej w 2019 roku ukształtował się na poziomie 137,0 mln PLN i był o 12,1 mln PLN wyższy (10%) w stosunku do zysku z działalności operacyjnej za 2018 rok. Analogicznie, wzrósł wskaźnik EBITDA z poziomu 150,1 mln PLN do 165,4 mln PLN. Relacja tego wskaźnika do przychodów ze sprzedaży utrzymała się na poziomie zbliżonym, jak w roku ubiegłym (5,7% w 2018 roku do 5,6% w 2018 roku).

Przepływy pieniężne w działalności operacyjnej w 2019 roku wykazują dodatnią wartość 6,6 mln PLN (2018: 84,7 mln PLN).

Wartość przepływów pieniężnych w działalności operacyjnej w okresie sprawozdawczym 2019 roku kształtowana była głównie przez następujące zdarzenia:

- a) wzrost wartości zapasów o 29,6 mln PLN dotyczy głównie nasion rzepaku;
- b) spadek wartości zobowiązań krótkoterminowych (z wyjątkiem pożyczek i kredytów) o 70,8 mln PLN,
- c) wypracowanie zysku netto w wysokości 108,1 mln PLN,
- d) wzrost wartości należności o 6,6 mln PLN.

W ramach pozostałych działalności, inwestycyjnej i finansowej, Grupa wykazała ujemne przepływy środków pieniężnych w wysokości odpowiednio 33,4 mln PLN i 53,2 mln PLN. Przepływy te są wynikiem głównie, odpowiednio, zakupów inwestycyjnych (33,5 mln PLN) oraz wypłaty dywidendy (58,8 mln PLN).

Na dzień bilansowy Grupa wykazała ujemne przepływy pieniężne netto w wysokości 79,9 mln PLN, wobec dodatnich przepływów pieniężnych netto w wysokości 49,7 mln PLN na koniec 2018 roku.

Wartość wolnych środków pieniężnych na koniec roku 2019 wyniosła 154 mln PLN, wobec 234 mln PLN na koniec roku ubiegłego.

Grupa posiada płynność finansową zachowując zdolność do bieżącego regulowania swoich zobowiązań.

Wartość majątku trwałego Grupy na koniec 2019 roku wyniosła 335,7 mln PLN i była wyższa o 32,1 mln PLN w porównaniu z końcem roku 2018.

Zmiana ta jest głównie konsekwencją ujęcia w aktywach Grupy praw do użytkowania aktywów trwałych, zgodnie z MSSF 16 Leasing, których wartość netto na dzień bilansowy 31 grudnia 2019 roku wyniosła 25,6 mln PLN, w tym: 8.420 tys. PLN gruntów w wieczystym użytkowaniu, prezentowanych w latach ubiegłych w rzeczowych aktywach trwałych, obecnie ujmowanych jako prawa do użytkowania aktywów.

Aktywa obrotowe Grupy na koniec roku 2019 osiągnęły wartość 757,9 mln PLN i były niższe, w relacji do końca roku 2018, o 30,1 mln PLN.

Główne zmiany wartościowe w strukturze aktywów obrotowych dotyczą środków pieniężnych (spadek o 79,9 mln PLN) i zapasów (wzrost o 29,6 mln PLN). Zmiany w wartości zapasów spowodowane są głównie zwiększeniem stanu zapasów nasion rzepaku.

Wskaźnik rentowności aktywów Grupy w 2019 roku, w relacji do roku ubiegłego, wzrósł o 0,4 punktu procentowego, do poziomu 9,9%, natomiast wskaźnik rentowności kapitału (14%) nie uległ zmianie.

W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy za 2019 roku nie nastąpiły istotne zmiany w poszczególnych kategoriach wartości aktywów i pasywów, które wynikałyby ze zdarzeń innych jak opisane powyżej.

W najbliższym okresie Grupa nie przewiduje istotnych zmian w aktywach i pasywach, innych niż te, które wynikają z bieżącej działalności.

W 2019 roku Grupa terminowo regulowała własne zobowiązania i realizowała zamierzone przedsięwzięcia.

## **5. POWIĄZANIA ORGANIZACYJNE LUB KAPITAŁOWE GRUPY**

*(Informacje o powiązaniach organizacyjnych lub kapitałowych Grupy z innymi podmiotami oraz określenie głównych inwestycji krajowych i zagranicznych (papiery wartościowe, instrumenty finansowe, wartości niematerialne i prawne oraz nieruchomości), w tym inwestycji kapitałowych dokonanych poza grupą kapitałową oraz opis metod ich finansowania)*

Na dzień 31 grudnia 2019 roku głównym akcjonariuszem ZT Kruszwica pozostawał podmiot prawa holenderskiego - Koninklijke Bunge Besloten Vennootschap (dalej „KBBV”) z siedzibą w Rotterdamie, w Holandii. KBBV posiada bezpośrednio 14.763.313 akcji Spółki, co stanowi 64,22% jej kapitału zakładowego. Akcje te dają prawo do wykonywania 64,22% głosów na walnym zgromadzeniu Akcjonariuszy Spółki. Podmiotem dominującym w stosunku do KBBV jest firma Bunge Cooperatief U.A. z siedzibą w Rotterdamie, w Holandii. Podmiotem dominującym wobec Bunge Cooperatief U.A. jest firma Bunge Limited z siedzibą w Stanach Zjednoczonych (White Plains, w stanie Nowy Jork). Od 2001 roku akcje Bunge Limited są notowane na Giełdzie Papierów Wartościowych w Nowym Jorku.

### **Działalność Grupy Bunge obejmuje:**

Grupa Bunge prowadzi działalność w ponad 40 krajach świata, zatrudniając 23 tysiące pracowników. Zakres biznesu Grupy obejmuje m.in.

- globalne przetwórstwo nasion oleistych i produkcję olejów roślinnych i mączek białkowych,
- globalne przetwórstwo zbóż,
- sprzedaż opakowanych olejów roślinnych na całym świecie,
- produkcję i sprzedaż mąk pszennych, mieszanek piekarniczych i suchych wyrobów z kukurydzy mielonej w Ameryce Północnej i Południowej,
- produkcję cukru i etanolu w Brazylii, niedawno utworzono spółkę BP Bunge Bioenergia.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku kapitał zakładowy spółki zależnej ZTK PM nie uległ zmianie i wynosił 75.417.000 PLN oraz dzielił się na 1.508.340 udziałów o wartości nominalnej 50 PLN każdy. Spółką dominującą wobec ZTK PM jest ZT Kruszwica, która posiada 1.508.340 udziałów, co stanowi 100,00% w kapitale zakładowym.

Szczegółowe informacje na temat transakcji Grupy z podmiotami powiązanymi zostały szczegółowo opisane w Nocie Nr 33 w Skonsolidowanym Sprawozdaniu Finansowym Grupy za rok 2019.

## **6. TRANSAKCJE ZAWARTE PRZEZ GRUPĘ Z PODMIOTAMI POWIĄZANYMI, NA INNYCH WARUNKACH NIŻ RYNKOWE**

*(Informacje o istotnych transakcjach zawartych przez Spółkę z podmiotami powiązanymi na innych warunkach niż rynkowe, wraz z ich kwotami oraz informacjami określającymi charakter tych transakcji)*

W 2019 roku Grupa nie zawierała transakcji z podmiotami powiązanymi na warunkach, które odbiegałyby od rynkowych.

## 7. ZNACZĄCE UMOWY DLA DZIAŁALNOŚCI GRUPY

(Informacje o umowach znaczących dla działalności Grupy, w tym znanych Spółce umowach zawartych pomiędzy akcjonariuszami (wspólnikami) oraz umowach ubezpieczenia, współpracy lub kooperacji)

Na potrzeby niniejszej sekcji, jako kryterium uznania umowy za znaczącą przyjęto:

- wartość powyżej 10% przychodów netto ze sprzedaży produktów i towarów w roku obrotowym 2019, tj. 289,2 mln PLN – dla umów handlowych (zakupu surowców, materiałów oraz sprzedaży produktów i towarów) zawieranych w ramach regularnej działalności Grupy;
- wartość powyżej 10% kapitałów własnych, wg stanu na dzień 31 grudnia 2019 - dla pozostałych typów umów. Kapitał własny Spółki dominującej na koniec grudnia 2019 roku wynosił 797,2 mln PLN.

Wg powyższych kryteriów Spółka dominująca zawarła w dniu 3 grudnia 2019 roku znaczącą umowę ze spółką Orlen Południe S.A. z siedzibą w Trzebini, na okres 3 lat, o szacowanej wartości 170 mln EUR.

## 8. INFORMACJE O ZACIĄGNIĘTYCH I WYPOWIEDZIANYCH UMOWACH DOTYCZĄCYCH KREDYTÓW I POŻYCZEK

Na dzień 31.12.2019 roku Grupa wykazała zadłużenie z tytułu pożyczki wraz z naliczonymi odsetkami w walucie EUR i USD o równowartości 10.011 tys. PLN.

### Umowa z Koninklijke Bunge B.V. ze Spółką dominującą

W dniu 7 lipca 2014 r. zawarta została Umowa pożyczki krótkoterminowej („Revolving credit facility agreement”) pomiędzy Spółką dominującą (pożyczkobiorca) i Bunge Finance B.V., z siedzibą w Rotterdamie, Holandia (pożyczkodawca).

Umowa przewiduje maksymalny poziom zadłużenia o równowartości 350 mln USD, przy czym pożyczka może być udzielana w walutach: PLN, USD i EUR. Pożyczka jest oprocentowana na poziomie właściwej międzybankowej stopy procentowej, powiększonej o marżę. Termin umowy pożyczki uzgodniony został na okres do końca 2014 roku, przy czym Umowa będzie automatycznie przedłużona na okres trzech miesięcy, o ile strony umowy pisemnie nie wypowiedzą warunków umowy w terminie 30 dni przed upływem terminu ważności umowy. Spółka dominująca korzysta z klauzuli automatycznego przedłużenia umowy. Zaciągnięcie pożyczki ma na celu sfinansowanie bieżącej działalności operacyjnej Spółki dominującej, głównie skupu nasion rzepaku, podstawowego surowca do produkcji olejów jadalnych.

W 2019 roku oprocentowanie pożyczki oparte było głównie w oparciu o stawkę WIBOR powiększoną o marżę.

Wszelkie rozliczenia w ramach umowy pożyczki dokonywane są z częstotliwością dzienną. Salda zamknięcia głównych rachunków bankowych Spółki podlegają automatycznemu procesowi transferu na rachunek bankowy pożyczkodawcy celem redukcji zadłużenia na koniec tego samego dnia. Służy to zmniejszeniu kosztów finansowych i pozwala w sposób bardziej efektywny korzystać z posiadanych zasobów pieniężnych. W przypadku nadwyżki wypłat nad wpływami debetowe saldo rachunków głównych Spółki dominującej staje się automatycznie kwotą ciągnięcia zwiększającego zaangażowanie Spółki dominującej z tytułu pożyczki.

W związku z przejściem spółki Bunge Finance B.V. przez spółkę Koninklijke Bunge B.V., mającym miejsce w dniu 01.01.2016 roku, stroną w/w umowy pożyczki jest spółka Koninklijke Bunge B.V., z siedzibą w Rotterdamie, Holandia.

### Umowa z Koninklijke Bunge B.V. z ZTK Property Management sp. z o. o.

W dniu 6 grudnia 2016 roku została Umowa pożyczki krótkoterminowej („Revolving credit facility agreement and deposit agreement”) pomiędzy ZTK Property Management (pożyczkobiorca) i Koninklijke Bunge B.V., z siedzibą w Rotterdamie, Holandia (pożyczkodawca). Na podstawie tej umowy Koninklijke Bunge B.V. udzieliła ZTK Property Management sp. z o.o. pożyczki w kwocie 1 MLN USD z przeznaczeniem na finansowanie kapitału obrotowego Spółki, przy czym Spółka ma możliwość uzyskania pożyczki w walucie PLN. Pożyczka jest oprocentowana na poziomie stawki Libor, powiększonej o marżę. Termin umowy pożyczki uzgodniony został na okres od 1 grudnia 2016 roku do 1 stycznia 2018 roku. Umowa pożyczki będzie automatycznie przedłużona na okres trzech miesięcy, o ile strony umowy pisemnie nie wypowiedzą warunków umowy w terminie 30 dni przed upływem terminu ważności umowy. Spółka korzysta z klauzuli automatycznego przedłużenia umowy.

		wg umowy			na 31.12.2019
		dane w tys.	waluta	termin spłaty	tys. PLN
Koninklijke Bunge B.V.	Rotterdam, Holandia	350 000	USD lub ekwiwalent	odnawialna	10 011



Koninklijke Bunge B.V.	Rotterdam, Holandia	1 000	USD lub ekwiwalent	odnawialna	-
<b>Razem</b>		<b>351 000</b>	<b>USD lub ekwiwalent</b>		<b>10 011</b>

## 9. INFORMACJE O UDZIELONYCH POŻYCZKACH

(Informacje o udzielonych pożyczkach, ze szczególnym uwzględnieniem pożyczek udzielonych jednostkom powiązanym Grupy, z podaniem co najmniej ich kwoty, rodzaju i wysokości stopy procentowej, waluty i terminu wymagalności)

Na dzień 31 grudnia 2019 roku Grupa nie miała należności z tytułu udzielonych pożyczek.

## 10. INFORMACJE O UDZIELONYCH I OTRZYMANYCH PORĘCZENIACH I GWARANCJACH

W 2019 roku na zlecenie Spółki dominującej banki współpracujące wystawiły następujące gwarancje bankowe:

Nazwa banku	Siedziba	Numer gwarancji	Kwota udzielonej gwarancji		Termin ważności
			Kwota	Waluta	
Bank Handlowy w Warszawie S.A.	Warszawa	GK18-1100012	782 250,00	PLN	23/03/2020
Bank Handlowy w Warszawie S.A.	Warszawa	GK19-1580005	264 206,25	PLN	04/06/2021

Gwarancje GK18-1100012 i GK19-15820005 wystawione zostały na rzecz Agencji Rezerw Materiałowych.

W dniu 17 listopada 2016 roku Spółka udzieliła poręczenia za potencjalne zobowiązania reprivatyzacyjne spółki ZTK Property Management sp. z o.o., wynikające z umowy sprzedaży nieruchomości, położonych w Warszawie, przy ul. Radzymińskiej, do łącznej maksymalnej wartości 5,5 mln PLN, zawartej przez spółkę ZTK Property Management. Poręczenie zostało udzielone do dnia 31 grudnia 2022 roku.

W dniu 11 sierpnia 2017 roku Spółka udzieliła poręczenia spółce zależnej ZTK Property Management sp. z o.o. do kwoty 600 tys. PLN, za wywiązanie się spółki zależnej ze zobowiązań wynikających z Umowy najmu pomieszczeń biurowych w Warszawie. Poręczenie jest skuteczne w okresie obowiązywania Umowy najmu, zawartej na czas określony do dnia 1 sierpnia 2021 roku lub do terminu jej rozwiązania.

## 11. WPŁYWY Z EMISJI

(Opis wykorzystania przez Spółkę wpływów z emisji do chwili sporządzenia sprawozdania z działalności)

W 2019 roku Grupa nie emitowała akcji/udziałów.

## 12. OBJAŚNIENIE RÓŻNIC POMIĘDZY WYNIKAMI FINANSOWYMI A WCZEŚNIEJ PUBLIKOWANYMI PROGNOZAMI WYNIKÓW NA DANY ROK

W 2019 roku Grupa nie publikowała prognoz finansowych.

## 13. CZYNNIKI RYZYKA I ZAGROŻENIA

Czynniki ryzyka oraz zagrożenia zostały opisane w Skonsolidowanym Sprawozdaniu Finansowym Grupy za rok 2019 w nocie nr 37.

## 14. OCENA ZARZĄDZANIA ZASOBAMI FINANSOWYMI, OKREŚLENIE EWENTUALNYCH ZAGROŻEŃ

(Ocena dotycząca zarządzania zasobami finansowymi, ze szczególnym uwzględnieniem zdolności wywiązywania się z zaciągniętych zobowiązań, oraz określenie ewentualnych zagrożeń i działań, jakie Spółka podjęła lub zamierza podjąć w celu przeciwdziałania tym zagrożeniom)

### Źródła finansowania działalności Grupy

Źródło	2019-12-31		2018-12-31		Zmiana	
	tys. PLN	%	tys. PLN	%	tys. PLN	p.p.
Kapitały własne	797 168	72,89%	747 106	67,96%	50 062	4,93
Zobowiązania długoterminowe	18 404	1,68%	5 629	0,75%	12 775	0,93
Kredyty i pożyczki krótkoterminowe	10011	0,92%	0	0,00%	10 011	0,92
Zobowiązania krótkoterminowe	268 073	24,51%	338 921	31,28%	-70 848	-6,77
<b>R a z e m</b>	<b>1 093 656</b>	<b>100,00%</b>	<b>1 091 656</b>	<b>100,00%</b>	<b>2 000</b>	

W strukturze źródeł finansowania działalności Grupy w 2019 roku kapitały własne w 72,9% stanowiły źródło finansowania działalności Grupy (2018 rok: 68,0%).

W strukturach zobowiązań krótko i długoterminowych, w wyniku zastosowania MSSF 16 Leasing, Grupa wykazała po raz pierwszy zobowiązania z tytułu leasingu, w części długoterminowej o wartości 13.409 tys. PLN, a w części krótkoterminowej 3.792 tys. PLN.

Na dzień 31.12.2019 roku Grupa wykazała zadłużenie z tytułu pożyczki wraz z naliczonymi odsetkami w walucie EUR i USD o równowartości 10.011 tys. PLN.

Podobnie jak w latach ubiegłych, prezentowane w bilansie należności z tytułu dostaw nie obejmują wierzytelności objętych faktoringiem pełnym (bez regresu ryzyka do zbywcy). Wartość tych wierzytelności na koniec 2019 roku wyniosła 144 mln PLN i była niższa, w stosunku do końca roku 2018, o 28 mln PLN. Dzięki faktoringowi, jako źródłu finansowania działalności, Grupa poprawia swoją płynność finansową oraz redukuje ryzyko kupieckie.

Grupa posiada pełną zdolność do wywiązywania się ze swoich zobowiązań. Wszelkie zobowiązania, zarówno w stosunku do dostawców, podmiotów powiązanych, banków jak i zobowiązania publiczno-prawne Grupa regulowała terminowo. Brak jest przesłanek, które mogłyby wskazywać na istnienie zagrożeń w tym zakresie.

## 15. OCENA MOŻLIWOŚCI REALIZACJI ZAMIERZEŃ INWESTYCYJNYCH, W TYM INWESTYCJI KAPITAŁOWYCH

*(Ocena możliwości realizacji zamierzeń inwestycyjnych, w tym inwestycji kapitałowych, w porównaniu do wielkości posiadanych środków, z uwzględnieniem możliwych zmian w strukturze finansowania tej działalności)*

Kluczowym elementem strategii inwestycyjnej Grupy w roku 2019 była optymalizacja infrastruktury produkcyjnej w segmencie wyrobów konsumenckich oraz przerobu nasion. Realizowane projekty inwestycyjne były ukierunkowane głównie na utrzymanie i poprawę niezawodności technicznej oraz redukcję kosztów wytwarzania. Nieodłącznym celem inwestycji było też spełnienie nowych wymogów legislacyjnych oraz poprawa stanu bezpieczeństwa pracy i ochrony środowiska. W 2019 roku nakłady inwestycyjne w majątek trwały, z wyłączeniem inwestycji kapitałowych w Grupie, zamknęły się wartością 36,80 mln PLN.

Przedmiotem realizowanych inwestycji były m.in.:

a) w Zakładzie w Brzegu:

- modernizacja kotła K4 - w celu uzyskania certyfikatu (UDT)
- zwiększenie zdolności dla winteryzowanego oleju,
- modernizacja systemu dozowania aromatu z rozszerzeniem systemu DeltaV
- wdrożenie systemu HPLC do pomiaru WWA w oleju i nasionach,
- modernizacja systemów wykrywania i sygnalizacji pożaru,
- montaż nowej instalacji dla płatkownicy o wydajności 500t / d
- aktualizacja systemu Ge Fanuk o system bezpieczeństwa cybernetycznego dla oprogramowania (PCS7)
- montaż kompresora celem utrzymania stabilnej produkcji na linii PET.



b) w Zakładzie w Kobylnikach:

- modyfikacja kondycjonera w celu poprawy niezawodności, zmniejszenia strat produkcyjnych i kosztów naprawy,
- wdrożenie SCI w celu spełnienia przepisów bezpieczeństwa zgodnie z międzynarodową normą (kontynuacja w 2020),
- wymiana głównych elementów tostera w celu poprawy niezawodności,
- wymiana skraplaczy amoniaku w celu zwiększenia efektywności,
- nowe udogodnienia socjalne dla spełnienia minimalnych wymagań inspekcji pracy,
- remont wieży operacyjnej silosu nasion,
- modyfikacja linii półpalet dla nowych formatów butelek Oleju Kujawskiego (1,5l; 2l; 5l) – (kontynuacja w 2020),
- instalacja systemu monitorowania zużycia energii elektrycznej,
- wymiana wydmuchiarki na linii A w celu poprawy niezawodności i uniknięcia strat awaryjnych (kontynuacja w 2020),
- wykonanie nowego zbiornika na olej (kontynuacja w 2020).

W kolejnych latach Grupa planuje przede wszystkim inwestycje modernizacyjne i odtworzeniowe w ramach posiadanego rzeczowego majątku trwałego, bez udziału istotnych bezpośrednich inwestycji kapitałowych w innych podmiotach.

Plany inwestycyjne finansowane będą w pierwszej kolejności środkami własnymi (z zysków lat ubiegłych) oraz z dokonywanych odpisów umorzeniowych. Niezależnie od środków własnych, Grupa dysponuje możliwością pozyskiwania dodatkowych funduszy ze źródeł zewnętrznych w ramach niewykorzystanych limitów umów pożyczkowo-kredytowych. Jednakże, źródła te mogą stanowić wyłącznie doraźny sposób pokrywania wydatków inwestycyjnych. Strategią Grupy jest bowiem równoważenie bilansu poprzez pokrywanie długoterminowych aktywów adekwatną wielkością kapitałów własnych i/lub długoterminowych zobowiązań. Na chwilę obecną równowaga ta jest zachowana i brak jest przesłanek wskazujących na ryzyko jej istotnego naruszenia.

## **16. OCENA CZYNNIKÓW I NIETYPOWYCH ZDARZEŃ MAJĄCYCH WPŁYW NA WYNIK Z DZIAŁALNOŚCI W 2019 ROKU Z OKREŚLENIEM STOPNIA WPŁYWU TYCH CZYNNIKÓW LUB NIETYPOWYCH ZDARZEŃ NA OSIĄGNIĘTY WYNIK**

W strukturze przychodów ze sprzedaży produktów i towarów Grupy w 2019 roku nie odnotowano istotnych zmian w stosunku do roku ubiegłego. Największy wzrost wolumenów sprzedaży odnotowano w kategorii olejów surowych i rafinowanych o 53 tys. ton oraz śruty rzepakowej o 45 tys. ton. Wzrost sprzedaży olejów luzem spowodowany jest dużym zapotrzebowaniem producentów biokomponentów zarówno krajowych, jak i zagranicznych. Pozostałe kategorie, m.in. margaryny konsumenckie i profesjonalne, tłuszcze profesjonalne oraz oleje konfekcjonowane odnotowały łączny spadek wolumenów sprzedaży w wysokości 23 tys. ton. W wyniku zrealizowanej marki na sprzedaży, wartość sprzedaży produktów i towarów Spółki była o 224,9 mln PLN wyższa niż w roku poprzednim.

Czynnikiem istotnie wpływającym na wynik z działalności operacyjnej Grupy są zbiory nasion rzepaku w Polsce oraz krajach ościennych. Ilość zebranych plonów determinuje cenę zakupu surowca a tym samym ma znaczący wpływ na kształtowanie się poziomu realizowanej marki na sprzedaży, przede wszystkim wyrobów konsumenckich.

W związku ze stosunkowo wysoką podażą nasion rzepaku, Grupa nie miała problemu z pozyskaniem surowca na rynku krajowym.

Grupa nadal wykonuje postanowienia umów zawartych we wrześniu 2010 roku z Bunge Polska, na mocy których nastąpiła integracja działalności handlowej, dystrybucyjnej i marketingowej (umowy konsolidacji sprzedaży) obu podmiotów w zakresie sprzedaży produktów konsumenckich. W 2012 roku Grupa przejęła wszystkie umowy sprzedaży produktów Bunge Polska, stając się tym samym jedynym dystrybutorem produktów tej spółki.

W prowadzonej działalności Grupa wykorzystuje instrumenty pochodne, których celem jest zabezpieczenie dwóch kluczowych, z perspektywy biznesu, rodzajów ryzyka: kursu wymiany walut oraz wahań cen surowców na rynkach międzynarodowych. Dla zabezpieczenia przed ryzykiem kursowym przyszłych przepływów pieniężnych związanych z zakupami i sprzedażą, wyrażonych lub denominowanych w walutach obcych, jak również sald należności i zobowiązań, stosowane są walutowe kontrakty terminowe typu Forward. Dla ograniczenia ryzyka zmiany cen surowców, tym samym zapewnienia realizacji planowanych marż, Grupa zawiera terminowe kontrakty towarowe zabezpieczające ww. ekspozycje.

W 2019 roku Grupa zawierała umowy z dostawcami nasion rzepaku, które miały charakter towarowych instrumentów pochodnych, gdzie instrumentem bazowym były ceny giełdowe notowań z rynku MATIF. Dostawcy, w ramach ustalonego w umowie okresu, mają prawo wyboru dnia notowań rynku MATIF, ustalając tym samym ostateczną cenę sprzedaży nasion.

Dzięki powyższym instrumentom Grupa niweluje wpływ wahań cen produktów i surowców oraz kursów walut na wynik finansowy.

Grupa nie odnotowała innych czynników i nietypowych zdarzeń, które miałyby istotny wpływ na osiągnięte przez nią wyniki finansowe w okresie sprawozdawczym 2019.

## **17. CHARAKTERYSTYKA CZYNNIKÓW ISTOTNYCH DLA ROZWOJU GRUPY ORAZ PERSPEKTYWY ROZWOJU DZIAŁALNOŚCI GRUPY**

*(Charakterystyka zewnętrznych i wewnętrznych czynników istotnych dla rozwoju oraz opis perspektyw rozwoju działalności Grupy co najmniej do końca roku obrotowego następującego po roku obrotowym, za który sporządzono sprawozdanie finansowe, z uwzględnieniem elementów strategii rynkowej)*

Najbardziej istotne czynniki determinujące rozwój oraz wyniki finansowe Grupy to:

- a) koszt surowców – nasion rzepaku i olejów tropikalnych,
- b) dostępność nasion rzepaku,
- c) ceny sprzedaży oleju rzepakowego luzem,
- d) kompensacja wzrostu cen surowca wyższymi cenami produktów finalnych,
- e) ceny sprzedaży śruty rzepakowej,
- f) wolumen sprzedaży produkcji podstawowej,
- g) kursy walut.

Ceny zakupu głównych surowców wykorzystywanych przez Grupę są cenami określonymi na światowych giełdach towarowych. W przypadku produktów masowych Grupy (oleje luzem i śruta rzepakowa) ich ceny sprzedaży są ściśle skorelowane z cenami surowców, co w efekcie pozwala w znacznym stopniu kompensować wzrosty cen tych surowców. W przypadku produktów konsumenckich i profesjonalnych wrażliwość ich cen sprzedaży na zmianę cen surowców na rynkach światowych jest zdecydowanie mniejsza. Skutkuje to opóźnieniem kompensaty wyższych kosztów surowca wyższymi cenami sprzedaży produktów finalnych. Spowodowane jest to ograniczoną zdolnością konsumentów dla akceptacji podwyżek cen detalicznych nabywanych przez nich produktów. W przypadku natomiast spadku cen surowca, Grupa ma możliwość zdyskontowania efektu mniejszej wrażliwości cen sprzedaży wyrobów na zmianę cen surowców.

Przewiduje się, że głównymi czynnikami determinującymi wyniki finansowe Grupy w kolejnych latach będą: cena oraz dostępność nasion rzepaku z przyszłych zbiorów oraz zmiany cen olejów tropikalnych.

Istotnym czynnikiem mającym istotny wpływ na kształtowanie się przyszłych wyników Grupy są kursy walutowe. Umacnianie lub osłabianie się złotego adekwatnie poprawia lub pogarsza konkurencyjność produktów własnych Grupy na rynkach zagranicznych. Ponieważ ceny głównych surowców ustalone są na globalnych rynkach towarowych, efekt jakichkolwiek zmian w cenach potęgowany jest dodatkowymi możliwymi wahaniami kursów walut. Założywszy, że zmiany w cenach produktów konfekcjonowanych oferowanych przez Spółkę dominującą na rynku krajowym nie ulegają dynamicznym i znacznym zmianom, brak możliwości szybkiej reakcji na bieżące wahania kursów walut i związane z tym korekty cen produktów finalnych stanowią dla Grupy istotne ryzyko

Ze względu na istotnie zmniejszające się w ostatnich dwóch latach zapotrzebowanie na zewnętrzne środki finansowe, coraz mniejsze znaczenie na wyniki finansowe Grupy mają elementy polityki monetarnej.

Grupa konsekwentnie dąży do minimalizacji własnego kapitału obrotowego, głównie w celu ograniczenia zapotrzebowania na zewnętrzne źródła finansowania a tym samym do poprawy wskaźników efektywności oraz dochodowości, a także do zmniejszenia ekspozycji na wahania stóp procentowych na rynku międzybankowym.

## **18. STRATEGIA ROZWOJU GRUPY KAPITAŁOWEJ ORAZ DZIAŁANIA PODJĘTE W RAMACH JEJ REALIZACJI**

Strategia rozwoju Grupy koncentruje się na rozwoju jakościowym i ilościowym dwóch segmentów działalności, tj:

AGRI - w ramach tego segmentu Grupa zamierza umacniać swoją pozycję rynkową w dotychczasowych biznesach na rynku krajowym, tj. produkcji biopaliw i sprzedaży śruty rzepakowej, przy jednoczesnych inwestycjach w rozwój mocy produkcyjnych, zapewniających zwiększenie ich efektywności operacyjnej. Grupa będzie kontynuować wysiłki ukierunkowane na wzmacnianie swojej przewagi konkurencyjnej w zakresie jakości i zapewnienia terminowości dostaw.

FOOD – przewiduje się dalsze inwestycje w kluczowe marki Grupy (m. innymi Kujawski, Oliwier, Smakowita, Masło Roślinne, Optima), rozwój nowych produktów, w tym funkcjonalnych, co ma na celu umocnienie silnej pozycji rynkowej w olejach konsumenckich oraz zwiększenie udziału w krajowym rynku margaryn i miksów. W zakresie produktów profesjonalnych działania Grupy koncentrować się będą na rozwoju rynku krajowego i zagranicznego oraz na zaangażowaniu w rozwój systemu ich dystrybucji.

W 2019 roku Grupa podejmowała działania ukierunkowane na realizację strategii rozwoju we wszystkich ww. obszarach.

#### **19. ZMIANY W PODSTAWOWYCH ZASADACH ZARZĄDZANIA PRZEDSIĘBIORSTWEM GRUPY**

Nie wystąpiły

#### **20. UMOWY ZAWARTE MIĘDZY GRUPĄ A OSOBAMI ZARZĄDZAJĄCYMI, PRZEWIDUJĄCE REKOMPENSATĘ W PRZYPADKU ICH REZYGNACJI LUB ZWOLNIENIA Z ZAJMOWANEGO STANOWISKA BEZ WAŻNEJ PRZYCZYNY LUB GDY ICH ODWOŁANIE LUB ZWOLNIENIE NASTĘPUJE Z POWODU POŁĄCZENIA GRUPY PRZEZ PRZEJĘCIE**

Grupa nie zawarła z osobami zarządzającymi umów przewidujących rekompensatę w przypadku ich rezygnacji lub zwolnienia z zajmowanego stanowiska bez ważnej przyczyny lub gdy ich odwołanie lub zwolnienie następuje z powodu połączenia Grupy przez przejęcie.

#### **21. WYNAGRODZENIA, NAGRODY I INNE KORZYŚCI OTRZYMANE PRZEZ OSOBY ZARZĄDZAJĄCE I NADZORUJĄCE GRUPĘ**

*(Wartość wynagrodzeń, nagród lub korzyści, w tym wynikających z programów motywacyjnych lub premiovych opartych na kapitale Grupy, w tym programów opartych na obligacjach z prawem pierwszeństwa, zamiennych, warrantach subskrypcyjnych (w pieniądzu, naturze lub jakiegokolwiek innej formie), wypłaconych, należnych lub potencjalnie należnych, odrębnie dla każdej z osób zarządzających i nadzorujących Grupę w przedsiębiorstwie Grupy, bez względu na to, czy odpowiednio były one zaliczane w koszty, czy też wynikały z podziału zysku; w przypadku gdy Grupa jest jednostką dominującą lub znaczący inwestor - oddzielnie informacje o wartości wynagrodzeń i nagród otrzymanych z tytułu pełnienia funkcji we władzach jednostek podporządkowanych; jeżeli odpowiednie informacje zostały przedstawione w sprawozdaniu finansowym - obowiązek uznaje się za spełniony poprzez wskazanie miejsca ich zamieszczenia w sprawozdaniu finansowym)*

Wynagrodzenia, nagrody oraz inne korzyści otrzymane przez osoby zarządzające i nadzorujące Grupę zostały zaprezentowane w Skonsolidowanym Sprawozdaniu Finansowym Grupy za 2019 rok w nocie nr 39.

#### **22. INFORMACJE O ŁĄCZNEJ LICZBIE I WARTOŚCI NOMINALNEJ WSZYSTKICH AKCJI GRUPY ORAZ AKCJI I UDZIAŁÓW W JEDNOSTKACH POWIĄZANYCH GRUPY, BĘDĄCYCH W POSIADANIU OSÓB ZARZĄDZAJĄCYCH I NADZORUJĄCYCH EMITENTA**

Zgodnie z informacjami posiadanymi przez Grupę, według stanu na dzień przekazania niniejszego sprawozdania do publicznej wiadomości, członkowie Zarządu oraz Rady Nadzorczej Emitenta nie posiadali akcji ZT Kruszwica oraz udziałów i akcji w jednostkach powiązanych z ZT Kruszwica.

#### **23. INFORMACJE O ZNANYCH SPÓŁCE UMOWACH W WYNIKU KTÓRYCH MOGĄ W PRZYSZŁOŚCI NASTĄPIĆ ZMIANY W PROPORCJACH POSIADANYCH AKCJI PRZEZ DOTYCHCZASOWYCH AKCJONARIUSZY LUB OBLIGATORIUSZY**

*(Informacje o znanych Grupie umowach (w tym również zawartych po dniu bilansowym) w wyniku których mogą w przyszłości nastąpić zmiany w proporcjach posiadanych akcji przez dotychczasowych akcjonariuszy i obligatariuszy)*

Zgodnie z informacjami posiadanymi przez Grupę, według stanu na dzień przekazania niniejszego sprawozdania, Grupie nie są znane umowy, w wyniku których mogą w przyszłości nastąpić zmiany w proporcjach posiadanych akcji przez dotychczasowych akcjonariuszy.

#### **24. INFORMACJE O SYSTEMIE KONTROLI PROGRAMÓW AKCJI PRACOWNICZYCH**

Grupa nie posiada programów akcji pracowniczych.

#### **25. WSKAZANIE POSTĘPOWAŃ TOCZĄCYCH SIĘ PRZED SĄDEM, ORGANEM WŁAŚCIWYM DLA POSTĘPOWANIA ARBITRAŻOWEGO LUB ORGANEM ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ**

*(Z uwzględnieniem informacji w zakresie: (i) postępowania dotyczącego zobowiązań albo wiarytelności Grupy lub jednostki od niej zależnej, których wartość stanowi co najmniej 10% kapitałów własnych Grupy, (ii) dwu lub więcej postępowań dotyczących zobowiązań oraz wiarytelności, których łączna wartość stanowi odpowiednio co najmniej 10% kapitałów własnych Grupy.)*

W 2019 roku nie występowały tego typu postępowania.

## 26. NABYCIE AKCJI WŁASNYCH

*(Informacje o nabyciu udziałów (akcji) własnych, a w szczególności celu ich nabycia, liczbie i wartości nominalnej, ze wskazaniem, jaką część kapitału zakładowego reprezentują, cenie nabycia oraz cenie sprzedaży tych udziałów (akcji) w przypadku ich zbycia)*

W 2019 roku Spółka dominująca nie nabywała akcji własnych.

## 27. INFORMACJE O POSIADANYCH PRZEZ GRUPĘ ZAKŁADACH

W 2019 roku Grupa prowadziła działalność produkcyjną w dwóch lokalizacjach na terenie kraju:

- a) w zakładzie produkcyjnym w Kobylnikach, k/Kruszwicy;
- b) w zakładzie produkcyjnym w Brzegu.

Zakład Produkcyjny w Kobylnikach prowadził działalności w zakresie: przetwórstwa nasion rzepaku, rafinacji i rozlewu olejów roślinnych, produkcji margaryn i tłuszczów profesjonalnych i komponentów margarynowych.

Zakład Produkcyjny w Brzegu prowadził działalności w zakresie: przetwórstwa nasion rzepaku, rafinacji i rozlewu olejów roślinnych.

## 28. INFORMACJE O INSTRUMENTACH FINANSOWYCH W ZAKRESIE RYZYKA ORAZ PRZYJĘTYCH PRZEZ GRUPĘ CELACH I METODACH ZARZĄDZANIA RYZYKIEM FINANSOWYM

*(Informacje o instrumentach finansowych w zakresie:*

- a) *ryzyka: zmiany cen, kredytowego, istotnych zakłóceń przepływów środków pieniężnych oraz utraty płynności finansowej, na jakie narażona jest jednostka;*
- b) *przyjętych przez Spółkę celach i metodach zarządzania ryzykiem finansowym, łącznie z metodami zabezpieczenia istotnych rodzajów planowanych transakcji, dla których stosowana jest rachunkowość zabezpieczeń).*

Informacje o instrumentach finansowych w zakresie ryzyka oraz przyjętych przez Grupę celach i metodach zarządzania ryzykiem finansowym zostały opisane w Notach Nr 34 i 35 Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego Grupy za rok 2019.

## 29. CHARAKTERYSTYKA STRUKTURY AKTYWÓW I PASYWÓW SKONSOLIDOWANEGO BILANSU, W TYM Z PUNKTU WIDZENIA PŁYNNOŚCI GRUPY

Struktura zarówno aktywów jak i pasywów na koniec grudnia 2019 roku nie uległa istotnej zmianie w porównaniu do grudnia roku 2019. Na koniec 2019 roku suma bilansowa w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupy, w stosunku do końca roku poprzedniego, utrzymała się na zbliżonym poziomie (zmiana o 2 mln PLN).

## Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej – Aktywa Grupy

	Koniec okresu 31/12/2019	Koniec okresu 31/12/2018	Udział w aktywach 2019	Udział w aktywach 2018	Zmiana
	PLN '000	PLN '000	%	%	PLN '000
<b>Aktywa trwałe</b>					
Prawo do użytkowania aktywów	25 565	-	2,34%	-	25 565
Rzeczowe aktywa trwałe	204 775	197 623	18,72%	18,10%	7 152
Nieruchomości inwestycyjne	3 142	3 350	0,29%	0,31%	-208
Wartość firmy	83 793	83 793	7,66%	7,68%	-
Wartości niematerialne	5 129	7 076	0,47%	0,65%	-1 947
Długoterminowe aktywa finansowe	10	6	0,00%	0,00%	4
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	13 297	10 767	1,22%	0,99%	2 530
Długoterminowe należności pozostałe	32	1 033	0,00%	0,09%	-1 001
	335 743	303 648	30,70%	27,82%	32 095
<b>Aktywa obrotowe</b>					
Zapasy	479 795	450 152	43,87%	41,24%	29 643
Należności z tytułu dostaw i usług	82 283	87 097	7,52%	7,98%	-4 814
Należności pozostałe	15 824	4 444	1,45%	0,41%	11 380
Krótkoterminowe aktywa finansowe	25 615	12 152	2,34%	1,11%	13 463
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	153 957	233 909	14,08%	21,43%	-79 952
Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	439	254	0,04%	0,02%	185
	757 913	788 008	69,30%	72,18%	-30 095
<b>Aktywa razem</b>	<b>1 093 656</b>	<b>1 091 656</b>	<b>100,00%</b>	<b>100,00%</b>	<b>2 000</b>

Dane finansowe ZTK PM nie wpływają istotnie na aktywa w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupy.

Na koniec 2019 roku główną pozycję w aktywach Grupy stanowiły zapasy (44%), w tym przede wszystkim nasiona rzepaku 366 mln PLN (na dzień 31 grudnia 2018 roku: 298 mln PLN). Wzrost zapasów nasion rzepaku spowodowany był wyższą dostępnością surowca i zwiększonymi zakupami.

Kolejną istotną pozycją w aktywach Grupy są rzeczowe aktywa trwałe (udział 18,7%), których wartość wzrosła o 7,2 mln PLN.

W strukturach aktywów trwałych, w wyniku zastosowania MSSF 16 Leasing, Grupa wykazała po raz pierwszy aktywa z tytułu praw do użytkowania aktywów trwałych o wartości 25.565 tys. PLN.

Należności z tytułu dostaw i usług spadły w stosunku do roku ubiegłego o 4,8 mln PLN (-8%).

Na dzień bilansowy 31 grudnia 2019 roku Grupa wykazała depozyt środków pieniężnych w wysokości 154,0 mln PLN, co stanowi spadek o 80,0 mln PLN w stosunku do końca 2018 roku. Udział środków pieniężnych w aktywach Grupy stanowi 21,4%.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku wartość godziwa instrumentów pochodnych posiadanych przez Grupę, zaprezentowana w krótkoterminowych aktywach finansowych, wynosiła 25,6 mln PLN (na dzień 31 grudnia 2018 roku: 11,0 mln PLN).

**Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej – Pasywa Grupy**

	Koniec okresu 31/12/2019	Koniec okresu 31/12/2018	Udział w aktywach 2019	Udział w aktywach 2018	Zmiana
	PLN '000	PLN '000	%	%	PLN '000
<b>Kapitał własny</b>					
Kapitał podstawowy	185 076	185 076	16,92%	16,95%	-
Nadwyżka ze sprzedaży akcji	245 401	245 401	22,44%	24,60%	-
Kapitał rezerwowy	191 355	151 481	17,50%	14,20%	39 874
Zyski zatrzymane	175 336	165 148	16,03%	10,60%	10 188
Kapitały przypadające na udziały niekontrolujące	-	-	-	-	-
	797 168	747 106	72,89%	66,35%	50 062
<b>Zobowiązania długoterminowe</b>					
Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych	4 364	5 349	0,40%	0,50%	-985
Zobowiązania z tytułu leasingu	13 409	0	1,23%	0,50%	13 409
Pozostałe rezerwy	611	260	0,06%	0,20%	351
Pozostałe zobowiązania długoterminowe	20	20	0,00%	0,00%	0
	18 404	5 629	1,68%	0,80%	12 775
<b>Zobowiązania krótkoterminowe</b>					
Rezerwy	2 130	5 325	0,19%	0,10%	-3 195
Krótkoterminowe kredyty i pożyczki	10 011	0	0,92%	0,00%	10 011
Zobowiązania finansowe	35 956	8 926	3,29%	7,30%	27 030
Zobowiązania z tytułu leasingu	3 792	0	0,35%	7,30%	3 792
Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych	19 644	20 296	1,80%	1,40%	-652
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	187 859	295 779	17,18%	21,60%	-107 920
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	15 102	6 455	1,38%	0,30%	8 647
Pozostałe zobowiązania krótkoterminowe	3 590	2 140	0,33%	0,60%	1 450
	278 084	338 921	25,43%	31,30%	-60 837
<b>Pasywa razem</b>	<b>1 093 656</b>	<b>1 091 656</b>	<b>100,00%</b>	<b>100,00%</b>	<b>2 000</b>

Dane finansowe ZTK PM nie wpływają istotnie na pasywa w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupy. Zmiana kapitału własnego Grupy jest rezultatem wypłaconej w 2019 roku przez Spółkę dominującą dywidendy w wysokości 58,8 mln PLN, z wypracowanego zysku netto ZT Kruszwicy.

W pozycji Zobowiązania finansowe, na koniec 2019 roku Grupa ujęła zobowiązania z tytułu wyceny wartości godziwej walutowych i towarowych instrumentów pochodnych, o wartości 35,9 mln PLN (w 2018 roku: 8,9 mln PLN).

W strukturach zobowiązań krótko i długoterminowych, w wyniku zastosowania MSSF 16 Leasing, Grupa wykazała po raz pierwszy zobowiązania z tytułu leasingu, w części długoterminowej o wartości 13.409 tys. PLN, a w części krótkoterminowej 3.792 tys. PLN.

Na koniec grudnia 2019 roku zobowiązania z tytułu dostaw i usług spadły o 107,9 mln PLN w porównaniu z końcem grudnia 2018 roku. Spadek zobowiązań nie jest efektem zdarzeń nadzwyczajnych; wynika ze struktury zakupów realizowanych w ostatnich miesiącach roku 2018.



### **30. WAŻNIEJSZE ZDARZENIA MAJĄCE ZNACZĄCY WPŁYW NA DZIAŁALNOŚĆ ORAZ WYNIKI FINANSOWE GRUPY KAPITAŁOWEJ EMITENTA W ROKU**

Zdarzenia mające znaczący wpływ na działalność oraz wyniki finansowe Grupy w roku 2019 zostały opisane w pkt 16 niniejszego Sprawozdania.

### **31. OPIS STRUKTURY GŁÓWNYCH LOKAT KAPITAŁOWYCH LUB GŁÓWNYCH INWESTYCJI KAPITAŁOWYCH DOKONANYCH W RAMACH GRUPY**

Grupa nie posiada inwestycji kapitałowych.

Wolne środki pieniężne Grupy deponowane są na wydzielonym rachunku bankowym i podlegają oprocentowaniu zgodnie z umową Revolving Credit Facility Agreement z Koninklijke Bunge B.V.

### **32. OPIS ORGANIZACJI KAPITAŁOWEJ EMITENTA ZE WSKAZANIEM JEDNOSTEK PODLEGAJĄCYCH KONSOLIDACJI ORAZ OPIS ZMIAN W ORGANIZACJI GRUPY KAPITAŁOWEJ EMITENTA WRAZ Z PODANIEM ICH PRZYCZYŃ**

Szczegółowy opis organizacji Grupy ujęty został w notach nr 1, 18 Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego Grupy za 2019 rok.

### **33. CHARAKTERYSTYKA POLITYKI W ZAKRESIE KIERUNKÓW ROZWOJU GRUPY KAPITAŁOWEJ EMITENTA**

Charakterystyka polityki w zakresie kierunków rozwoju Grupy ujęta została w pkt 17 niniejszego Sprawozdania.

### **34. OPIS ISTOTNYCH POZYCJI POZABILANSOWYCH W UJĘCIU PODMIOTOWYM, PRZEDMIOTOWYM I WARTOŚCIOWYM**

W sprawozdaniu finansowym, w nocie nr 38 Spółka zamieściła skutki kontroli podatkowej za rok 2012, powodujące doszacowanie przychodu do opodatkowania z tytułu sprzedaży śrutu rzepakowej do podmiotu powiązanego oraz możliwe skutki wszczęcia postępowań podatkowych, z tego samego tytułu, za pozostałe lata podatkowe. Inne istotne pozycje pozabilansowe nie wystąpiły.

### **35. INFORMACJE O UMOWACH ZAWARTYCH PRZEZ SPÓŁKĘ DOMINUJĄCĄ Z PODMIOTEM UPRAWNIONYM DO BADANIA SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH**

- a) *Data zawarcia przez Spółkę umowy, z podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych, o dokonanie badania lub przeglądu sprawozdania finansowego lub skonsolidowanego sprawozdania finansowego oraz okres, na jaki została zawarta ta umowa.*

Umowa o przegląd półrocznego skonsolidowanego i jednostkowego sprawozdania finansowego za okres 6 miesięcy, zakończony 30 czerwca 2019 roku, została zawarta z Deloitte Audit Sp. z o. o. Sp. k. z siedzibą w Warszawie, w dniu 22 lipca 2019 roku. Zakres przeglądu obejmuje jednostkowe i skonsolidowane sprawozdanie sporządzone zgodnie z MSSF/MSR.

Umowa o badanie rocznego jednostkowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego za okres 12 miesięcy, zakończony 31 grudnia 2019 roku, została zawarta z Deloitte Audit Sp. z o. o. Sp. k. z siedzibą w Warszawie, w dniu 3 stycznia 2019 roku. Zakres badania obejmuje pełne sprawozdanie jednostkowe i skonsolidowane, sporządzone zgodnie z MSSF/MSR.

- b) *Organ, który dokonał wyboru firmy audytorskiej.*

Rada Nadzorcza Spółki, w dniu 18 kwietnia 2018 r., podjęła uchwałę nr 10/2018 o wyborze firmy audytorskiej do badania jednostkowych sprawozdań finansowych Spółki oraz skonsolidowanych sprawozdań Grupy Kapitałowej za lata obrotowe 2018 oraz 2019.

- c) *Łączna wysokość wynagrodzenia, wynikającego z umowy z podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych, należnego lub wypłaconego z tytułu badania i przeglądu sprawozdania finansowego oraz, jeżeli Grupa sporządza skonsolidowane sprawozdanie finansowe, z tytułu badania i przeglądu skonsolidowanego sprawozdania finansowego, dotyczącego danego roku obrotowego.*

Łączne należne wynagrodzenie za przegląd skonsolidowanego i jednostkowego sprawozdania finansowego za pierwsze półrocze 2019 roku zostało ustalone w wysokości stanowiącej równowartość 20.000 EUR.

Łączne wynagrodzenie za badanie jednostkowego i skonsolidowanego sprawozdania za rok 2019, zostało ustalone w wysokości stanowiącej równowartość 70.000 EUR.

Zgodnie z ww. umowami, Spółka zobowiązana jest ponadto do pokrycia wszelkich kosztów poniesionych przez Badającego w związku z realizacją umów, tj. podróże, noclegi, telefony, etc.

- d) *Pozostała łączna wysokość wynagrodzenia, wynikającego z umowy z podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych lub skonsolidowanych sprawozdań finansowych, należnego lub wypłaconego z innych tytułów niż określone w lit. b, dotyczącego danego roku obrotowego.*

Wynagrodzenie za badanie pakietu konsolidacyjnego za rok 2019 zostało ustalone w wysokości 91.892 EUR.

- e) *Informacje określone w lit. b i c dla poprzedniego roku obrotowego.*

Należne wynagrodzenie za przegląd jednostkowego oraz skonsolidowanego sprawozdania finansowego spółki dominującej za pierwsze półrocze 2018 roku zostało ustalone w wysokości stanowiącej równowartość 20.000 EUR.

Łączne wynagrodzenie za badanie jednostkowego oraz skonsolidowanego sprawozdania finansowego spółki dominującej, sprawozdania jednostkowego spółki zależnej oraz pakietu konsolidacyjnego spółki dominującej za rok 2018, zostało ustalone w wysokości stanowiącej równowartość 70.000 EUR.

Zgodnie z zawartymi umowami, Spółka zobowiązana była ponadto do pokrycia wszelkich kosztów poniesionych przez Badającego w związku z realizacją umów, tj. podróże, noclegi, telefony etc.

Wynagrodzenie za badanie pakietu konsolidacyjnego za rok 2018 zostało ustalone w wysokości 73.292 EUR.



## Oświadczenie dotyczące stosowania przez ZT „Kruszwica” S.A. zasad ładu korporacyjnego w 2019 roku

### I. Wskazanie zasad ładu korporacyjnego, któremu podlega Emitent oraz miejsca, gdzie tekst zbioru zasad jest publicznie dostępny

Na podstawie § 29 ust. 2 Regulaminu Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. w brzmieniu przyjętym Uchwałą Nr 1/1110/2006 Rady Giełdy z dnia 4 stycznia 2006 r., ze zmianami, ZT „Kruszwica” S.A. w roku 2017 (dalej „Spółka”, „Emitent” lub „ZT Kruszwica”) powinna stosować zasady ładu korporacyjnego zawarte w dokumencie – „Dobre praktyki spółek notowanych na GPW 2016”, stanowiącym Załącznik do Uchwały Nr 26/1413/2015 Rady Giełdy z dnia 13 października 2015 r. (dalej „Dobre Praktyki”), dostępnym na stronie internetowej <http://www.corp-gov.gpw.pl>.

### II. Wskazanie w jakim zakresie Emitent odstąpił od postanowień zasad ładu korporacyjnego, wraz ze wskazaniem tych postanowień oraz wyjaśnienie przyczyn tego odstąpienia

W 2019 roku Spółka przestrzegała wszystkich rekomendacji i zasad Dobrych Praktyk z wyłączeniem:

#### **- w zakresie zasad szczegółowych z Części I Dobrych Praktyk (Polityka informacyjna i komunikacja z inwestorami):**

1. I.Z.1.3. *„Spółka prowadzi korporacyjną stronę internetową i zamieszcza na niej, w czytelnej formie i wyodrębnionym miejscu, oprócz informacji wymaganych przepisami prawa: schemat podziału zadań i odpowiedzialności pomiędzy członków zarządu, sporządzony zgodnie z zasadą II.Z.1”*

Zasada nie jest stosowana przez Spółkę. W Spółce nie istnieje formalny schemat podziału zadań i odpowiedzialności pomiędzy członków Zarządu. Spółka zamieści taki schemat w przypadku jego przyjęcia.

2. I.Z.1.10. *„Spółka prowadzi korporacyjną stronę internetową i zamieszcza na niej, w czytelnej formie i wyodrębnionym miejscu, oprócz informacji wymaganych przepisami prawa: prognozy finansowe – jeżeli spółka podjęła decyzję o ich publikacji - opublikowane w okresie co najmniej ostatnich 5 lat, wraz z informacją o stopniu ich realizacji.”*

Zasada nie jest stosowana przez Spółkę. Spółka nie publikuje prognoz finansowych, w związku z powyższym nie będzie publikować ich na stronie internetowej.

3. I.Z.1.15. *„Spółka prowadzi korporacyjną stronę internetową i zamieszcza na niej, w czytelnej formie i wyodrębnionym miejscu, oprócz informacji wymaganych przepisami prawa: informację zawierającą opis stosowanej przez spółkę polityki różnorodności w odniesieniu do władz spółki oraz jej kluczowych menedżerów; opis powinien uwzględniać takie elementy polityki różnorodności, jak płeć, kierunek wykształcenia, wiek, doświadczenie zawodowe, a także wskazywać cele stosowanej polityki różnorodności i sposób jej realizacji w danym okresie sprawozdawczym; jeżeli spółka nie opracowała i nie realizuje polityki różnorodności, zamieszcza na swojej stronie internetowej wyjaśnienie takiej decyzji.”*

Powyzsza zasada nie jest stosowana przez ZT Kruszwica w rozumieniu ilościowym, wśród członków Zarządu i Rady Nadzorczej znajduje się jedna kobieta. Natomiast przy doborze osób piastujących funkcję członków Zarządu i Rady Nadzorczej Spółka niezmiennie kieruje się najwyższymi standardami i w tym zakresie nie dokonuje różnicowania kandydatów ze względu na ich płeć ani inne cechy pozamerytoryczne. Podstawowym kryterium wyłaniania władz w Spółce są wysokie kompetencje, umiejętności oraz profesjonalizm kandydatów.

4. I.Z.1.16. *„Spółka prowadzi korporacyjną stronę internetową i zamieszcza na niej, w czytelnej formie i wyodrębnionym miejscu, oprócz informacji wymaganych przepisami prawa: informację na temat planowanej transmisji obrad walnego zgromadzenia - nie później niż w terminie 7 dni przed datą walnego zgromadzenia.”*

Zasada nie jest stosowana przez Spółkę. Spółka nie prowadzi transmisji obrad Walnego Zgromadzenia (por. wyjaśnienie do zasady IV.Z.2), w związku z powyższym nie będzie publikować tej informacji na stronie internetowej.

5. I.Z.1.19. „Spółka prowadzi korporacyjną stronę internetową i zamieszcza na niej, w czytelnej formie i wyodrębnionym miejscu, oprócz informacji wymaganych przepisami prawa: pytania akcjonariuszy skierowane do zarządu w trybie art. 428 § 1 lub § 6 Kodeksu spółek handlowych, wraz z odpowiedziami zarządu na zadane pytania, bądź też szczegółowe wskazanie przyczyn nieudzielenia odpowiedzi, zgodnie z zasadą IV.Z.13.”

Zasada nie jest stosowana przez Spółkę. Spółka podtrzymuje wyrażane wcześniej stanowisko, zgodnie z którym przebieg Walnych Zgromadzeń dokumentowany jest wyłącznie w protokołach sporządzanych przez notariusza. O umieszczeniu poszczególnych elementów w protokole decyduje przewodniczący Walnego Zgromadzenia, kierując się treścią przepisów prawa oraz dokumentów korporacyjnych Spółki. Zgodnie z Regulaminem Walnego Zgromadzenia, akcjonariusze mają prawo składać oświadczenia na piśmie, które są dołączane do protokołu. Protokoły Walnych Zgromadzeń Spółki, zgodnie z przepisami KSH, są dostępne do wglądu dla akcjonariuszy w siedzibie Spółki.

6. I.Z.1.20. „Spółka prowadzi korporacyjną stronę internetową i zamieszcza na niej, w czytelnej formie i wyodrębnionym miejscu, oprócz informacji wymaganych przepisami prawa: zapis przebiegu obrad walnego zgromadzenia, w formie audio lub wideo.”

Zasada nie jest stosowana przez Spółkę. Spółka nie dokonuje zapisu przebiegu obrad Walnych Zgromadzeń, w formie audio ani wideo i nie zamieszcza ich na swojej korporacyjnej stronie internetowej. Spółka podtrzymuje wyrażane wcześniej stanowisko, zgodnie z którym dotychczasowy przebieg Walnych Zgromadzeń ZT Kruszwica nie stwarza potrzeby rejestrowania przebiegu obrad Walnego Zgromadzenia i upubliczniania go na stronie internetowej. Walne Zgromadzenia odbywają się w Warszawie, w związku z czym udział w nich nie był w żaden sposób utrudniony dla Akcjonariuszy zainteresowanych ich przebiegiem. Ponadto, zgodnie z obowiązującymi przepisami, Spółka utrwała szczegółowy zapis przebiegu obrad w formie protokołu notarialnego. Dodatkowo, publikowanie wymaganych raportów bieżących oraz udostępnianie odpowiednich informacji na stronie internetowej Spółki, zapewnia Akcjonariuszom wgląd do wszystkich istotnych informacji dotyczących Walnych Zgromadzeń. Takie zasady gwarantują transparentność obrad Walnych Zgromadzeń, a jednocześnie chronią Spółkę przed ewentualnymi roszczeniami Akcjonariuszy, którzy nie chcieliby, aby ich wizerunek lub wypowiedź zostały upublicznione przez Spółkę.

7. I.Z.2. „Spółka, której akcje zakwalifikowane są do indeksów giełdowych WIG20 lub mWIG40, zapewnia dostępność swojej strony internetowej również w języku angielskim, przynajmniej w zakresie wskazanym w zasadzie I.Z.1. Niniejszą zasadę powinny stosować również spółki spoza powyższych indeksów, jeżeli przemawia za tym struktura ich akcjonariatu lub charakter i zakres prowadzonej działalności.”

Spółka deklaruje częściowe przestrzeganie tej zasady. Akcje Spółki nie są zakwalifikowane do indeksów giełdowych WIG20 ani mWIG40, a struktura jej akcjonariatu ani charakter i zakres prowadzonej działalności nie przemawiają za stosowaniem tej zasady w pełnym zakresie. W związku z powyższym, Spółka zapewnia dostępność swojej strony internetowej również w języku angielskim w zakresie adekwatnym do potrzeb jej interesariuszy.

**- w zakresie zasad szczegółowych z Części II Dobrych Praktyk (Zarząd i Rada Nadzorcza):**

8. II.Z.1. „Wewnętrzny podział odpowiedzialności za poszczególne obszary działalności spółki pomiędzy członków zarządu powinien być sformułowany w sposób jednoznaczny i przejrzysty, a schemat podziału dostępny na stronie internetowej spółki.”

Zasada jest częściowo stosowana przez Spółkę. Pomimo, iż w Spółce nie istnieje formalny schemat podziału zadań i odpowiedzialności pomiędzy członków Zarządu, poszczególni członkowie Zarządu mają jednoznacznie i przejrzysto określone obszary kompetencji. W związku z powyższym brak formalnego przyjęcia przez Spółkę schematu podziału nie wywiera negatywnego wpływu na zarządzanie Spółką. Spółka zamieści taki schemat w przypadku jego przyjęcia.

9. II.Z.2. „Zasiadanie członków zarządu spółki w zarządach lub radach nadzorczych spółek spoza grupy kapitałowej spółki wymaga zgody rady nadzorczej.”

Zasada nie jest stosowana przez Spółkę. Dokumenty wewnętrzne Spółki nie nakładają obowiązku otrzymania takiej zgody od Rady Nadzorczej. Niezależnie od powyższego Spółka stosuje się do przepisu art. 380 Kodeksu spółek handlowych dotyczącego zasad działalności konkurencyjnej członka Zarządu.

**- w zakresie rekomendacji i zasad szczegółowych z Części III Dobrych Praktyk (Systemy i funkcje wewnętrzne):**

10. III.R.1. „Spółka wyodrębnia w swojej strukturze jednostki odpowiedzialne za realizację zadań w poszczególnych systemach lub funkcjach, chyba że wyodrębnienie jednostek organizacyjnych nie jest uzasadnione z uwagi na rozmiar lub rodzaj działalności prowadzonej przez spółkę.”

Spółka deklaruje częściowe przestrzeganie tej rekomendacji. Spółka wchodzi w skład Grupy Bunge, a jej podmiot dominujący ma swoją siedzibę w Stanach Zjednoczonych. Spółka zobowiązana jest do przestrzegania wewnętrznych przepisów określanych przez władze Grupy Bunge, a funkcje dotyczące audytu wewnętrznego realizowane są z poziomu Grupy Bunge.

11. III.Z.2. „Z zastrzeżeniem zasady III.Z.3, osoby odpowiedzialne za zarządzanie ryzykiem, audyt wewnętrzny i compliance podlegają bezpośrednio prezesowi lub innemu członkowi zarządu, a także mają zapewnioną możliwość raportowania bezpośrednio do rady nadzorczej lub komitetu audytu.”

Spółka deklaruje częściowe przestrzeganie tej zasady. Spółka wchodzi w skład Grupy Bunge, a jej podmiot dominujący ma swoją siedzibę w Stanach Zjednoczonych. Spółka zobowiązana jest do przestrzegania wewnętrznych przepisów określanych przez władze Grupy Bunge, a funkcje dotyczące audytu wewnętrznego realizowane są z poziomu Grupy Bunge.

**- w zakresie rekomendacji i zasad szczegółowych z Części IV Dobrych Praktyk (walne zgromadzenie i relacje z akcjonariuszami):**

12. IV.R.2. „Jeżeli jest to uzasadnione z uwagi na strukturę akcjonariatu lub zgłaszane spółce oczekiwania akcjonariuszy, o ile spółka jest w stanie zapewnić infrastrukturę techniczną niezbędną dla sprawnego przeprowadzenia walnego zgromadzenia przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej, powinna umożliwić akcjonariuszom udział w walnym zgromadzeniu przy wykorzystaniu takich środków, w szczególności poprzez:

- 1) transmisję obrad walnego zgromadzenia w czasie rzeczywistym,
- 2) dwustronną komunikację w czasie rzeczywistym, w ramach której akcjonariusze mogą wypowiadać się w toku obrad walnego zgromadzenia, przebywając w miejscu innym niż miejsce obrad walnego zgromadzenia,
- 3) wykonywanie, osobiście lub przez pełnomocnika, prawa głosu w toku walnego zgromadzenia.”

Rekomendacja nie jest stosowana przez Spółkę. W ocenie Zarządu, dotychczasowy przebieg Walnych Zgromadzeń nie stwarzał potrzeby wynikającej z rekomendacji. Walne Zgromadzenia odbywały się w Warszawie, w związku z czym udział w nich nie jest w żaden sposób utrudniony dla Akcjonariuszy zainteresowanych ich przebiegiem, wypowiedaniem się, czy też wykonywaniem prawa głosu (osobiście lub przez pełnomocnika). Spółka stoi ponadto na stanowisku, że pomimo zaawansowanej techniki istnieje zawsze ryzyko, że z różnych przyczyn, w tym niezależnych od Spółki, Akcjonariuszy, czy też osób trzecich, nie zostanie zagwarantowane bezpieczeństwo techniczne oraz prawne dwustronnej komunikacji w czasie rzeczywistym, czy też wykonywania prawa głosu przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej, a ewentualne szkody wynikłe z jakichkolwiek zakłóceń w tym zakresie mogłyby spowodować nieuzasadniony wzrost kosztów prowadzonej przez Spółkę działalności.

13. IV.R.3. „Spółka dąży do tego, aby w sytuacji, gdy papiery wartościowe wyemitowane przez spółkę są przedmiotem obrotu w różnych krajach (lub na różnych rynkach) i w ramach różnych systemów prawnych, realizacja zdarzeń korporacyjnych związanych z nabyciem praw po stronie akcjonariusza następowała w tych samych terminach we wszystkich krajach, w których są one notowane.”

Rekomendacja nie jest stosowana przez Spółkę. Papiery wartościowe Spółki nie są przedmiotem obrotu na innych rynkach.

14. IV.Z.2. „Jeżeli jest to uzasadnione z uwagi na strukturę akcjonariatu spółki, spółka zapewnia powszechnie dostępną transmisję obrad walnego zgromadzenia w czasie rzeczywistym.”

Zasada nie jest stosowana przez Spółkę. Spółka podtrzymuje wyrażane wcześniej stanowisko, zgodnie z którym dotychczasowy przebieg Walnych Zgromadzeń nie stwarzał potrzeby ich transmitowania. Nie jest to również uzasadnione z uwagi na strukturę akcjonariatu (na walnych zgromadzeniach reprezentowane jest zwykle powyżej 90% akcjonariatu).

**- w zakresie zasad szczegółowych z Części V Dobrych Praktyk (Konflikt interesów i transakcje z podmiotami powiązanymi):**

15. V.Z.5. „Przed zawarciem przez spółkę istotnej umowy z akcjonariuszem posiadającym co najmniej 5% ogólnej liczby głosów w spółce lub podmiotem powiązanym zarząd zwraca się do rady nadzorczej o wyrażenie zgody na taką transakcję. Rada nadzorcza przed wyrażeniem zgody dokonuje oceny wpływu takiej transakcji na interes spółki. Powyższemu obowiązkowi nie podlegają transakcje typowe i zawierane na warunkach rynkowych w ramach prowadzonej działalności operacyjnej przez spółkę z podmiotami wchodzącymi w skład grupy kapitałowej spółki. W przypadku, gdy decyzję w sprawie zawarcia przez spółkę istotnej umowy z podmiotem powiązanym podejmuje walne zgromadzenie, przed podjęciem takiej decyzji spółka zapewnia wszystkim akcjonariuszom dostęp do informacji niezbędnych do dokonania oceny wpływu tej transakcji na interes spółki.”

Zasada ta jest stosowana przez Spółkę w ograniczonym zakresie.

W Spółce obowiązuje zasada, zgodnie z którą Zarząd zwraca się do Rady Nadzorczej o wyrażenie zgody na zawarcie określonych transakcji wskazanych w § 16 ust. 2 Statutu (5 kategorii umów) bez względu na to, czy drugą stroną transakcji jest akcjonariusz lub inny podmiot powiązany ze Spółką. Ponadto, zgodnie z §10 Regulaminu Zarządu Spółki, wskazane w tym postanowieniu transakcje (9 kategorii umów) z podmiotami powiązanymi (akcjonariusz posiadający akcje stanowiące więcej niż 10% łącznej liczby akcji Spółki) są sprawami przekraczającymi zakres czynności Spółki i wymagają uchwały Zarządu.

Niezależnie od powyższego, od dnia 30 listopada 2019 r, tj. od chwili wejścia w życie nowelizacji ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych, Spółka przestrzega w odniesieniu do transakcji z podmiotami powiązanymi przepisów Rozdziału 4b przedmiotowej ustawy.

**16.** V.Z.6. *„Spółka określa w regulacjach wewnętrznych kryteria i okoliczności, w których może dojść w spółce do konfliktu interesów, a także zasady postępowania w obliczu konfliktu interesów lub możliwości jego zaistnienia. Regulacje wewnętrzne spółki uwzględniają między innymi sposoby zapobiegania, identyfikacji i rozwiązywania konfliktów interesów, a także zasady wyłączenia członka zarządu lub rady nadzorczej od udziału w rozpatrywaniu sprawy objętej lub zagrożonej konfliktem interesów.”*

Spółka deklaruje częściowe przestrzeganie tej zasady. Spółka wchodzi w skład Grupy Bunge. W Grupie Bunge wszyscy pracownicy, w tym również członkowie organów Spółki zobowiązani są stosować się do Kodeksu Etyki („Code of Ethics”), który reguluje kwestie związane z konfliktem interesów. Dotychczasowa praktyka wskazuje, iż nie ma konieczności przyjmowania dodatkowych regulacji w tym zakresie.

**- w zakresie rekomendacji i zasad szczegółowych z Części VI Dobrych Praktyk (Wynagrodzenia):**

**17.** VI.R.1. *„Wynagrodzenie członków organów spółki i kluczowych menedżerów powinno wynikać z przyjętej polityki wynagrodzeń.”*

Rekomendacja nie jest stosowana przez Spółkę. Wynagrodzenie członków Rady Nadzorczej, zgodnie z § 17 ust. 2 Statutu, ustala Walne Zgromadzenie. Wynagrodzenie członków Zarządu, zgodnie z art. § 12 Statutu, ustala natomiast przedstawiciel Rady Nadzorczej delegowany przez jej członków lub pełnomocnik powołany przez Walne Zgromadzenie. Należy jednak mieć na względzie, iż Spółka wchodzi w skład Grupy Bunge, a jej podmiot dominujący ma swoją siedzibę w Stanach Zjednoczonych. Spółka zobowiązana jest do przestrzegania wewnętrznych wytycznych określanych przez władze Grupy Bunge, które w sposób bezpośredni nawiązują do dobrych praktyk przyjętych przez spółki amerykańskie. W związku z tym, Spółka w ograniczonym zakresie stosuje się do zaleceń Komisji Europejskiej dotyczących polityki prowadzonej wobec członków Zarządu Spółki, w kwestiach takich jak struktura wynagrodzenia, programy motywacyjne i nagrody roczne, Spółka jest w tym zakresie związana wewnętrznymi regulacjami Grupy Bunge. Tym samym przestrzeganie przez nią w pełni tej rekomendacji jest ograniczone z powodu różnic pomiędzy systemami prawa, a także standardami obowiązującymi w Unii Europejskiej, a wewnętrznymi regulacjami przyjętymi przez Grupę Bunge.

**18.** VI.R.2. *„Polityka wynagrodzeń powinna być ściśle powiązana ze strategią spółki, jej celami krótko- i długoterminowymi, długoterminowymi interesami i wynikami, a także powinna uwzględniać rozwiązania służące unikaniu dyskryminacji z jakichkolwiek przyczyn.”*

Rekomendacja nie jest stosowana przez Spółkę, jako powiązana z VI.R.1.

**19.** VI.R.3. *„Jeżeli w radzie nadzorczej funkcjonuje komitet do spraw wynagrodzeń, w zakresie jego funkcjonowania ma zastosowanie zasada II.Z.7.”*

Rekomendacja nie jest stosowana przez Spółkę. W Radzie Nadzorczej nie funkcjonuje Komitet Wynagrodzeń.

**20.** VI.R.4. *„Poziom wynagrodzenia członków zarządu i rady nadzorczej oraz kluczowych menedżerów powinien być wystarczający dla pozyskania, utrzymania i motywacji osób o kompetencjach niezbędnych dla właściwego kierowania spółką i sprawowania nad nią nadzoru. Wynagrodzenie powinno być adekwatne do powierzonego poszczególnym osobom zakresu zadań i uwzględniać pełnienie dodatkowych funkcji, jak np. praca w komitetach rady nadzorczej.”*

Spółka deklaruje częściowe przestrzeganie tej rekomendacji - w odniesieniu do wynagrodzeń członków Zarządu. W obecnej kadencji, wynagrodzenie dla Rady Nadzorczej zostało – na mocy uchwały Walnego Zgromadzenia nr 28/2018 z dnia 6 czerwca 2018 roku – przyznane jedynie niezależnym członkom Rady Nadzorczej. Pozostali członkowie Rady Nadzorczej pełnili i pełnią te funkcje bez wynagrodzenia.

**21.** VI.Z.1. *„Programy motywacyjne powinny być tak skonstruowane, by między innymi uzależniać poziom wynagrodzenia członków zarządu spółki i jej kluczowych menedżerów od rzeczywistej, długoterminowej sytuacji finansowej spółki oraz długoterminowego wzrostu wartości dla akcjonariuszy i stabilności funkcjonowania przedsiębiorstwa.”*

Zasada jest częściowo stosowana przez Spółkę. Spółka stosuje roczny system premii uzależniony w znacznym stopniu od wyniku finansowego Spółki.

**22.** VI.Z.2. „Aby powiązać wynagrodzenie członków zarządu i kluczowych menedżerów z długookresowymi celami biznesowymi i finansowymi spółki, okres pomiędzy przyznaniem w ramach programu motywacyjnego opcji lub innych instrumentów powiązanych z akcjami spółki, a możliwością ich realizacji powinien wynosić minimum 2 lata.”

Zasada nie jest stosowana przez Spółkę. Zasada nie dotyczy Spółki. W chwili obecnej w Spółce nie funkcjonują programy motywacyjne.

**23.** VI.Z.4. „Spółka w sprawozdaniu z działalności przedstawia raport na temat polityki wynagrodzeń, zawierający co najmniej:

- 1) ogólną informację na temat przyjętego w spółce systemu wynagrodzeń,
- 2) informacje na temat warunków i wysokości wynagrodzenia każdego z członków zarządu, w podziale na stałe i zmienne składniki wynagrodzenia, ze wskazaniem kluczowych parametrów ustalania zmiennych składników wynagrodzenia i zasad wypłaty odpraw oraz innych płatności z tytułu rozwiązania stosunku pracy, zlecenia lub innego stosunku prawnego o podobnym charakterze – oddzielnie dla spółki i każdej jednostki wchodzącej w skład grupy kapitałowej,
- 3) informacje na temat przysługujących poszczególnym członkom zarządu i kluczowym menedżerom pozafinansowych składników wynagrodzenia,
- 4) wskazanie istotnych zmian, które w ciągu ostatniego roku obrotowego nastąpiły w polityce wynagrodzeń, lub informację o ich braku,
- 5) ocenę funkcjonowania polityki wynagrodzeń z punktu widzenia realizacji jej celów, w szczególności długoterminowego wzrostu wartości dla akcjonariuszy i stabilności funkcjonowania przedsiębiorstwa.”

Zasada nie jest stosowana przez Spółkę. Szczegółowe wyjaśnienia znajdują się w punkcie VI.R.1.

### **III. Opis głównych cech stosowanych w spółce systemów kontroli wewnętrznej i zarządzania ryzykiem w odniesieniu do procesu sporządzania sprawozdań finansowych**

Zarząd Spółki jest odpowiedzialny za system kontroli wewnętrznej w Spółce i jego skuteczność w procesie sporządzania sprawozdań finansowych i raportów okresowych publikowanych zgodnie z przepisami Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 29 marca 2018 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim.

Za przygotowywanie sprawozdań finansowych i raportów okresowych Spółki odpowiedzialny jest pion finansowy kierowany przez Dyrektora ds. Finansowych - Członka Zarządu. Na dzień sporządzania niniejszego raportu funkcję tę pełni Pan Sławomir Werbiński.

Dane finansowe będące podstawą sprawozdań finansowych i raportów okresowych pochodzą ze stosowanej przez Spółkę miesięcznej sprawozdawczości finansowej i zarządczej. Proces sporządzania miesięcznych sprawozdań finansowych podlega wewnętrznym regulacjom mającym na celu zapewnienie poprawności oraz kompletności informacji. Zastosowany w Spółce model kontroli wewnętrznej obejmuje przeglądy:

- wyników działalności (monitoring) w odniesieniu do planów, budżetów lub informacji operacyjnych poszczególnych działów;
- sposobów przetwarzania informacji, a w szczególności zastosowanych kontroli aplikacyjnych gwarantujących dokładność, kompletność i ważność przetwarzanych danych transakcyjnych;
- w zakresie bezpieczeństwa fizycznego posiadanych przez Spółkę aktywów;
- podziału obowiązków celem ograniczenia potencjalnych błędów lub działań niepożądanych.

Wszystkie istotne dane cząstkowe mające wpływ na poszczególne części składowe sprawozdań finansowych podlegają kilkietapowej weryfikacji. Czynności weryfikacyjne wykonywane są każdorazowo przez osoby niezależne od osób przygotowujących określone dane lub części sprawozdań finansowych. Wykonanie i efektywność wewnętrznych kontroli weryfikowana jest przez wyznaczonych pracowników i konsultantów zewnętrznych na zlecenie Zarządu Spółki.

Przygotowane sprawozdania analizowane są przez kierownictwo średniego i wyższego szczebla działu finansowego pod przewodnictwem Dyrektora ds. Finansowych - Członka Zarządu, po zamknięciu księgowym każdego okresu sprawozdawczego (miesiąc kalendarzowy). Zidentyfikowane błędy korygowane są na bieżąco w księgach Spółki, zgodnie z przyjętą polityką rachunkowości.

Półroczne sprawozdania finansowe poddawane są przeglądowi przez audytora Spółki. Przeglądowi podlega w szczególności adekwatność danych finansowych oraz zakres koniecznych ujawnień. Wyniki przeglądu półrocznego oraz badania rocznego prezentowane są przez audytora kierownictwu działu finansowego Spółki na spotkaniach podsumowujących. Audytorzy przedkładają Zarządowi Spółki informacje o niedociągnięciach mechanizmów kontroli, stwierdzonych w trakcie badania sprawozdań finansowych. Wszelkie uzasadnione zalecenia wynikające z przeglądu procedur zarządzania ryzykiem i mechanizmów kontroli wewnętrznej są stopniowo wdrażane.

Istnienie w ZT Kruszwica systemów kontroli wewnętrznej jest między innymi podyktowane faktem przynależności Spółki do Grupy Bunge, na czele której stoi spółka Bunge Ltd. notowana na giełdzie papierów wartościowych w

Nowym Yorku. Podmioty publiczne notowane na rynku amerykańskim zobligowane są bowiem do stworzenia systemów kontroli wewnętrznej celem zapewnienia zgodności z wymaganiami Sarbanes-Oxley Act.

#### IV.

**Wskazanie akcjonariuszy posiadających bezpośrednio lub pośrednio znaczne pakiety akcji wraz ze wskazaniem liczby posiadanych przez te podmioty akcji, ich procentowego udziału w kapitale zakładowym, liczby głosów z nich wynikających i ich procentowego udziału w ogólnej liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu**

Na dzień 31 grudnia 2019 r. następujące podmioty posiadały co najmniej 5 % w ogólnej liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu ZT Kruszwica:

Nazwa podmiotu	Liczba posiadanych akcji	% w kapitale zakładowym Spółki	Liczba głosów na WZ	% głosów na WZ
Koninklijke Bunge B.V. z siedzibą w Rotterdamie (dalej „KBBV”)	14.763.313	64,23	14.763.313	64,22
Windstorm Trading & Investments Limited z siedzibą w Larnaca (Cypr)	5.805.485	25,26	5.805.485	25,26

Podmiotem dominującym w stosunku do KBBV, jest Bunge Cooperatief U.A. z siedzibą w Rotterdamie, w Holandii. Podmiotem dominującym wobec Bunge Cooperatief U.A, posiadającym bezpośrednio i pośrednio 100 % akcji i głosów na jego walnym zgromadzeniu jest Bunge Limited, z siedzibą na Bermudach i głównym biurem w White Plains, w stanie Nowy Jork, w Stanach Zjednoczonych.

Powyższe opracowanie oparte jest na zawiadomieniach o stanie posiadania akcji Spółki oraz na informacjach pozyskanych z Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A. w ramach procedury rejestracji akcjonariuszy przed Walnymi Zgromadzeniami.

#### V. Wskazanie posiadaczy wszelkich papierów wartościowych, które dają specjalne uprawnienia kontrolne, wraz z opisem tych uprawnień

W Spółce nie występują papiery wartościowe, które dają specjalne uprawnienia kontrolne, w tym w szczególności akcje Spółki nie są uprzywilejowane, a jej Statut nie przyznaje akcjonariuszom żadnych uprawnień osobistych w rozumieniu art. 354 KSH. Statut przyznaje natomiast akcjonariuszom uprawnienia związane z posiadaniem przez nich określonego udziału w ogólnej liczbie głosów w Spółce. W szczególności, zgodnie z § 13 ust. 2 Statutu Spółki akcjonariuszom przysługuje prawo powołania członków Rady Nadzorczej na Walnym Zgromadzeniu, jak następuje:

- każdy akcjonariusz uczestniczący w Walnym Zgromadzeniu, któremu przysługuje nie mniej niż 60% ogółu głosów w Spółce, ma prawo powołania 8 członków Rady Nadzorczej;
- każdy akcjonariusz uczestniczący w Walnym Zgromadzeniu, któremu przysługuje nie mniej niż 17,5% ogółu głosów w Spółce, ma prawo powołania 2 członków Rady Nadzorczej;
- każdy akcjonariusz uczestniczący w Walnym Zgromadzeniu, któremu przysługuje nie mniej niż 10% ogółu głosów w Spółce, ma prawo powołania 1 członka Rady Nadzorczej;
- w przypadku, w którym nie ma akcjonariuszy uprawnionych do powołania członków Rady Nadzorczej zgodnie z postanowieniami § 13 ust. 2 lit. (a) – (c) Statutu lub z jakiegokolwiek innego powodu pełen skład Rady Nadzorczej, który powinien zostać wybrany przez Walne Zgromadzenie zgodnie z postanowieniami § 13 Statutu, nie został wybrany, to Walne Zgromadzenie powołuje odpowiednią liczbę członków Rady Nadzorczej na podstawie uchwały podjętej zwykłą większością głosów.

#### VI. Wskazanie wszelkich ograniczeń odnośnie do wykonywania prawa głosu, takich jak ograniczenie wykonywania prawa głosu przez posiadaczy określonej części lub liczby głosów, ograniczenia czasowe dotyczące wykonywania prawa głosu lub zapisy, zgodnie z którymi, przy współpracy Spółki, prawa kapitałowe związane z papierami wartościowymi są oddzielone od posiadania papierów wartościowych

Statut Spółki nie przewiduje tego typu ograniczeń. Zakaz wykonywania prawa głosu przez akcjonariusza może natomiast wynikać z art. 89 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych (dalej „Ustawa o Ofercie”), w razie, gdy akcjonariusz ten naruszy określone przepisy zawarte w Rozdziale 4 Ustawy o Ofercie. Z kolei zgodnie z art. 6 § 1 KSH, jeżeli spółka dominująca nie zawiadomi spółki kapitałowej zależnej o powstaniu stosunku dominacji w terminie dwóch tygodni od dnia powstania tego stosunku, następuje zawieszenie wykonywania prawa głosu z akcji spółki dominującej reprezentujących więcej niż 33% kapitału zakładowego spółki zależnej.

## **VII. Wskazanie wszelkich ograniczeń dotyczących przenoszenia prawa własności papierów wartościowych Emitenta**

Statut Spółki nie przewiduje tego typu ograniczeń. Wynikają one natomiast z przepisów prawa, w tym z przywołanego powyżej Rozdziału 4 Ustawy o Ofercie, art. 11 i 19 oraz Działu VI ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi, ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów oraz Rozporządzenia Rady (WE) Nr 139/2004 z dnia 20 stycznia 2004 r. w sprawie kontroli koncentracji przedsiębiorstw.

## **VIII. Opis zasad dotyczących powoływania i odwoływania osób zarządzających oraz ich uprawnień, w szczególności prawo do podjęcia decyzji o emisji lub wykupie akcji**

Zgodnie z § 9 ust. 1 i 2 Statutu Spółki, Zarząd składa się z 4 do 9 osób powoływanych przez Radę Nadzorczą na wspólną kadencję trwającą dwa lata. Liczbę osób ustala Rada Nadzorcza. Stosownie do postanowień § 9 ust. 3 Statutu, członków Zarządu lub cały Zarząd powołuje i odwołuje Rada Nadzorcza z własnej inicjatywy bądź na wniosek Walnego Zgromadzenia, z zastrzeżeniem, że: (i) przynajmniej 1 członek Zarządu, w przypadku Zarządu składającego się z nie więcej niż 4 osób lub (ii) przynajmniej 2 członków Zarządu, w przypadku Zarządu składającego się z więcej niż 4 osób, powinno zostać powołanych spośród kandydatów zaproponowanych przez członków Rady Nadzorczej, którzy zostali powołani przez akcjonariuszy zgodnie z § 13 ust. 2 lit. (b) Statutu (o ile doszło do powołania członków Rady Nadzorczej na podstawie § 13 ust. 2 Statutu).

Do zakresu działania Zarządu należą wszelkie sprawy niezastrzeżone do kompetencji Walnego Zgromadzenia i Rady Nadzorczej, Zarząd prowadzi sprawy Spółki i reprezentuje ją. Każdy członek Zarządu ma prawo i obowiązek prowadzenia spraw Spółki i może bez uprzedniej uchwały Zarządu prowadzić sprawy nieprzekraczające zakresu zwykłych czynności Spółki przy zachowaniu postanowień przepisów prawa, Statutu Spółki, uchwał i regulaminów organów Spółki oraz zasad ładu korporacyjnego, których Spółka zadeklarowała się przestrzegać. W przypadku sprawy przekraczającej zakres zwykłych czynności Spółki konieczna jest uchwała Zarządu (porównaj opis w sekcji XI. A poniżej). Uchwały Zarządu zapadają bezwzględną większością głosów oddanych przez członków Zarządu obecnych na posiedzeniu. Każdy członek Zarządu może żądać rozstrzygnięcia w drodze uchwały jakiegokolwiek sprawy dotyczącej Spółki, choćby sprawa ta nie przekraczała zakresu zwykłych czynności. Zarząd może uchwalić regulamin organizacyjny Spółki określający szczegółową strukturę organizacyjną Spółki oraz inne sprawy organizacyjne Spółki. Członkowie Zarządu mogą pełnić funkcje dyrektorów pionów organizacyjnych, komórek funkcyjnych lub zajmować inne stanowiska w Spółce, na podstawie uchwał Zarządu. Prawo do podjęcia decyzji o umorzeniu akcji oraz podwyższeniu kapitału zakładowego wymaga uchwały Walnego Zgromadzenia podjętej większością 83% oddanych głosów.

## **IX. Opis zasad zmiany Statutu Spółki**

Zmiana następujących postanowień Statutu: § 9 ust. 3, § 13 oraz § 23 ust. 1 pkt 5, § 23 ust. 1 pkt 7 do pkt 10 (włącznie) wymaga uchwały Walnego Zgromadzenia podjętej większością 83% oddanych głosów.

Zmiana wszelkich postanowień Statutu Spółki (w tym wskazanych w zdaniu poprzedzającym) wymaga podjęcia przez Walne Zgromadzenie uchwały w obecności co najmniej połowy kapitału zakładowego Spółki

## **X. Opis sposobu działania Walnego Zgromadzenia i jego zasadniczych uprawnień oraz praw akcjonariuszy i sposobu ich wykonywania**

### **A. Sposób działania Walnego Zgromadzenia i jego zasadnicze uprawnienia**

Sposób działania Walnego Zgromadzenia i jego zasadnicze uprawnienia wynikają wprost z przepisów prawa, które zostały częściowo inkorporowane do Statutu Spółki. Dokument ten jest dostępny na stronie internetowej Spółki ([www.ztkruszwica.pl](http://www.ztkruszwica.pl)) w zakładce „Relacje inwestorskie”.

W Walnym Zgromadzeniu mają prawo uczestniczyć członkowie Zarządu i Rady Nadzorczej, biegły rewident, jeżeli przedmiotem obrad mają być sprawy finansowe Spółki, eksperci zaproszeni przez organ zwołujący Walne Zgromadzenie, notariusz sporządzający protokół Walnego Zgromadzenia, przedstawiciele mediów oraz inne osoby, za zgodą osoby otwierającej Walne Zgromadzenie lub przewodniczącego Walnego Zgromadzenia.

Zgodnie ze Statutem Spółki, uchwały Walnego Zgromadzenia wymagają w szczególności:

- a) rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu Spółki, sprawozdania finansowego Spółki oraz sprawozdania Rady Nadzorczej z działalności za ubiegły rok obrotowy oraz udzielenie absolutorium członkom organów Spółki z wykonania przez nich obowiązków;
- b) podział zysków lub pokrycie strat;
- c) zmiana przedmiotu działalności Spółki;
- d) zmiana Statutu Spółki;
- e) podwyższenie lub obniżenie kapitału zakładowego, z wyłączeniem sytuacji, o której mowa w art. 455 § 3 KSH;
- f) użycie kapitału zapasowego i rezerwowego;



- g) umorzenie akcji;
- h) połączenie Spółki (z wyłączeniem sytuacji, o której mowa w art. 516 KSH), podział i przekształcenie Spółki;
- i) rozwiązanie i likwidacja Spółki;
- j) emisja obligacji zamiennych na akcje i obligacji z prawem pierwszeństwa;
- k) zbycie i wydzierżawienie przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części oraz ustanowienie na nich ograniczonego prawa rzeczowego;
- l) wszelkie postanowienia, dotyczące roszczeń o naprawienie szkody, wyrządzonej przy zawarciu Spółki lub sprawowaniu zarządu lub nadzoru.

Walne Zgromadzenie może podejmować uchwały w obecności co najmniej połowy kapitału zakładowego Spółki. Walne Zgromadzenie podejmuje uchwały zwykłą większością głosów, chyba że postanowienia Statutu lub przepisy prawa wymagają kwalifikowanej większości głosów. Zmiana następujących postanowień Statutu ZT Kruszwica: § 9 ust. 3, § 13 oraz § 23 ust. 1 pkt 5, § 23 ust. 1 pkt 7 do pkt 10 (włącznie) wymaga uchwały Walnego Zgromadzenia podjętej większością 83% oddanych głosów.

## **B. Prawa akcjonariuszy i sposób ich wykonywania**

Prawa akcjonariuszy i sposób ich wykonywania zasadniczo wynikają wprost z przepisów prawa, które zostały częściowo inkorporowane do Statutu Spółki. Należy zwrócić uwagę na uregulowane w § 13 ust. 2 Statutu uprawnienia do powoływania Członków Rady Nadzorczej przez akcjonariuszy posiadających określony udział w liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu (por. sekcja V powyżej).

Zgodnie z § 18 ust. 3 i 4 Statutu, akcjonariuszom reprezentującym co najmniej połowę kapitału zakładowego lub co najmniej połowę ogółu głosów w Spółce przysługuje prawo do zwołania Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia. Akcjonariusz lub akcjonariusze reprezentujący co najmniej 1/20 kapitału zakładowego mogą żądać zwołania Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia i umieszczenia określonych spraw w porządku obrad tego Zgromadzenia w drodze żądania, które powinno być zgłoszone Zarządowi, na piśmie lub w formie elektronicznej na adres poczty elektronicznej [beu.sekretariatzk.kru@bunge.com](mailto:beu.sekretariatzk.kru@bunge.com), wraz z uzasadnieniem.

Stosownie do postanowień § 19 ust. 3 Statutu Spółki, akcjonariusz lub akcjonariusze reprezentujący co najmniej 1/20 kapitału zakładowego mogą:

- a) żądać umieszczenia określonych spraw w porządku obrad najbliższego Walnego Zgromadzenia w drodze żądania, które powinno być zgłoszone Zarządowi, na piśmie lub w formie elektronicznej na adres poczty elektronicznej [beu.sekretariatzk.kru@bunge.com](mailto:beu.sekretariatzk.kru@bunge.com), nie później niż na dwadzieścia jeden dni przed wyznaczonym terminem Walnego Zgromadzenia i zawierać uzasadnienie lub projekt uchwały dotyczącej proponowanego porządku obrad;
- b) przed terminem Walnego Zgromadzenia zgłaszać Spółce na piśmie lub w formie elektronicznej na adres poczty elektronicznej [beu.sekretariatzk.kru@bunge.com](mailto:beu.sekretariatzk.kru@bunge.com), projekty uchwał dotyczące spraw wprowadzonych do porządku obrad Walnego Zgromadzenia lub spraw, które mają zostać wprowadzone do porządku obrad.

## **XI. Skład osobowy i zmiany, które w nim zaszły w ciągu ostatniego roku obrotowego, oraz opis działań organów zarządzających i nadzorujących oraz ich komitetów**

### **A. Zarząd**

Zarząd prowadzi sprawy Spółki i reprezentuje ją. Do składania oświadczeń woli i podpisywania w imieniu Spółki wymagane jest współdziałanie dwóch członków Zarządu albo jednego członka Zarządu łącznie z prokurentem. Pracami Zarządu kieruje prezes Zarządu w porozumieniu z wiceprezesem Zarządu, w szczególności opracowując projekt zadań planu pracy Zarządu oraz zwołując i przewodnicząc posiedzeniom Zarządu.

Tryb działania Zarządu określa Regulamin Zarządu uchwalany przez Zarząd i zatwierdzany przez Radę Nadzorczą. Treść aktualnego Regulaminu Zarządu dostępna jest na stronie [www.ztkruszwica.pl](http://www.ztkruszwica.pl) w zakładce „Relacje inwestorskie”.

Uchwały Zarządu wymagają sprawy przekraczające zwykły zarząd. Zgodnie z § 10 Regulaminu Zarządu, sprawami przekraczającymi zakres zwykłych czynności są w szczególności:

- a) przyjęcie wieloletniego planu działalności Spółki
- b) przyjęcie rocznego sprawozdania finansowego i sprawozdania Zarządu z działalności Spółki za ubiegły rok obrotowy;
- c) przyjmowanie rocznego budżetu Spółki;
- d) reorganizacja wewnętrznej struktury przedsiębiorstwa Spółki;
- e) tworzenie lub przystępowanie przez Spółkę do spółki lub konsorcjum;



- f) wyrażenie zgody na nabycie lub zbycie przez Spółkę akcji lub udziałów w spółkach albo na nabycie oddziałów spółek;
- g) ustanawianie prokurentów i pełnomocników Spółki; za wyjątkiem udzielania pełnomocnictw:
  - (i) do występowania przed sądami powszechnymi, Sądem Najwyższym oraz sądami administracyjnymi;
  - (ii) do występowania w innych sprawach określonych w uchwale Zarządu, zgodnie z którą Zarząd upoważnił 2 (dwóch) wskazanych członków Zarządu do udzielenia pełnomocnictw bez uzyskiwania dodatkowej, odrębnej uchwały Zarządu;
- h) zawieranie umów pożyczki i kredytowych jako pożyczkodawca/kredytodawca lub pożyczkobiorca/kredytobiorca (włączając zmiany do takich umów) oraz decyzje dotyczące rezygnacji z udzielonej pożyczki lub kredytu, przyspieszenia jej wymagalności lub spłaty;
- i) zgoda na nabycie lub zbycie nieruchomości bądź prawa wieczystego użytkowania nieruchomości bądź udziału w nieruchomości bądź udziału w prawie wieczystego użytkowania nieruchomości;
- j) czynności związane z zakończeniem działalności oddziałów lub całej działalności Spółki;
- k) w uzgodnieniu z zakładowymi organizacjami związkowymi, przyjęcie układu zbiorowego pracy, regulaminu pracy i regulaminu wynagradzania;
- l) wyrażenie zgody na zawieranie przez Spółkę spółek patentowych i umów licencyjnych, bądź długoterminowych umów kooperacyjnych, o wartości przekraczającej równowartość w polskich złotych 1.000.000 (jeden milion) Euro;
- m) zbycie lub nabycie majątku trwałego o wartości przekraczającej równowartość w złotych 100.000 (sto tysięcy) Euro;
- n) obciążanie majątku Spółki o wartości przekraczającej równowartość w polskich złotych 50.000 (pięćdziesiąt tysięcy) Euro lub udzielanie gwarancji na kwotę przewyższającą powyższą wartość, trwającą dłużej niż 12 (dwanaście) kolejnych miesięcy;
- o) pozostałe transakcje lub zawieranie pozostałych umów z podmiotami niepowiązanymi o wartości w okresie 1 (jednego) roku od daty podpisania umowy przekraczającej równowartość 1.000.000 (jeden milion) Euro;
- p) realizacja przez Spółkę następujących transakcji lub zawarcie następujących umów, gdy drugą stroną transakcji jest akcjonariusz Spółki, podmioty należące do tej samej grupy kapitałowej (w rozumieniu ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości) co akcjonariusz lub podmioty powiązane z akcjonariuszem (dalej „**Podmioty Powiązane**”):
  - (i) umów świadczenia usług;
  - (ii) transakcji mających za przedmiot nieruchomości;
  - (iii) umów sprzedaży i licencji znaku towarowego;
  - (iv) umów ramowych dostawy towarów i usług, które nie wskazują ceny;
  - (v) umów ramowych o łącznej rocznej wartości przekraczającej 250.000 (dwieście pięćdziesiąt tysięcy) Euro lub z ponad 6-miesięcznym okresem obowiązywania;
  - (vi) transakcji dotyczących zbywania i nabywania majątku trwałego o wartości przekraczającej równowartość w złotych 50.000 (pięćdziesiąt tysięcy) Euro, a w przypadku, gdy łączna wartość transakcji dotyczących aktywów trwałych z podmiotami z grupy jednego akcjonariusza przekroczy w danym roku kalendarzowym równowartość 250.000 (dwieście pięćdziesiąt tysięcy) Euro – każdej transakcji z podmiotami z Grupy tego akcjonariusza dotyczącej aktywów trwałych, bez względu na jej wartość;
  - (vii) umów dotyczących produkcji o łącznej wartości produktów gotowych przekraczającej 1.500.000 (jeden milion pięćset tysięcy) Euro lub z ponad 6-miesięcznym okresem obowiązywania;
  - (viii) umów sprzedaży i licencji dotyczących know-how, technologii i innych praw własności intelektualnej (poza znakami towarowymi) o wartości przekraczającej równowartość w złotych 50.000 (pięćdziesiąt tysięcy) Euro w odniesieniu do umowy, a w przypadku, gdy łączna wartość takich umów przekroczy 250.000 (dwieście pięćdziesiąt tysięcy) Euro w danym roku kalendarzowym – każdej takiej umowy, bez względu na jej wartość;
  - (ix) umów dotyczących zbywania i nabywania usług, które nie były planowane i na których zapotrzebowanie pojawi się w trakcie roku finansowego, jeżeli łączna wartość takich usług w roku kalendarzowym przekroczy ekwiwalent 250.000 (dwieście pięćdziesiąt tysięcy) Euro lub z ponad 6-miesięcznym okresem obowiązywania
- q) sprawy będące przedmiotem wniosku Zarządu do Walnego Zgromadzenia.

Do ważności uchwał Zarządu wymagane jest prawidłowe zawiadomienie o posiedzeniu wszystkich członków Zarządu oraz obecność na posiedzeniu co najmniej 2/3 jego członków. Uchwały Zarządu zapadają bezwzględną większością głosów oddanych przez członków Zarządu obecnych na posiedzeniu i są protokołowane. W przypadku równości głosów decyduje głos Prezesa Zarządu, a w razie jego nieobecności wiceprezesa Zarządu.

W sprawach niecierpiących zwłoki Zarząd może podejmować uchwały drogą korespondencyjną bez odbycia posiedzenia, o ile wszyscy członkowie Zarządu zostali prawidłowo zawiadomieni o podejmowaniu i treści uchwały.

Uchwały podejmowane w tym trybie są ważne, o ile w głosowaniu weźmie udział 2/3 członków Zarządu. Uchwały zapadają wówczas bezwzględną większością głosów oddanych.

Od dnia 1 stycznia do dnia 6 lutego 2019 r. w skład Zarządu wchodziły następujące osoby: pp. Wojciech Jachimczyk – Prezes Zarządu, Marcin Brodowski, Piotr Piotrowski, Tomasz Wika, Wojciech Bauman, Dariusz Szymański, Jacek Michalak – Członkowie Zarządu. W dniu 6 lutego 2019 r. rezygnację z funkcji Członka Zarządu złożył p. Dariusz Szymański. W dniu 27 marca 2019 r. do Zarządu powołany został p. Oleh Chernilevskyy. Następnie w dniu 19 czerwca 2019 r. rezygnację z funkcji Członka Zarządu złożył p. Jacek Michalak. W dniu 23 lipca 2019 r. do Zarządu powołany został p. Sławomir Werbiński.

W dniu 31 grudnia 2019 r. w skład Zarządu Spółki wchodziły następujące osoby: pp. Wojciech Jachimczyk – Prezes Zarządu, Marcin Brodowski, Piotr Piotrowski, Tomasz Wika, Wojciech Bauman, Oleh Chernilevskyy oraz Sławomir Werbiński – Członkowie Zarządu.

## **B. Rada Nadzorcza**

Rada Nadzorcza składa się z 9 do 11 członków. Członków Rady Nadzorczej powołuje Walne Zgromadzenie na wspólną kadencję trwającą pięć lat, zgodnie z postanowieniami § 13 ust. 2–4 Statutu Spółki. Liczbę członków Rady Nadzorczej określa uchwałą Walne Zgromadzenie w sposób zapewniający akcjonariuszom możliwość korzystania z praw przyznanych na mocy § 13 ust. 2–4 Statutu Spółki. Sposób wyboru członków Rady Nadzorczej, wskazany jest w § 13 ust. 2 Statutu Spółki, znajduje się w sekcji V powyżej

W myśl § 14 ust. 1 i 3 Statutu Spółki, Rada wybiera spośród swoich członków przewodniczącego Rady oraz jego zastępcę. Rada Nadzorcza może również odwołać z pełnionej funkcji przewodniczącego Rady i jego zastępcę.

Rada Nadzorcza wykonuje stały nadzór nad działalnością Spółki. Zgodnie z § 16 ust. 2 Statutu ZT Kruszwica, do kompetencji Rady Nadzorczej należą w szczególności:

- a) ocena sprawozdania finansowego Spółki;
- b) ocena sprawozdania Zarządu oraz wniosków Zarządu co do podziału czystego zysku i pokrycia strat;
- c) składanie Walnemu Zgromadzeniu pisemnego sprawozdania z wyników oceny sprawozdania finansowego Spółki i sprawozdania Zarządu oraz wniosków Zarządu co do podziału czystego zysku i pokrycia strat;
- d) zatwierdzanie rocznego budżetu przygotowanego przez Zarząd;
- e) wyrażenie zgody na utworzenie lub przystąpienie do spółki lub konsorcjum;
- f) wyrażenie zgody na nabycie lub zbycie przez Spółkę akcji lub udziałów w spółkach albo na nabycie oddziałów spółek;
- g) wyrażanie zgody na nabycie lub zbycie nieruchomości bądź prawa wieczystego użytkowania nieruchomości bądź udziału w nieruchomości bądź udziału w prawie wieczystego użytkowania nieruchomości (w związku z czym w sprawach tych nie jest wymagana uchwała Walnego Zgromadzenia);
- h) wyrażenie zgody na zawieranie przez Spółkę spółek patentowych i umów licencyjnych, bądź długoterminowych umów kooperacyjnych, których wartość przenosi równowartość w złotych kwoty 1.000.000 EUR;
- i) wyrażenie zgody na obciążanie majątku Spółki o wartości przenoszącej równowartość w złotych kwotę 50.000 EUR lub na udzielanie gwarancji na kwotę przenoszącą powyższą wartość, trwającą dłużej niż dwanaście kolejnych miesięcy;
- j) ustalanie wynagrodzenia dla członków Rady Nadzorczej delegowanych do czasowego wykonywania czynności członków Zarządu;
- k) zawieszanie w wykonywaniu czynności poszczególnych członków Zarządu lub całego Zarządu w przypadku zaistnienia ważnych przyczyn;
- l) delegowanie członka lub członków Rady Nadzorczej do tymczasowego pełnienia obowiązków członka Zarządu w przypadku, gdy poszczególny członek Zarządu lub cały Zarząd został zawieszony w pełnieniu czynności lub w przypadku zaistnienia innych przyczyn uniemożliwiających Zarządowi wykonywanie czynności;
- m) zatwierdzanie Regulaminu Zarządu;
- n) wybór biegłego rewidenta przeprowadzającego badanie sprawozdania finansowego Spółki.

Uchwały Rady Nadzorczej podejmowane są bezwzględną większością głosów członków obecnych. Członkowie Rady Nadzorczej wykonują swoje obowiązki osobiście, mogą jednak brać udział w podejmowaniu uchwał Rady Nadzorczej oddając swój głos na piśmie za pośrednictwem innego członka Rady Nadzorczej. W razie równej liczby głosów oddanych „za” i „przeciw” uchwale rozstrzyga głos przewodniczącego Rady Nadzorczej, a pod jego nieobecność głos zastępcy przewodniczącego Rady Nadzorczej.

Rada Nadzorcza może podejmować uchwały w trybie pisemnym lub przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość. Uchwała jest ważna, jeżeli wszyscy członkowie zostali powiadomieni o treści projektu uchwały, a za uchwałą opowiedziała się bezwzględna większość członków Rady.

Szczegółowy tryb działania Rady Nadzorczej określa Regulamin Rady Nadzorczej. Treść obowiązującego Regulaminu Rady Nadzorczej dostępna jest na stronie [www.ztkruszwica.pl](http://www.ztkruszwica.pl) w zakładce „Relacje Inwestorskie”.

Od dnia 1 stycznia do dnia 30 czerwca 2019 r. w skład Rady Nadzorczej wchodził: pp. Tommy Jensen – Przewodniczący Rady Nadzorczej, Julie Hawkins – Zastępca Przewodniczącego Rady Nadzorczej, George Allard, William Dujardin, Roman Górný, Sławomir Ludwikowski, Jerzy Rajski, Jean-Pierre Goulet, Markus Sieger i Mariusz Szeliga – Członkowie Rady Nadzorczej.

W dniu 5 czerwca 2019 r. rezygnację z funkcji członka Rady Nadzorczej złożył Tommy Jensen (ze skutkiem na dzień 30 czerwca 2019 r.), a następnie w dniu 23 lipca 2019 r. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy powołało w skład Rady Nadzorczej Roberta Balheim’a.

W dniu 1 listopada 2019 r. rezygnację z funkcji członka Rady Nadzorczej złożył Robert Balheim (ze skutkiem na dzień 30 listopada 2019 r.), a następnie w dniu 4 grudnia 2019 r. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy w skład Rady Nadzorczej powołało Jordi Costa.

W dniu 13 grudnia 2019 r. rezygnację z funkcji członka Rady Nadzorczej złożyli George Allard oraz Jean-Pierre Goulet (oba ze skutkiem na dzień 31 grudnia 2019 r.).

W dniu 16 grudnia 2019 r. rezygnację z funkcji członka Rady Nadzorczej złożył William Dujardin (ze skutkiem na dzień 31 grudnia 2019 r.).

W dniu 10 lutego 2020 r. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy w skład Rady Nadzorczej powołało Paula Ayton’a, Stevena Claassens’a oraz Holgera Riemensperger’a.

Pan Sławomir Ludwikowski i prof. Jerzy Rajski spełniają kryteria niezależności przewidziane w Dobrych Praktykach.

### **C. Komitet Audytu**

Zgodnie z § 14 ust. 2 Regulaminu Rady Nadzorczej, funkcjonujący w Spółce od 5 grudnia 2009 roku Komitet Audytu składa się z 3 (trzech) członków, powoływanych i odwoływanych uchwałą Rady Nadzorczej spośród jej członków. Rada Nadzorcza w drodze uchwały wybiera przewodniczącego Komitetu Audytu.

W myśl § 14 ust. 3 Regulaminu Rady Nadzorczej, przynajmniej jeden członek Komitetu Audytu posiada wiedzę i umiejętności w zakresie rachunkowości lub badania sprawozdań finansowych oraz przynajmniej jeden członek Komitetu Audytu posiada wiedzę i umiejętności z zakresu branży, w której działa Spółka lub poszczególni członkowie w określonych zakresach posiadają wiedzę i umiejętności z zakresu branży, w której działa Spółka.

Zgodnie z § 14 ust. 5 Regulaminu Rady Nadzorczej, do zadań Komitetu Audytu należy:

- (i) monitorowanie:
  - a. procesu sprawozdawczości finansowej;
  - b. skuteczności systemów kontroli wewnętrznej i systemów zarządzania ryzykiem oraz audytu wewnętrznego w Spółce, w tym w zakresie sprawozdawczości finansowej; i
  - c. wykonywania czynności rewizji finansowej, w szczególności przeprowadzania przez firmę audytorską badania, z uwzględnieniem wszelkich wniosków i ustaleń Komisji Nadzoru Audytowego wynikających z kontroli przeprowadzonej w firmie audytorskiej;
- (ii) kontrolowanie i monitorowanie niezależności biegłego rewidenta i firmy audytorskiej, w szczególności w przypadku, gdy na rzecz Spółki świadczone są przez firmę audytorską inne usługi niż badanie;
- (iii) informowanie Rady Nadzorczej o wynikach badania oraz wyjaśnianie, w jaki sposób badanie to przyczyniło się do rzetelności sprawozdawczości finansowej w Spółce, a także jaka była rola Komitetu Audytu w procesie badania;
- (iv) dokonywanie oceny niezależności biegłego rewidenta oraz wyrażanie zgody na świadczenie przez niego dozwolonych usług niebędących badaniem;
- (v) opracowywanie polityki wyboru firmy audytorskiej do przeprowadzania badania;
- (vi) opracowywanie polityki świadczenia przez firmę audytorską przeprowadzającą badanie, przez podmioty powiązane z tą firmą audytorską oraz przez członka sieci firmy audytorskiej dozwolonych usług niebędących badaniem;
- (vii) określanie procedury wyboru firmy audytorskiej;
- (viii) przedkładanie Radzie Nadzorczej rekomendacji Komitetu Audytu w sprawie powołania firmy audytorskiej, zgodnie z politykami wymienionymi w pkt (v) i (vi) powyżej; oraz
- (ix) przedkładanie właściwym organom lub komórkom organizacyjnym Spółki (w tym w szczególności Zarządowi) zaleceń mających na celu zapewnienie rzetelności procesu sprawozdawczości finansowej.

Od dnia 1 stycznia 2019 r. do dnia 31 grudnia 2019 r. w skład Komitetu Audytu wchodził pp. Sławomir Ludwikowski – Przewodniczący Komitetu Audytu, George Allard i Jerzy Rajski – Członkowie Komitetu Audytu.

Sławomir Ludwikowski oraz Jerzy Rajski spełniają kryteria niezależności, tym samym Komitet Audytu spełnia wymogi dotyczące niezależności większości jego członków.

Sławomir Ludwikowski posiada wiedzę i umiejętności w zakresie rachunkowości lub badania sprawozdań finansowych. Zgodnie z notą biograficzną Sławomir Ludwikowski posiada wykształcenie w zakresie ekonomii (mgr ekonomii, Wydział Handlu Zagranicznego, Szkoła Główna Planowania i Statystyki, wcześniej 2 lata studiów w USA, Columbia University oraz City University of New York – Baruch College). Jest też absolwentem Studium Doktoranckiego Gospodarki Światowej SGPiS). Sławomir Ludwikowski posiada doświadczenie w bankowości – 33 lata, w tym 24 w bankowości inwestycyjnej. Dwukrotnie był Wiceprezesem Zarządu i Przewodniczącym Komitetu Kredytowego Banku Gospodarstwa Krajowego, Wiceprezesem Zarządu i Przewodniczącym Komitetu Kredytowego Prosper Bank S.A. (pierwszy prywatny bank w Polsce po wojnie). Posiada też doświadczenie w zarządzaniu Funduszami inwestycyjnymi: Narodowy Fundusz Inwestycyjny nr 7 (4 lata) Wiceprezes Zarządu, restrukturyzacja 31 spółek portfelowych, w tym 2 z branży spożywczej, Fundusz Private Equity Bancroft International (8 lat), Przedstawiciel, inwestycje w spółki z branży spożywczej.

George Allard posiada wiedzę i umiejętności z zakresu branży, w której działa Spółka. George Allard posiada wykształcenie w zakresie ekonomii (licencjat z ekonomii University of Kentucky, magister - studia międzynarodowe na The Johns Hopkins University). George Allard jest związany z korporacją spożywczą Bunge (która posiada większościowy pakiet akcji w Spółce) od kilkunastu lat. Od początku 2015 pełni funkcję dyrektora finansowego korporacji Bunge na Europę, Bliski Wschód i Afrykę; wcześniej, od roku 2013 był dyrektorem finansowym w korporacji Bunge na Amerykę Północną. Swoją pracę dla Bunge, George Allard rozpoczął w 2004 roku pełniąc funkcję szefa ds. operacji finansowych w Ameryce Północnej, następnie pracował jako dyrektor finansowy Bunge w Kanadzie i Ameryce Łacińskiej, po czym powrócił do Ameryki Północnej, gdzie kierował segmentem przetwórstwa zbóż w Bunge North America. Przed rozpoczęciem pracy w korporacji Bunge pracował między innymi dla firmy Eridania Beghin-Say, producenta cukru.

W 2019 r. na rzecz Spółki były świadczone przez firmę audytorską badającą jego sprawozdanie finansowe następujące dozwolone usługi niebędące badaniem: badanie pakietu konsolidacyjnego za 2019 r.

Główne założenia polityki wyboru firmy audytorskiej do przeprowadzania badania oraz polityki świadczenia przez firmę audytorską przeprowadzającą badanie, przez podmioty powiązane z tą firmą audytorską oraz przez członka sieci firmy audytorskiej dozwolonych usług niebędących badaniem obowiązujące w Spółce zawarte są w Regulaminie wyboru firmy audytorskiej oraz świadczenia dozwolonych usług przez firmę audytorską, który został przyjęty w przez Komitet Audytu 3 października 2017 r. („Regulamin”).

Zgodnie z Regulaminem wyboru firmy audytorskiej dokonuje się na podstawie następujących kryteriów:

1. reputacji oraz doświadczenia firmy audytorskiej gwarantujących wysoką jakość usług badania;
2. poprzednich doświadczeń (pozytywnych lub negatywnych) we współpracy z firmą audytorską (jeżeli taka miała miejsce);
3. kosztów badania;
4. doświadczenia firmy audytorskiej w badaniu jednostek prowadzących działalność w branży zbliżonej do branży Spółki; oraz
5. dodatkowych okoliczności pozwalających na minimalizację kosztów oraz nakładów organizacyjnych ze strony Spółki.

Żadne z powyższych kryteriów nie jest przeważające.

Biegły rewident lub firma audytorska przeprowadzająca badanie oraz członek sieci, do której należy biegły rewident lub firma audytorska w okresie zabronionym mogą świadczyć usługi niebędące badaniem tylko jeżeli nie są one zabronione (tj. stanowią dozwolone usługi niebędące badaniem) i jeżeli zostały spełnione wszystkie wymogi wskazane w Regulaminie, Rozporządzeniu oraz Ustawie o biegłych dotyczące świadczenia takich usług oraz nie ma ryzyka, że świadczenie takich usług wpłynie na niezależność biegłego rewidenta lub firmy audytorskiej. Spółka stosuje następujące kryteria przy podjęciu decyzji o zleceniu powyżej wskazanym podmiotom dozwolonych usług niebędących badaniem:

1. reputację oraz doświadczenie firmy audytorskiej w świadczeniu każdej z kategorii dozwolonych usług niebędących badaniem, ocenianej odrębnie dla każdej kategorii;
2. poprzednie doświadczenia (pozytywne lub negatywne) we współpracy z firmą audytorską (jeżeli taka miała miejsce);

3. koszty świadczenia dozwolonych usług niebędących badaniem;
4. zakres proponowanych dozwolonych usług niebędących badaniem;
5. czas w jakim dozwolone usługi niebędące badaniem mogą być świadczone (wykonane);
6. dodatkowe okoliczności pozwalające na minimalizację kosztów oraz nakładów organizacyjnych ze strony Spółki.

Żadne z powyższych kryteriów nie jest przeważające.

Rekomendacja dotycząca wyboru firmy audytorskiej do przeprowadzenia badania została przyjęta przez Komitet Audytu w uchwale nr 2/2018 z 19 marca 2018 r. i spełniała obowiązujące warunki.

Zgodnie z przyjętą uchwałą nr 2/2018 Komitet Audytu, działając na podstawie Art. 130 ust. 1 pkt 8) oraz ust. 2 ustawy z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym („Ustawa o biegłych”) oraz § 14 ust. 5 pkt (viii) Regulaminu Rady Nadzorczej Spółki, rekomendował powierzenie dotychczasowej firmie audytorskiej Spółki, tj. Deloitte Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k., z siedzibą w Warszawie, przy Al. Jana Pawła II 19, wpisanej na listę podmiotów uprawnionych do badania sprawozdań finansowych, prowadzoną przez KRBR pod numerem ewidencyjnym 73 („Firma Audytorska”), badanie jednostkowych sprawozdań finansowych Spółki oraz skonsolidowanych sprawozdań Grupy Kapitałowej ZT „Kruszwica” S.A. za lata obrotowe 2018 oraz 2019. Komitet Audytu oświadczył, że rekomendacja jest wolna od wpływów stron trzecich oraz stwierdził, że Spółka nie zawarła umów zawierających klauzule, o których mowa w art. 66 ust. 5a ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, tj. klauzul umownych, które ograniczałyby możliwość wyboru firmy audytorskiej przez organ dokonujący wyboru firmy audytorskiej, na potrzeby przeprowadzenia badania ustawowego sprawozdań finansowych Spółki, do określonych kategorii lub wykazów firm audytorskich.

Ponadto Komitet Audytu stwierdził, iż sporządzenie rekomendacji nie wymagało uprzedniego przeprowadzenia procedury wyboru spełniającej kryteria wskazane w art. 130 ust. 3 pkt 2) Ustawy o biegłych, z uwagi na rekomendowanie wyboru i przedłużenia umowy o badanie sprawozdania finansowego z dotychczasową Firmą Audytorską. Rekomendacja została sporządzona zgodnie z obowiązującymi w Spółce procedurą wyboru firmy audytorskiej oraz polityką wyboru firmy audytorskiej do przeprowadzania badania.

W 2019 r. Komitet Audytu odbył 3 posiedzenia. Dwa odbyły się w dniu 25 marca 2019 r. oraz jedno w dniu 4 grudnia 2019 r.

**XII. Opis polityki różnorodności stosowanej do organów administrujących, zarządzających i nadzorujących emitenta w odniesieniu do aspektów takich jak na przykład wiek, płeć lub wykształcenie i doświadczenie zawodowe, celów tej polityki różnorodności, sposobu jej realizacji oraz skutków w danym okresie sprawozdawczym; jeżeli emitent nie stosuje takiej polityki, zawiera w oświadczeniu wyjaśnienie takiej decyzji**

Emitent nie przyjął polityki różnorodności. Niezależnie jednak od tego, przy doborze osób piastujących funkcję członków Zarządu i Rady Nadzorczej Spółka niezmiennie kieruje się najwyższymi standardami i w tym zakresie nie dokonuje zróżnicowania kandydatów ze względu na ich płeć ani inne cechy pozamerytoryczne. Podstawowym kryterium wyłaniania władz w Spółce są wysokie kompetencje, umiejętności oraz profesjonalizm kandydatów.



## Sprawozdanie na temat informacji niefinansowych ZT „Kruszwica” S.A. za 2019 rok

### Działalność Spółki

Zakłady Tłuszczowe „Kruszwica” Spółka Akcyjna [GRI 102-5] (dalej zwane ZT „Kruszwica” S.A., Spółka lub firma) [GRI 102-1] to największy w Polsce i jeden z największych w Europie Środkowej przetwórców nasion oleistych i producentów tłuszczów roślinnych. Siedziba Spółki znajduje się pod adresem ul. Niepodległości 42 w miejscowości Kruszwica [GRI 102-3]. Większościowym akcjonariuszem Spółki jest Koninklijke Bunge B.V. wchodzące w skład Grupy Bunge – globalny koncern rolno-spożywczy [GRI 102-5].

Struktura zarządzania w Spółce przedstawia się następująco [GRI 102-18]:

Prezes Zarządu: Wojciech Grzegorz Jachimczyk

Pozostali członkowie Zarządu na dzień 31 grudnia 2019 roku:

- Wojciech Kazimierz Bauman
- Marcin Tomasz Brodowski
- Piotr Tomasz Piotrowski
- Tomasz Stanisław Wika
- Oleh Chernilevskyy
- Sławomir Stanisław Werbiński.

ZT „Kruszwica” S.A. specjalizuje się w produkcji olejów butelkowanych, margaryn, tłuszczów dla branży piekarniczo-cukierniczej oraz produktów dla sektora biopaliw i przemysłu paszowego [GRI 102-2].

Działalność produkcyjna Spółki oparta jest na w pełni zintegrowanym modelu operacyjnym, który obejmuje wszystkie ogniwa procesu przetwórstwa roślin oleistych – od pozyskania surowca, przez jego przetworzenie, aż po konfekcjonowanie i dystrybucję wyrobów do odbiorcy finalnego. Model ten pozwala utrzymać pełną kontrolę nad wysoką jakością surowców wykorzystywanych do produkcji oraz produktu końcowego.

Swoją pozycję lidera rynku ZT „Kruszwica” S.A. buduje w oparciu o

- wykorzystanie naturalnych surowców roślinnych,
- niezawodność i bezpieczeństwo procesów produkcji oraz
- dostarczanie produktów wysokiej jakości.

Spółka stale podejmuje działania, które unowocześniają proces produkcji, inwestując w rozwój technologii i możliwości swoich Zakładów produkcyjnych. Firma jest także innowatorem w rozwoju oferty produktowej, dzięki czemu klienci mogą wybierać ze stale poszerzającej się palety produktów znajdujących się w jej ofercie.

Filozofia działania ZT „Kruszwica” S.A. oparta jest na założeniach odpowiedzialnego i zrównoważonego rozwoju. Znajduje to swoje odzwierciedlenie w relacjach z interesariuszami, zaangażowaniu społecznym, uczciwych praktykach rynkowych, trosce o kwestie konsumenckie oraz dbałości o środowisko naturalne.

Zmiany wynikające ze zmian klimatu zachodzą szybciej niż przewidywano. Zmiany klimatyczne pogorszą prognozy dla dostępności krytycznych zasobów, takich, jak żywność, woda i energia. Raport dotyczący globalnego ocieplenia o 1,5°C” IPCC z 2018 roku podaje, że ograniczenie globalnego ocieplenia do 1,5°C będzie wymagać szybkich, daleko idących i bezprecedensowych zmian we wszystkich aspektach społeczeństwa, co przyniesie wyraźne korzyści dla ludzi i naturalnych ekosystemów. Jesteśmy świadomi, że przedsiębiorstwa mają do odegrania

kluczową rolę - zarówno w ograniczaniu emisji, jak i zapewnianiu źródeł ograniczania zmian klimatycznych i dostosowywania się do nich.

Do najważniejszych grup interesariuszy Spółka zalicza przede wszystkim: [GRI 102-40]:

- akcjonariuszy,
- instytucje finansowe,
- klientów,
- dostawców,
- pracowników i związki zawodowe,
- społeczności lokalne.

### **Pozyskiwanie surowców do produkcji**

ZT „Kruszwica” S.A. swoją produkcję opiera na wykorzystaniu naturalnych odnawialnych surowców roślinnych.

W trosce o dostarczanie klientom produktów wysokiej jakości, Spółka stawia na pierwszym miejscu wysoki standard skupowanych i przetwarzanych nasion rzepaku, oczekując od swoich dostawców tego surowca stosowania najlepszych praktyk dot. nawożenia i stosowania środków ochrony roślin w uprawie.

W oparciu o obowiązujące przepisy prawa, w umowach handlowych zawieranych z dostawcami ZT „Kruszwica” S.A. zostały określone konkretne wymogi dot. cech skupowanych nasion rzepaku. Spółka ponadto stosuje wewnętrzny system kontroli, w ramach którego monitorowany jest skład dostarczanego surowca jak i ewentualną obecność w nim zanieczyszczeń np. takich jak obecności pozostałości pestycydów. Pozwala to już na wczesnym etapie zidentyfikować i odpowiednio zarządzać dostawami nasion, które nie spełniają wymagań jakościowych.

Na potrzeby swojej działalności Spółka przerabia rzepak pochodzący głównie z polskich upraw. Wyłącznie w przypadku pojawienia się niedoboru krajowego surowca Spółka wspiera się zakupem nasion rzepaku w krajach Unii Europejskiej. W każdym przypadku wymogiem jest dostarczenie surowca najwyższej jakości.

Istotnym surowcem wykorzystywanym przez ZT „Kruszwica” S.A. w produkcji margaryn i tłuszczów są oleje roślinne pochodzenia tropikalnego, takie jak: olej palmowy rafinowany, stearyna i oleina palmowa, olej kokosowy oraz olej z ziaren palmy. Surowce te Spółka pozyskuje z europejskich rafinerii zlokalizowanych w Holandii i Niemczech. Wszyscy dostawcy Spółki są członkami RSPO (Roundtable on Sustainable Palm Oil - Okrągły Stół ds. Zrównoważonego Oleju Palmowego).

ZT „Kruszwica” S.A. stosuje politykę dostarczania konsumentom produktów wolnych od GMO, dlatego Spółka wyklucza zakup i przetwarzanie surowców tego typu. [GRI 102-9]

### **Produkcja**

Działalność produkcyjna ZT „Kruszwica” S.A. prowadzona jest w Zakładach: Kobylniki k. Kruszwicy oraz w Brzegu [GRI 102-4]. Koncentracja zdolności produkcyjnych w dwóch lokalizacjach daje Spółce możliwość efektywnej specjalizacji produkcji, a także wymiernego kontrolowania jakości i kosztów linii produktów. Pozwala to również lepiej wypełniać obowiązki społeczne oraz dbać o ochronę środowiska.

Oferta ZT „Kruszwica” S.A. obejmuje: oleje konfekcjonowane – butelkowane, oleje roślinne luzem przeznaczone dla klientów indywidualnych, marynaty, margaryny konsumenckie i profesjonalne, pasty warzywne, tłuszcze profesjonalne, oleje surowe i rafinowane, a także materiały paszowe [GRI 102-2].

W portfolio ZT „Kruszwica” S.A. znajdują się marki o najwyższej popularności wśród konsumentów w Polsce. Potwierdzają to niezależne wyniki badań, a także zdobywane nagrody w prestiżowych konkursach i rankingach. Produkowany przez Spółkę Olej Kujawski zwyciężył w kategorii „Oleje” w ogólnopolskim badaniu konsumenckim „Ulubiona Marka Polaków 2019”. Zdobyte tak prestiżowego tytułu to kolejny dowód uznania oraz zaufania do produktu, niezmiennie kojarzonego z naturalnością i najwyższą jakością. Olej Kujawski otrzymał także nagrodę „Hit Handlu 2019” przyznaną przez właścicieli sklepów i sprzedawców.

ZT „Kruszwica” S.A. stale pracuje nad nowymi elementami oferty, dzięki czemu nasi klienci mogą wybierać produkty najlepiej odpowiadające ich potrzebom. Produkty Spółki, powstające na bazie olejów roślinnych, doskonale wpisują się w konsumencki trend poszukiwania naturalności w diecie, a także żywienia opartego

wyłącznie o składniki pochodzenia roślinnego. To kierunek, w jakim Spółka rozwija swoje portfolio. W 2019 r. został wprowadzony z sukcesem na rynek nowy wariant miks premium „Finuu” - w wersji bez laktozy, nowe smaki i formaty opakowań past warzywnych „Wawrzyniec”, czy poszerzona została oferta olejów „Kujawski” tłoczonych na zimno o kolejne warianty smakowe.

## Dystrybucja

Produkty oferowane przez ZT „Kruszwica” S.A. sprzedawane są na rynku krajowym, jak i za granicą. Wartość sprzedaży na rynek krajowy w roku 2019 wyniosła 87%. Dla porównania w roku 2018 było to 88% sprzedaży produkcji ogółem. Spółka dystrybuje swoje produkty m.in. do kluczowych sieci handlowych, w tym takich jak: Biedronka, Lidl, Carrefour utrzymując na rynku konsumenckich tłuszczów roślinnych pozycję wiodącą. Odbiorcami produktów ZT „Kruszwica” S.A. są również zakłady cukiernicze i piekarnie oraz zakłady przetwórstwa spożywczego. Spółka utrzymuje kluczową pozycję dostawcy dla krajowego przemysłu biopaliw oraz przemysłu paszowego. [GRI 102-6]

## Prace badawcze i rozwój produktów

ZT „Kruszwica” S.A. wzmacnia swoją pozycję rynkową stale podejmując działania, które unowocześniają proces produkcji i poszerzają zakres oferty produktowej. Nad jakością produktów, stałym doskonaleniem receptur oraz tworzeniem nowych innowacyjnych artykułów w Spółce pracuje zespół specjalistów.

## Pracownicy

ZT „Kruszwica” S.A. postrzega swoich pracowników jako największą wartość. Z tego względu, potrzeby zatrudnionych osób Spółka stawia zawsze na pierwszym miejscu, rozumiejąc, że sukces biznesowy zależy w dużym stopniu od ich zadowolenia z miejsca pracy oraz wykazywanego zaangażowania. W odniesieniu do potrzeb pracowniczych firma stawia przede wszystkim na stworzenie jak najlepszych warunków pracy dla obecnych pracowników. Natomiast dla osób potencjalnie zainteresowanych dołączeniem do zespołu są przygotowane atrakcyjne oferty zatrudnienia.

ZT „Kruszwica” S.A. zachęca swoich pracowników do udziału w projektach dotyczących wzmacniania potencjału zawodowego. Głównym celem Spółki jest stworzenie takich warunków pracy, w których pracownicy czują się szanowani i mogą w pełni rozwinąć swój potencjał, niezależnie od płci, wieku, (nie)pełnosprawności, rasy i pochodzenia etnicznego i innych aspektów różnorodności. W tym obszarze firma działa w oparciu o *Kodeks Postępowania Etycznego* swojego większościowego udziałowca - Bunge.

- Wszystkie polityki i procedury obowiązujące w ZT „Kruszwica” S.A. są zgodne z Kodeksem Postępowania Etycznego Grupy BUNGE i Kodeksem Pracy;
- Kandydaci mają równe szanse podczas rekrutacji;
- Pracownicy mają równe szanse przy awansach i nominacjach;
- Spółka bierze pod uwagę opinie pracowników, wyrażone np. w Ankiecie Pracowniczej i ankietach tematycznych (badanie opinii pracowniczej).

## Warunki pracy

ZT „Kruszwica” S.A. dba o swoich pracowników w sposób kompleksowy. Każdy pracownik ma gwarantowaną opiekę medyczną w zakładowym Ambulatorium (lekarz medycyny pracy, lekarz internista, lekarze specjaliści, lekarz stomatolog) oraz całkowity lub częściowy zwrot kosztów leczenia (po przedstawieniu odpowiednich dokumentów lub po pozytywnej opinii lekarza medycyny pracy, np. rezonans magnetyczny, tomograf komputerowy) z utworzonego w Spółce w tym celu funduszu opieki medycznej.

Swoim pracownikom Spółka oferuje również pakiet ubezpieczeniowy, sponsorowany i opłacany przez Pracodawcę oraz atrakcyjną ofertę finansowaną z Funduszu Socjalnego. Część pracowników objęta jest także pakietem medycznym w placówkach sieci LUXMED oraz MEDICOVER. [GRI 401-2].

W ramach programów promocji zdrowia, pracodawca umożliwia wszystkim pracownikom szczepienia przeciw grypie. Dla kobiet zapewniane są badania lekarza ginekologa. Pracownicy mają możliwość uczestnictwa w specjalistycznych szkoleniach w zakresie udzielania pomocy przedmedycznej. W szczególnych przypadkach, uzasadnionych opinią lekarza prowadzącego, pracownik może ubiegać się o zapomogę przeznaczoną na dalsze leczenie, lekarstwa i poprawę zdrowia. Pracodawca zapewnia pracownikom częściowy zwrot kosztów za okulary



niezbędne do pracy przy ekranach komputerowych w każdym przypadku stwierdzenia pogorszenia wzroku przez lekarza okulistę. [403-6]

#### BHP – działania „Stand for Safety”

ZT „Kruszwica” S.A. dokłada wszelkich starań, aby otoczenie, w którym pracują zatrudnieni, było jak najbardziej bezpieczne. Celem firmy jest dążenie do bezwypadkowej kultury pracy, w której pracownicy wykonują codzienne obowiązki bez obaw o swoje bezpieczeństwo. Pomoc w realizacji tego celu stanowi prowadzona w Zakładach Spółki akcja „Stand for Safety”. Jest to ogólnoswiatowa kampania informacyjna Bunge, której zadaniem jest podnoszenie świadomości w obszarze bezpieczeństwa w miejscu pracy. Dzięki tej kampanii każdy pracownik Bunge na świecie potrafi lepiej rozpoznać i kontrolować, a nawet eliminować sytuacje o dużym potencjale zagrożenia (HPE), dzięki czemu jest bezpieczniejszy w swoim miejscu pracy. Realizacja tego celu jest wspierana wewnętrznymi procedurami, zapewniającymi między innymi:

- Każdy kierownik Zakładu jest zobowiązany do przeprowadzania regularnych szkoleń stanowiskowych dla pracowników i stałych podwykonawców;
- Wszyscy dyrektorzy, menedżerowie i kierownicy działów przemysłowych są zobowiązani do odbycia i zaliczenia szkoleń z zakresu bezpieczeństwa, przeprowadzanych w modułach tematycznych: „Szkolenia stanowiskowe”, „Przywództwo w dziedzinie bezpieczeństwa” oraz „Coaching na rzecz bezpieczeństwa”. Dyrektorzy i menedżerowie działów nieprzemysłowych muszą odbyć i zaliczyć moduły: „Przywództwo w dziedzinie bezpieczeństwa” oraz „Coaching na rzecz bezpieczeństwa”;
- Wszyscy pracownicy w dniu zatrudnienia zostają przeszkoleni z zakresu BHP - szkolenie ogólne, następnie kierownik działu organizuje szkolenie stanowiskowe BHP. W odpowiednim czasie pracownicy wysyłani są na szkolenia okresowe w zależności od stanowiska pracy i wykonywanych czynności. W spółce istnieje także matryca szkoleń, którą nadzoruje dział personalny. [GRI 403-5]
- Każdy nowy pracownik i stały podwykonawca pracujący na terenie Zakładu — zarówno z działów przemysłowych jak i nieprzemysłowych — jest zobowiązany do zapoznania się z modułem „Bezpieczeństwo w Bunge” w ramach standardowego przygotowania do rozpoczęcia pracy w Spółce.

Pracownicy zapoznawani są z aktualną oceną ryzyka zawodowego na stanowisku pracy. Ocena ta jest przeprowadzana zgodnie z procedurą identyfikacji zagrożeń i oceny ryzyka oraz ryzyk i szans biznesowych przez zespoły specjalistów. Dodatkowo czynności operacyjne opisywane są w procedurach i instrukcjach stanowiskowych BHP. Pracownicy oraz podwykonawcy regularnie zgłaszają sytuacje niebezpieczne zgodnie z wymaganiami korporacyjnymi (piramida bezpieczeństwa - wskaźniki bezpieczeństwa). Wszyscy pracownicy zapoznani są z procedurą mobingową. Głównym mottem Spółki jest: "Żadna praca nie jest tak pilna, żeby nie mogła być wykonana bezpiecznie". Pracownicy zapoznawani są także z polityką „STOP. POMYŚL. ZABEZPIECZ”, która gwarantuje możliwość zatrzymania pracy w momencie, gdy pracownik uzna, że warunki wykonania danej pracy są wg. niego niebezpieczne. [GRI 403-2]

W latach 2017-2019 nie odnotowano w Zakładach ZT „Kruszwica” S.A. wypadków śmiertelnych ani wypadków ciężkich. Informacje na temat ilości i wskaźnika wypadków w latach 2017 - 2019 przedstawiono w tabeli poniżej.

Wypadki i dni utracone	Zakład w Kobylnikach k. Kruszwicy		Zakład w Brzegu		Sprzedaż i Administracja (Warszawa)	
	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni
<b>ROK 2019</b>						
Ilość wypadków lekkich	0	2	0	0	0	0
Wskaźnik wypadków lekkich	-	0,63	-	-	-	-
Liczba przepracowanych godzin	381.824	630.455	113.980	291.131	44.398	26.639
<b>ROK 2018</b>						
Ilość wypadków lekkich	1	3	0	0	0	0
Wskaźnik wypadków lekkich	0,56	0,99	-	-	-	-
Liczba przepracowanych godzin	358,457	608,529	118,077	295,192	40,218	29,727
<b>ROK 2017</b>						
Ilość wypadków lekkich	0	2	0	0	1	3
Wskaźnik wypadków lekkich	0,5	1,6	-	-	-	-
Liczba przepracowanych godzin	366.163	634.564	109.507	324.809	37.632	37.632

Ponadto, w roku 2017 odnotowano w Zakładzie produkcyjnym w Kobylnikach k. Kruszwicy 2 wypadki niezależnych wykonawców (kobieta i mężczyzna). W latach 2018 i 2019 nie odnotowano podobnych zdarzeń na terenie firmy. Wskaźnik wypadków został obliczony w oparciu o 200.000 godzin pracy [GRI 403-9].

W roku 2019 odnotowano 1 przypadek choroby zawodowej. Dla porównania w latach 2017 – 2018 nie stwierdzono żadnych przypadków wystąpienia choroby zawodowej [GRI 403-10]

Działające w ZT „Kruszwica” S.A. Komisje ds. BHP, ze wspólną reprezentacją pracowników i kadry zarządzającej, ułatwiają organizację korzystnego środowiska pracy pod względem BHP. Działania takich komisji jest jednym ze sposobów zaangażowania pracowników w poprawę bezpieczeństwa i higieny w ich miejscu pracy. Pracownicy biorą udział w codziennych spotkaniach bezpieczeństwa organizowanych na działach. Dodatkowo istnieje system zgłaszania pomysłów poprawy bezpieczeństwa pracy "Take part, leave Your mark". Na terenie Zakładów czynnie działają związki zawodowe, których reprezentanci w postaci społecznych inspektorów pracy biorą czynny udział w comiesięcznych posiedzeniach komisji BHP. Ze związkami zawodowymi, Zakładowymi Społecznymi Inspektorami Pracy konsultowane są kwestie bezpieczeństwa pracy. [GRI 403-4]

ZT „Kruszwica” S.A. posiada certyfikat przyznany przez firmę Bureau Veritas, oficjalnie potwierdzający wdrożenie Systemu Zarządzania Bezpieczeństwem i Higieną Pracy (ang. Occupational Health & Safety Management Systems) według normy ISO 45001:2018. Polityka BHP zawiera zobowiązanie do zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków pracy w celu zapobiegania związanym z pracą urazom i dolegliwościom zdrowotnym i jest odpowiednia do celów, wielkości i kontekstu organizacji oraz specyfiki ryzyk i szans dotyczących BHP. Polityka BHP stanowi ramy do ustalanie celów oraz zawiera:

- zobowiązanie do spełniania wymagań prawnych i innych wymagań,
- zobowiązanie do eliminowania zagrożeń i ograniczania ryzyk dotyczących BHP,
- zobowiązanie do ciągłego doskonalenia systemu zarządzania BHP,
- zobowiązanie do konsultacji i współdziałania pracowników oraz przedstawicieli pracowników.

System BHP ISO 45001:2018 posiada księgę, która zawiera punkty normy oraz odpowiadające im dokumenty zakładowe (w tym procedury i instrukcje). System swoim zakresem obejmuje wszystkich pracowników ZT „Kruszwica” S.A. oraz podwykonawców wykonujących prace na terenie Zakładu. [GRI 403-1] Ponadto czynnymi członkami comiesięcznej komisji BHP są lekarze medycyny pracy, którzy sprawują opiekę nad Zakładami. Biorą oni udział w ustalaniu bezpiecznych warunków pracy. [GRI 403-3]

### „Włącz się i działaj”

Funkcjonujący w ZT „Kruszwica” S.A. program „Włącz się i działaj” zachęca pracowników do kreatywności w podejmowaniu działań wewnątrz organizacji. Inspiruje ich do spojrzenia na biznes z innej perspektywy, zbierania pomysłów i dzielenia się nimi z kierownictwem Spółki. Każdy pracownik ma prawo poszukiwać nowych metod dla lepszego prowadzenia aktywności w swoim obszarze.

Program „Włącz się i działaj” zachęca do podejmowania inicjatyw skierowanych na:

- Eliminację przeszkód - identyfikując czynniki, które przeszkadzają w byciu efektywnym;
- Wykorzystywanie nowych możliwości - stale poszukując nowych, lepszych i efektywniejszych sposobów wykonywania zadań oraz rozwijając istniejące produkty i tworząc nowe;
- Pracowanie jako jeden zespół - wyciąganie ręki do współpracowników, dzielenie się pomysłami, stawianie sobie nawzajem wyzwań i wspólne szukanie nowych rozwiązań (ponad podziałami wynikającymi z przynależności organizacyjnej czy miejsca w hierarchii stanowiskowej);
- Wzmacnianie poczucia pilności spraw - aby zawsze zmierzać do szybkiego podejmowania działań i decyzji, co ma szansę dać Spółce konkurencyjną przewagę.

### Rozwój osobisty pracowników

ZT „Kruszwica” S.A. dba o to, aby każdy pracownik Spółki miał możliwości rozwoju zawodowego, w tym miał zapewniony dostęp do odpowiednich szkoleń.

Corocznie w Spółce realizowany jest proces oceny okresowej (opisany w postaci procedury), w czasie którego kluczowym punktem jest uzyskanie informacji zwrotnej oraz rozmowa rozwojowa pracownika i przełożonego. Oceną okresową objęci są wszyscy pracownicy pracujący w ZT „Kruszwica” S.A. [GRI 404-3].

Proces oceny jest wspomagany dedykowaną globalną aplikacją Bunge - „People & Bunge” lub zestandaryzowanym Formularzem Oceny. W pierwszym etapie procesu pracownicy Spółki dokonują samooceny, w tym określają status realizacji postawionych im celów. Samooceny są następnie analizowane przez przełożonych pracowników, po czym następuje rozmowa przełożonego z pracownikiem, podczas której ustalana jest ostateczna roczna ocena pracownika.

ZT „Kruszwica” S.A. stawia na rozwój swoich pracowników oraz ich osobiste zaangażowanie wsparte przez przełożonego. Z tego powodu rozwój zatrudnionych przebiega w ramach partnerstwa pomiędzy pracownikiem, przełożonym i Spółką. Jednym z elementów procesu ocen pracowniczych jest rekomendacja dotycząca planu rozwoju pracownika (zazwyczaj ze wskazaniem odbycia określonego typu szkoleń). Proces oceny może więc być dokonany poprzez ocenę osiągniętych celów za miniony rok i postawienie nowych celów na kolejny rok, bądź z uwzględnieniem planu rozwoju pracownika wraz ze wskazaniem odbycia określonego zakresu szkoleń.

W ramach oferty szkoleń pracownicy Spółki mają dostęp do szkoleń wewnętrznych, zewnętrznych oraz szerokiej gamy e-szkoleń.

#### Szkolenia zewnętrzne

ZT „Kruszwica” S.A. prowadziła w 2019 roku program szkoleń „Skuteczny Menedżer”. Jest to program rozwoju kompetencji dla kierowników, pierwszy raz obejmujący zespół podwładnych, specjalistów mający objąć stanowisko menedżerskie w najbliższej przyszłości oraz menedżerów chcący doskonalić swoją wiedzę i umiejętności dotyczące kierowania zespołem. Program obejmuje dostarczenie wiedzy i doskonalenie umiejętności związanych z zarządzaniem zespołem: rozumienie roli menedżera, budowanie autorytetu, planowanie i organizowanie pracy zespołu, efektywną komunikację i informację zwrotną (w tym prowadzenie rozmowy oceniającej), style kierowania, delegowanie i egzekwowanie, motywowanie oraz efektywność osobista menedżera.

Oprócz powyższego, w 2019 roku w ZT „Kruszwica” S.A. przeprowadzone zostały m.in. szkolenia: „Sztuka prezentacji”, „Nowoczesna prezentacja”, „Negocjacje dla zaawansowanych”, „Rozmowy roczne”, MS Excel na różnych poziomach zaawansowania, „Kreatywne rozwiązywanie problemów” „Efektywna komunikacja (DDI)”, „Skuteczna informacja zwrotna”, „MS Excel” oraz „MS Outlook”. [GRI 404-2]

#### Szkolenia wewnętrzne

Spośród szkoleń dla pracowników Spółki, w zakresie niezbędnym do świadczenia pracy na zajmowanym stanowisku, prowadzone są następujące szkolenia wewnętrzne: [GRI 404-2]

- szkolenie energetyczne: Dozór i Obsługa;
- szkolenie dozоровe z zasad bezpiecznego rozładunku substancji niebezpiecznych;
- szkolenie dla kierowców wózków widłowych i wysokiego składowania;
- szkolenie z obsługi wind towarowo-osobowych i urządzeń transportu bliskiego;
- szkolenie dozоровe i obsługa instalacji i urządzeń grzewczych;
- szkolenie z zakresu bezpiecznej wymiany butli gazowych;
- szkolenie z zakresu bezpiecznej pracy na wysokości;
- szkolenia z zakresu bezpiecznej pracy w przestrzeni zamkniętej;
- szkolenia dla strażaków – ratowników;
- szkolenie z zasad udzielania pierwszej pomocy;
- szkolenie ADR (przewóz substancji niebezpiecznych transportem do zakładu).

Proces podnoszenia kwalifikacji pracowników został określony w *Zakładowym Układzie Zbiorowym Pracy*, którym objętych jest około 80% wszystkich pracowników [GRI 102-41]

#### Zatrudnienie w ZT „Kruszwica” S.A

W Spółce funkcjonują trzy związki zawodowe. Są to:

- Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność”,
- Niezależny Samorządny Związek Zawodowy Pracowników Zakładów Tłuszczowych „Kruszwica”,
- Niezależny Samorządny Związek Zawodowy Alternatywa.

Udział procentowy pracowników będących członkami związków zawodowych do ilości pracowników zatrudnionych ogółem w 2019 roku wynosił 20,4 %. Dla porównania w roku 2018 było to 22,45%, a w roku 2017 - 23,72%.

ZT „Kruszwica” S.A. dba o młodych rodziców wśród swoich pracowników. Korzystanie z urlopu macierzyńskiego nie ma wpływu na ich bezpieczeństwo zatrudnienia, wynagrodzenie i możliwości rozwoju kariery zawodowej. Dane dotyczące powrotu do pracy i utrzymania zatrudnienia znajdują się poniżej w tabeli:

ZT "Kruszwica" S.A.	2019		2018		2017	
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Liczba pracowników, które były uprawnione do urlopu macierzyńskiego.	26	100%	24	100%	24	100%
Liczba pracowników, które skorzystały z urlopu macierzyńskiego.	26	100%	24	100%	24	100%
Liczba pracowników, którzy powrócili do pracy po wykorzystaniu z urlopu macierzyńskiego.	12*	46%	10	91%	14	100%
Liczba pracowników, które powróciły do pracy po wykorzystaniu z urlopu macierzyńskiego i przepracowały min. 12 m-cy	9	100%	9	69%	14	100%
Wskaźnik powrotu do pracy	100%		91%		100%	
Wskaźnik utrzymania zatrudnienia	100%		69%		100%	

(\*) – do dnia 31.12.2019 roku 14 pracowników przebywało w dalszym ciągu na urlopie macierzyńskim.

Rok 2019 był rokiem przełomowym jeśli chodzi o korzystanie z urlopu tacierzyńskiego przez naszych pracowników. W poprzednich latach żaden mężczyzna pracujący w Spółce nie zdecydował się skorzystać z tego urlopu. W obecnym roku z 31 uprawnionych do tego pracowników skorzystało 21 co stanowi 68%. Wszyscy Ci pracownicy powrócili do pracy po wykorzystaniu urlopu tacierzyńskiego i pozostali zatrudnieni przez okres co najmniej kolejnych 12 m-cy. [GRI 401-3]

Zatrudnienie w ZT „Kruszwica” S.A. na koniec roku 2019 wynosiło 844 osób [GRI 102-7]. Dla porównania, w roku 2018 było to 824 a w roku 2017 - 839 osoby. Szczegółowe dane dotyczące zatrudnienia, w tym liczbę zatrudnienia nowych pracowników oraz wskaźnik rotacji pracowników, zawierają poniższe tabele [GRI 401-1]:

Zakład w Kobylnikach k.Kruszwicy	2019			2018		
	Ilość osób zatrudnionych	Ilość nowo zatrudnionych pracowników	Wskaźnik rotacji pracowników	Ilość osób zatrudnionych	Ilość nowo zatrudnionych pracowników	Wskaźnik rotacji pracowników
kobiety do lat 30	45	12	0,5%	37	12	1,2%
kobiety w wieku 30 - 50 lat	115	9	0,9%	112	9	1,2%
kobiety powyżej 50 lat	55	6	0,8%	56	2	0,5%
mężczyźni do lat 30	32	17	0,6%	22	7	1,0%
mężczyźni w wieku 30 - 50 lat	190	15	0,8%	188	16	1,7%
mężczyźni powyżej 50 lat	133	2	1,1%	138	1	1,6%

Zakład w Brzegu	2019			2018		
	Ilość osób zatrudnionych	Ilość nowo zatrudnionych pracowników	Wskaźnik rotacji pracowników	Ilość osób zatrudnionych	Ilość nowo zatrudnionych pracowników	Wskaźnik rotacji pracowników
kobiety do lat 30	8	4	0,1%	6	5	0,1%
kobiety w wieku 30 - 50 lat	32	4	0,5%	32	5	0,2%
kobiety powyżej 50 lat	26	4	0,8%	28	3	0,2%
mężczyźni do lat 30	14	3	0,4%	14	8	0,6%
mężczyźni w wieku 30 - 50 lat	66	9	0,4%	60	5	1,2%
mężczyźni powyżej 50 lat	88	3	0,6%	91	0	1,1%

Sprzedaż i Administracja	2019			2018		
	Ilość osób zatrudnionych	Ilość nowo zatrudnionych pracowników	Wskaźnik rotacji pracowników	Ilość osób zatrudnionych	Ilość nowo zatrudnionych pracowników	Wskaźnik rotacji pracowników
kobiety do lat 30	2	2	0,0%	0	0	0,0%
kobiety w wieku 30 - 50 lat	20	1	0,2%	21	2	0,1%
kobiety powyżej 50 lat	3	1	0,1%	2	0	0,0%
mężczyźni do lat 30	0	0	0,0%	0	1	0,1%
mężczyźni w wieku 30 - 50 lat	8	0	0,2%	12	0	0,1%
mężczyźni powyżej 50 lat	7	2	0,1%	5	0	0,4%

## Produkty

Cały proces produkcji w ZT „Kruszwica” S.A. - od pozyskania nasion aż po efekt finalny w postaci gotowego produktu, jest tak prowadzony, aby spełniać bardzo rygorystyczne wymagania jakościowe i bezpieczeństwa.

Spółka dba o wysoką jakość swoich produktów. Problemy dotyczące bezpieczeństwa żywności zostało zakwalifikowane jako główne źródło ryzyka utraty reputacji dla naszej działalności. Problemy jakościowe mogą potencjalnie prowadzić do wycofywania produktów z rynku i nałożenia kar, które mogą mieć istotny wpływ na działalność Spółki. Wdrożyliśmy rygorystyczny plan kontroli jakości w celu ograniczenia ryzyk związanych z bezpieczeństwem żywności. Mamy też program szkoleń i audytów w zakresie higieny żywności, który ma zapewnić przestrzeganie naszych wysokich standardów jakości.

Działania w zakresie bezpieczeństwa i jakości produktów prowadzone są w Spółce w sposób systemowy, czego efektem są przyznawane certyfikaty. Na obszar zapewnienia jakości składają się m.in.: starannie wypracowane technologie produktowe, odpowiedni dobór dostawców i podwykonawców, ścisły nadzór procesu produkcji i dystrybucji. Wdrożone i certyfikowane przez ZT „Kruszwica” S.A. systemy zarządzania jakością umożliwiają realizację reguły bezpiecznej i stabilnej jakościowo produkcji, prowadzonej od pozyskania surowca, przez jego przetworzenie, aż po produkcję popularnych marek produktowych. W Spółce realizowany jest program szkoleń i audytów w zakresie higieny żywności, który ma zapewnić przestrzeganie najwyższych standardów jakości.

Zakłady produkcyjne ZT „Kruszwica” S.A. posiadają certyfikaty przyznane przez Bureau Veritas i SGS oficjalnie potwierdzające wdrożenie [GRI 102-12]:

- Systemu Zarządzania Środowiskiem EMS (ang. Environmental Management System) według normy ISO 14001:2015;
- Systemu Zarządzania Bezpieczeństwem Żywności FSMS (ang. Food Safety Management System) uwzględniającego ISO 22000:2005 w Zakładzie w Kobylnikach, FSSC 22000 (certyfikat ważny do 17.11.2018) w Zakładzie Brzegu (ze względu na równorzędną wartość systemów FSSC 22000 i IFS dla Klientów kupujących produkty z Brzegu zdecydowaliśmy o tym, aby w Brzegu utrzymywać tylko certyfikację IFS);
- Standardów wymaganych przez sieci handlowe (ang. International Food Standard) według normy IFS v.6.1;
- System Zarządzania Bezpieczeństwem i Higieną Pracy (ang. Occupational Health & Safety Management Systems) według normy ISO 45001:2018.

ZT „Kruszwica” SA posiada certyfikaty przyznane przez SGS (Société Générale de Surveillance), oficjalnie potwierdzające wdrożenie Europejskiego Programu Certyfikacji Materiałów Paszowych (ang. European Feeds Ingredients Safety Certification) a swoje Zakłady zarejestrowała w bazie QS.

Ponadto flagowy produkt Olej Kujawski otrzymał znak jakości „Q” potwierdzony certyfikatem przyznanym przez Polskie Centrum Badań i Certyfikacji (PCC). Granatowo – czerwony znak jakości „Q” to znak przyznawany krajowym i zagranicznym wyrobom, utrzymującym niezmiennie wysokie parametry jakościowe. Produkty oznaczone tym znakiem wyróżniają się najwyższą klasą i gwarantują bezpieczeństwo. Certyfikacja i nadzór są przeprowadzane według określonych procedur oraz zgodnie z „Programem certyfikacji wyrobów spożywczych” opracowanych przez PCBC.

Dodatkowo Kujawski z pierwszego tłoczenia, Olej Kujawski 3 ziarna, osiem propozycji z linii Kujawski z ziołami oraz cztery oleje z serii Kujawski tłoczony na zimno zostały wyróżnione przez jury programu „Docień Polskie” i

zyskały certyfikat TOP Produktu. Głównym celem programu „Doceń Polskie” jest promowanie produktów najlepszej jakości, dostępnych na polskim rynku. Artykuły spożywcze są oceniane pod względem smaku, wyglądu i stosunku jakości do ceny przez specjalistów zawodowo związanych z żywnością i technologią żywienia, m.in. członkowie Klubu Szefów Kuchni. Patronat nad wydarzeniem sprawuje Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

### **Olej palmowy**

Olej palmowy jest powszechnie stosowany w przemyśle spożywczym. Spółka wykorzystuje go w części oferowanych przez siebie produktów, zgodnie z preferencjami klientów. Dla części produkcji Spółka wykorzystuje surowiec spełniający kryteria Certyfikacji Łańcucha Dostaw RSPO. W takim przypadku od dostawców wymagane jest dostarczenie surowca z certyfikatem RSPO, co oznacza, że został on wyprodukowany w sposób zrównoważony dla dobra ludzi i środowiska naturalnego. Należy podkreślić, że wszyscy dostawcy ZT „Kruszwica” S.A. są członkami RSPO.

ZT „Kruszwica” S.A. w 2013 roku przeszła pozytywnie proces certyfikacji RSPO SCCS przeprowadzony przez Control Union Certifications, co potwierdza zaangażowanie Spółki w ochronę zasobów i społeczną odpowiedzialność na rzecz warunków zatrudnienia pracowników w krajach pozyskujących olej palmowy. Certyfikat RSPO wydawany jest na 5 lat, po których może być odnawiany. Co roku odbywa się audyt sprawdzający, czy firma funkcjonuje zgodnie z wymogami, które wdrożyła na początku procesu. W 2019 r. odbył się audyt certyfikujący – tym samym certyfikacja w zakresie RSPO kat. MB, SG została przedłużona do 2020 r.

Jedną z największych grup branży rolno-spożywczej na świecie, do której należy ZT „Kruszwica” S.A., wierzy, że zrównoważony olej palmowy powinien być produkowany w sposób, który wyklucza przekształcanie obszarów o wysokiej wartości przyrodniczej i ekologicznej, minimalizuje emisję gazów cieplarnianych, wykorzystuje odpowiedzialne praktyki rolne, chroni prawa pracowników oraz społeczności lokalnych.

### **Tłuszcze trans**

Polacy chcą jeść zdrowo, co oznacza także unikanie żywności zawierającej tłuszcze trans. Instytucje zajmujące się zdrowym żywieniem w Polsce i na świecie (np. IŻŻ, WHO) podkreślają korzyści dla zdrowia wynikające ze spożycia większej ilości nienasyconych kwasów tłuszczowych, kosztem tłuszczów nasyconych i tłuszczów trans. Tłuszcze trans występują naturalnie w produktach mleczarskich, mięsie pochodzącym od przeżuwaczy (np. krów i owiec) lub pochodzą z częściowo utwardzonych/uwodornionych olejów roślinnych. Spożywanie zbyt dużej ilości tłuszczów trans pochodzących z obu źródeł podwyższa stężenie złego cholesterolu LDL we krwi oraz zwiększa ryzyko chorób sercowo-naczyniowych. W trosce o zdrowie konsumentów, ZT „Kruszwica” S.A. oferuje szeroką gamę produktów do smarowania pieczywa, które są bogate w nienasycone kwasy tłuszczowe i praktycznie nie zawierają izomerów trans. Jak wynika z najnowszych badań składu kwasów tłuszczowych w produktach do smarowania pieczywa, margaryny kubkowe dostępne w Polsce pod względem zawartości tłuszczów trans są zgodne z rekomendacjami IMACE (European Margarine Association), a nawet je przewyższają. Zastosowanie olejów roślinnych i innowacyjnych technologii pozbawionych częściowo utwardzonych tłuszczów sprawia, że miękkie margaryny do smarowania oferowane przez ZT „Kruszwica” S.A. nie zawierają izomerów trans i są bogate w jedno- i wielonienasycone kwasy tłuszczowe.

### **Kampania „Poznaj się na tłuszczach”**

ZT „Kruszwica S.A.” stawia na edukację swoich konsumentów. Od 2015 roku rozpoczęła kampanię „Poznaj się na tłuszczach”. Jej celem jest edukacja na temat tego czym są tłuszcze, czym różnią się poszczególne kwasy tłuszczowe oraz jakie znaczenie wykazują dla zdrowia człowieka. Podnosimy wiedzę Polaków w zakresie zdrowego odżywiania się z naciskiem na przemyślany wybór produktów zawierających korzystne dla zdrowia kwasy tłuszczowe.

W 2019 r. w ramach programu „Poznaj się na tłuszczach” realizowane były działania w ramach relacji z mediami, do których skierowano 4 materiały prasowe.

### **Kampania „Pokochaj olej rzepakowy”**

ZT „Kruszwica” S.A. w ramach swojego członkostwa w Polskim Stowarzyszeniu Producentów Oleju angażuje się w prowadzenie wieloletniej akcji edukacyjnej „Pokochaj olej rzepakowy”. Celem kampanii jest podnoszenie świadomości konsumentów na temat właściwości odżywczych i zdrowotnych oleju rzepakowego oraz jego znaczenia w codziennej diecie i profilaktyce zdrowotnej.

### **Zdrowie i bezpieczeństwo konsumentów**

Najważniejszym celem dla ZT „Kruszwica” S.A. jest dostarczanie odpowiednich, bezpiecznych produktów, spełniających oczekiwania klientów.

Dla realizacji tego celu w Spółce wdrożony został *Zakładowy Kodeks Dobrej Praktyki Produkcyjnej i Higienicznej*, którego przestrzeganie gwarantuje produkcję żywności bezpiecznej dla konsumenta. Od wielu lat w organizacji funkcjonuje wdrożony i certyfikowany System Jakości zapewniający stabilną jakość i bezpieczeństwo produkowanych wyrobów.

ZT „Kruszwica” S.A. dokłada wszelkich starań, aby w całym cyklu życia produktu zachować najwyższe standardy bezpieczeństwa i jakości oferowanych produktów oraz ich opakowań. Każdy wdrożony i wytwarzany przez Spółkę produkt musi spełniać wymagania prawne w zakresie bezpieczeństwa żywnościowego/pasowego [GRI 416-1].

Fundamentem systemu jakości jest przestrzeganie wymogów polskiego i unijnego prawa oraz systemów HACCP, IFS i EFISC. W 2019 zidentyfikowane zostały trzy sprawy związane z naruszeniem prawa:

- zakwestionowanie zawartości poziomu tłuszczu, poniżej deklarowanej wartości w produkcie „Smakowita maślany smak”;
- przekroczenie w określonej partii rafinowanego oleju rzepakowego w zakresie BaP;
- zakwestionowanie znakowania dotyczące nazwy „Mleczna z Kruszwicy”

Spółka podjęła działania zmierzające do szczegółowego wyjaśnienia tych niezgodności oraz działania naprawcze, które wyeliminowały wszystkie naruszenia prawa. [GRI 416-02] Spółka otrzymała karę finansową (niezgodność wartości deklarowanych na opakowaniu i w specyfikacji a wartość w produkcie) w kwocie 3.394,53 PLN. Nie zostały nałożone sankcje pozafinansowe z tytułu niezgodności z prawem i regulacjami. [GRI 419-01].

Wdrożony przez ZT „Kruszwica” S.A. system jakości obejmuje wszystkie rodzaje aktywności Spółki i wszystkie etapy cyklu życia produktu. Zaczynając od badań oczekiwań konsumentów, poprzez rozwój produktów, pozyskiwanie surowców i opakowań, produkcję i dystrybucję naszych wyrobów, aż po ocenę satysfakcji nabywców. Na wszystkich opakowaniach jednostkowych produktów Spółki, zgodnie z przepisami dotyczącymi znakowania żywności, umieszczane są poniższe informacje:

- nazwa żywności,
- wykaz składników,
- ilość netto,
- termin przydatności do spożycia,
- warunki przechowywania,
- nazwa i adres producenta,
- informacja o wartości odżywczej.

W przypadku wielu produktów, na opakowaniu znajduje się również informacja o zastosowaniu produktu. [GRI 417-01]

ZT „Kruszwica” S.A. przywiązuje ogromną wagę do kontroli standardów surowca wykorzystywanego w procesie produkcji. W oparciu o obowiązujące przepisy prawa, w umowach handlowych zawieranych z naszymi dostawcami zostały określone konkretne wymogi dot. cech skupowanych nasion rzepaku. Spółka stosuje ponadto wewnętrzny system, w ramach którego weryfikowany jest skład dostarczanego surowca m.in. pod kątem ewentualnej obecności pozostałości pestycydów. Pozwala to już na wczesnym etapie zidentyfikować i zablokować dostawy nasion, które nie spełniają wymaganych standardów jakościowych.

ZT „Kruszwica” S.A. wśród swoich partnerów biznesowych przeprowadza corocznie proces badania satysfakcji klienta. Ostatnie takie badanie zostało przeprowadzone w styczniu 2020 roku i dotyczyło roku 2019. Badanie to było przeprowadzane metodą wskaźnika promotorów netto (NPS – Net Promoter Score).

Badanie zostało przeprowadzone w następujących obszarach: oleje, margaryny konsumenckie, margaryny profesjonalne, tłuszcze luzem, dla m.in. następujących procesów: składanie zamówień, łatwość i jakość kontaktu z pracownikami, jakość realizacji zamówień czy terminowość dostaw.

Według badań Reichhelda, przeciętna wartość NPS dla ZT „Kruszwica” S.A. mieści się w przedziale 10-15.

Proces obsługi Klienta wymaga ciągłego doskonalenia, w związku z powyższym Spółka będzie skupiać swoje działania na rok 2020 w obszarach:

- dostarczanie zamówienia w wymaganym dniu i czasie,
- aktywna współpraca z działem planowania oraz z Klientami kluczowymi celem prognozowania wolumenu promocyjnego z odpowiednim wyprzedzeniem,
- usprawnienie komunikacji z istotnymi Klientami celem rozwiązania bieżących problemów i identyfikacji oczekiwań Klienta.

## **Społeczności lokalne**

ZT „Kruszwica” S.A., jako wiodący podmiot rynkowy dokłada starań, aby wносить wkład i wspierać rozwój społeczności w której funkcjonuje. Spółka współpracuje z lokalnymi organizacjami samorządowymi wspierając rozwój utalentowanej młodzieży i promując zdrowy tryb życia poprzez popularyzację sportu.

W ostatnich latach środki z budżetu ZT „Kruszwica” S.A. kierowane były na różnorodne projekty dobroczynne lub bezpośrednie wsparcie finansowe dla lokalnych klubów i stowarzyszeń działających w obrębie lokalizacji zakładów produkcyjnych Spółki. W 2019 r. wśród tego typu aktywności można wymienić np. pomoc finansową dla



Nadgoplańskiego Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego przeznaczona na zakup ratowniczego sprzętu specjalistycznego.

Kwota przekazana w okresie objętym raportowaniem, w obu lokalizacjach Spółki tj. Kruszwicy oraz Brzegu, wyniosła około 50.000 PLN, czyli na podobnym poziomie jak w roku ubiegłym.

Jako wiodący producent żywności, który w odpowiedzialny sposób chce podchodzić do cyklu przydatności do spożycia swoich produktów, Spółka przekazuje w sposób regularny część swoich produktów do Banków Żywności. W 2019 r. ZT „Kruszwica” S.A. przekazała do Banków Żywności ponad 61 ton produktów z portfolio Spółki, czyli o 17 ton więcej niż w roku poprzednim.

### **Wolontariat pracowniczy – program „Działam lokalnie”**

W 2019 r. pracownicy Spółki mogli po raz kolejny zgłaszać inicjatywy w ramach programu wolontariatu pracowniczego „Działam lokalnie”. Celem działań jest zaangażowanie pracowników do wspólnego działania na rzecz potrzeb społeczności lokalnych. W ramach programu Spółka wspiera aktywności pracowników na rzecz organizacji pozarządowych i określonych przepisami prawa instytucji. Pracownicy – wolontariusze, świadczą różnego rodzaju prace na rzecz potrzebujących, wykorzystując swoje umiejętności i zdolności, natomiast firma umożliwia im podejmowanie takich inicjatyw oraz wspiera ich działania finansowo, lub organizacyjnie. W 2019 r. dofinansowanie otrzymały m.in. projekty doposażenia przedszkolnego placu zabaw, wsparcia dla telefonu zaufania, czy pomocy schronisku dla zwierząt.

### **„Akademia Mistrza”**

Realizacja programu „Akademia Mistrza” przez ZT „Kruszwica” S.A. ma na celu wspieranie rozwoju branży cukierniczej w Polsce. Tym co od lat stanowi wizytówkę programu i jego największą wartość są szkolenia. W 2019 r. w ramach programu zorganizowane zostało wiele bardzo wartościowych warsztatów i spotkań, skutecznie wspierających rozwój partnerów handlowych spółki zarówno na płaszczyźnie biznesowej jak i rzemieślniczej. Jednym z najważniejszych wydarzeń zorganizowanych przez „Akademię Mistrza” w 2019, było Spotkanie z Maestro. Gościem specjalnym wydarzenia, był światowej sławy włoski mistrz cukiernictwa Francesco Elmi. Jego pokaz ściągnął do Warszawy blisko setkę cukierników nie tylko z Polski, ale i zza granicy. Maestro Elmi przygotował pięć autorskich deserów, opowiadał o swoich technikach pracy i produktach, których używa. Spotkanie z Maestro zyskało opinię jednego z najbardziej inspirujących wydarzeń w polskim kalendarzu cukierniczym. W 2019 roku odbyło się także siedem dwudniowych warsztatów rzemieślniczych, w których uczestniczyło kilkudziesięciu cukierników. Te wyjątkowe szkolenia praktyczne umożliwiły uczestnikom poznawanie technik stosowanych przez wybitnych cukierników oraz ich autorskich przepisów. Na zaproszenie „Akademii Mistrza” szkolenia prowadzili: Mistrz Świata w Cukiernictwie Mieczysław Chojnowski oraz Mistrzyni Cukiernictwa Iga Sarzyńska. W 2019 r. w ramach projektu „Podwieczorki z Akademią Mistrza” przeprowadzone zostało pięć szkoleń biznesowych, które odbyły się w różnych częściach Polski. Szkolenia pt. „Skutki zmian w prawie pracy dla cukierników i piekarzy w 2019 – praktyczne wskazówki”, poprowadziła Adriana Głuchowska, wybitna ekspertka w dziedzinie finansów publicznych oraz prawa pracy od lat związana z branżą cukierniczą. Podczas spotkań omówione zostały zapisy prawne budzące najwięcej wątpliwości, dotyczące m.in. przechowywania dokumentacji pracowników, ochrony danych osobowych oraz Pracowniczych Planów Kapitałowych. Partnerzy spółki mogą także znaleźć dużą porcję wiedzy oraz inspiracji na stronie internetowej [akademiamistrza.pl](http://akademiamistrza.pl), kanałach społecznościowych oraz edukacyjnej platformie e-learningowej przygotowanej z myślą o cukiernikach oraz piekarzach - Akademii Mistrza Biznesu.

### **Dostawcy**

Działania związane z wyborem dostawców są w ZT „Kruszwica” S.A. regulowane *Procedurą Zakupów Dóbr i Usług Grupy Bunge w Polsce*, która zakłada szeroki przegląd rynku oraz uczciwą konkurencję między oferentami. Gospodarzem procesów zakupowych w Spółce jest powstały w 2013 roku Dział Zakupów, w którym duży nacisk kładzie się na rozwój kompetencji i profesjonalizację zespołu, kierującego się przede wszystkim przejrzystością w codziennej współpracy, uczciwością i rzetelnością w procesie przetargowym.

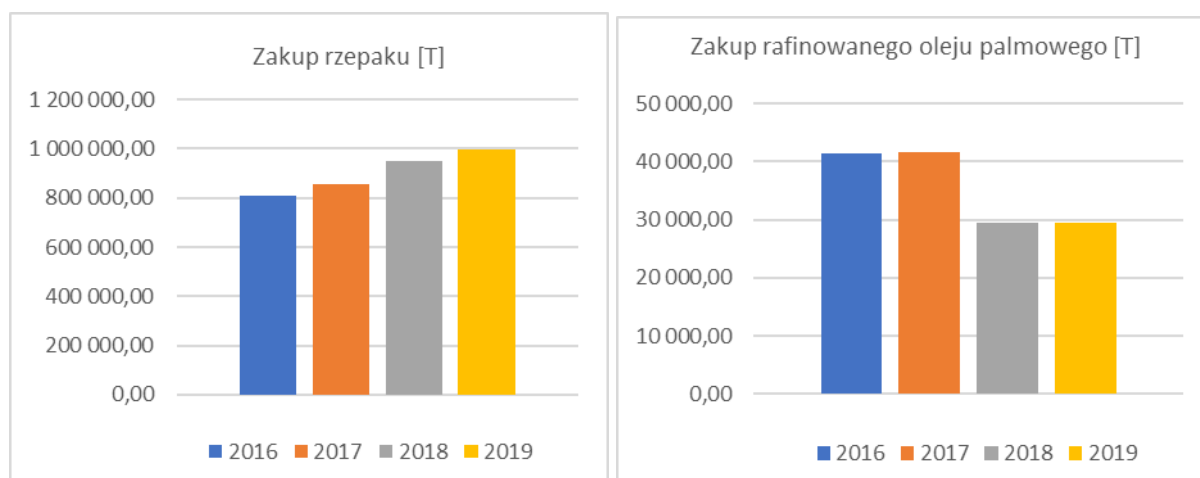
Postępowania zakupowe Spółka prowadzi wykorzystując nowoczesne narzędzia on-line w postaci platformy zakupowej, zapewniającej transparentność procesu, jasne kryteria doboru dostawców oraz szeroką bazę potencjalnych kontrahentów. Obok podstawowych czynników komercyjnych wysoko cenione są szeroko rozumiane kryteria jakościowe, bezpieczeństwo pracowników Spółki oraz pracowników jej partnerów, a także dbałość o środowisko. Przy wyborze dostawców ZT „Kruszwica” S.A. chętnie wspiera lokalne społeczności w miejscach, gdzie ma swoje Zakłady. W roku 2019 20% zakupów (z wyłączeniem zakupów towarów masowych) dokonano u

dostawców lokalnych [GRI 204-1]. Jako dostawców lokalnych traktuje się dostawców z powiatów inowrocławskiego i brzeskiego. Deklaracja przeciwdziałania korupcji zamieszczona jest w Ogólnych Warunkach Współpracy z Dostawcami („OWD”) Spółki. Od 2017 roku wszyscy dostawcy składający oferty na platformie zakupowej zobowiązani są do akceptacji niniejszych warunków.

ZT „Kruszwica” S.A. to wiarygodny partner handlowy, który oferuje swoim dostawcom atrakcyjne warunki współpracy w zamian za dostawę surowca najwyższej jakości.

Spółka przywiązuje ogromną wagę do kontroli jakości surowca wykorzystywanego w procesie produkcji. W oparciu o obowiązujące przepisy prawa, w umowach handlowych zawieranych z dostawcami ZT „Kruszwica” S.A. zostały określone konkretne wymogi dot. cech skupowanych nasion rzepaku.

W okresie objętym raportowaniem Spółka zakupiła 996.242 ton nasion rzepaku oraz 29.379 ton rafinowanego oleju palmowego. Kształtowanie się poziomu zakupu surowców w latach 2016 – 2017 przedstawiają poniższe wykresy. [GRI 301-1].



## Środowisko naturalne oraz klimat

ZT „Kruszwica” S.A. prowadzi działalność w sektorze produkcyjnym artykułów spożywczych, opierając swoją produkcję na surowcach roślinnych, mając wpływ także na środowisko. Wymaga to od Spółki, aby w sposób odpowiedzialny zarządzać związanym z tym ryzykiem. Zakłady Spółki charakteryzują się zużyciem wody i energii oraz emisjami dwutlenku węgla, zużywają materiały takie, jak rzepak i rafinowany olej palmowy; oraz powodują emisję do powietrza, wody i gruntu. Firma zauważa potencjalny negatywny wpływ na zasoby ograniczone oraz utratę bioróżnorodności i ekosystemów w wyniku działalności produkcyjnej. ZT „Kruszwica” S.A. podlega szerokiemu zakresowi przepisów i rozporządzeń na poziomie międzynarodowym, krajowym i lokalnym, jak również wymaganiom naszych klientów i oczekiwaniom lokalnych środowisk. Koszty związane z dostosowywaniem Spółki do zmieniających się wymogów prawnych, podwyższone koszty emisji mogą mieć negatywny wpływ na rentowność firmy. Wpływ zmian klimatu, na przykład wzrastająca częstotliwość i nasilenie niedoborów wody, powodzi i gwałtownych burz na całym obszarze Polski oraz szkodniki i choroby również mogą potencjalnie wpływać negatywnie na działalność Spółki.

### Polityki środowiskowe.

ZT „Kruszwica” SA zapewnia przestrzeganie wszystkich obowiązujących wymagań dotyczących ochrony środowiska, zdrowia i bezpieczeństwa. Polityki i procedury wprowadzone i stosowane w naszych Zakładach są na poziomie odpowiadającym wymaganiom lokalnym lub je przewyższające, są osadzone w naszych wszystkich działaniach i są wspierane poprzez stosowanie zewnętrznie akredytowanych systemów zarządzania środowiskowego. W ramach systemu ISO 14001: 2015 oraz zgodnie z zaleceniami Grupy Bunge, Zakłady w Kobylnikach k. Kruszwicy i Brzegu mają ustanowione *Polityki środowiskowe*, w których akcenty zostały postawione na:

- Postępowanie zgodnie z obowiązującymi wymaganiami prawnymi w zakresie prowadzonych procesów, produktów, usług i projektów;

- Stałe doskonalenie działalności w zakresie ochrony środowiska poprzez zastosowanie zasad zarządzania środowiskowego, oceny ryzyka środowiskowego i monitorowania efektów oddziaływania na środowisko w odniesieniu do zakładów, procesów, produktów, usług i projektów;
- Dążenie do zrównoważonego rozwoju pod względem środowiskowym poprzez zapobieganie zanieczyszczeniu środowiska, minimalizację ilości odpadów, poszukiwanie możliwości ich ponownego wykorzystania i recyklingu w ramach procesów, produktów, usług i projektów;
- Wykazanie odpowiedzialności społecznej poprzez dążenie do zaspokojenia potrzeb środowiskowych w społecznościach wśród których prowadzi działalność oraz promocję gospodarki surowcami naturalnymi;
- Zaangażowanie pracowników w działania proekologiczne i organizację szkoleń pracowniczych wspierających praktyki zarządzania środowiskowego.

## Energia

Wpływ zmian klimatycznych odnosi się zarówno do zagrożeń, jak i możliwości związanych z przejściem na gospodarkę niskowęglową. Do kluczowych obszarów zainteresowania należą programy optymalizacji energetycznej, zwiększenie udziału energii odnawialnej oraz zwiększenie samowystarczalności pod względem energii elektrycznej. Spółka dąży do zmniejszenia emisji, poprawy wydajności energetycznej oraz zastąpienie paliw kopalnych energią odnawialną, tam gdzie jest to praktycznie możliwe i ekonomicznie wykonalne. Ponadto stosując technologie energetyczne o niskiej emisji dwutlenku węgla, firma chce zmniejszać ślad węglowy swoich wyrobów i doskonalić własne podejście do odpowiedzialnego, zrównoważonego rolnictwa.

ZT „Kruszwica” S.A. jest znaczącym konsumentem energii elektrycznej, która jest wytwarzana wewnątrz i kupowana od dostawców zewnętrznych (gaz, olej i węgiel). Źródła energii na bazie paliw kopalnych mogą stanowić ryzyko dla bezpieczeństwa energetycznego Spółki związane ze zrównoważeniem oraz wymaganiami prawnymi. Firma stale poprawia efektywność energetyczną Zakładów poprzez inwestycje w doskonalenie profilu energetycznego oraz zwiększoną samowystarczalność pod względem energii elektrycznej, w tym stosowanie odnawialnych źródeł energii, przy jednoczesnym zmniejszaniu ciągłych kosztów operacyjnych i poziomu emisji dwutlenku węgla.

Zużycie energii pochodzącej z powyższych źródeł dla okresu objętego raportowaniem oraz dwóch poprzednich lat przedstawiono w tabeli poniżej [GRI 302-1].

Zużycie energii Zakład w Brzegu	J.M.	ROK		
		2019	2018	2017
Węgiel	T	22 387	26 844	27 368
Olej	T	511	577	498
Gaz	Nm3	2 459 103	1 205 200	1 602 475
Energia elektryczna*	MWh	27 525	21 316	25 286

\* zakup + produkcja własna

Zużycie energii Zakład w Kruszwicy	J.M.	ROK		
		2019	2018	2017
Węgiel	T		0	0
Olej	T	15,3	0	6
Gaz	Nm3	10 963 948	11 252 033	10 707 213
Energia elektryczna	MWh	33 237	33 359	32 058

Intensywność zużycia energii mierzona w odniesieniu do wielkości produkcji, w okresie objętym raportowaniem, dla Zakładu w Brzegu wyniosła 1,07 GJ/T. Dla porównania, w roku 2018 współczynnik ten wyniósł 1,13 GJ/T. Dla Zakładu w Kobylnikach k. Kruszwicy intensywność zużycia energii wynosiła w roku 2019 0,67 GJ/T. W roku poprzednim było to 0,72 GJ/T. Obniżania zużycia energii na wyprodukowanie tony produktu jest ważnym celem długookresowym Spółki.

W wyniku szeregu działań związanych z programami ochrony środowiska i wydajności energetycznej, ZT „Kruszwica” S.A. stale zmniejsza zużycie energii elektrycznej i pary wodnej. W Zakładzie w Brzegu podejmowano takie działania jak: modernizacja instalacji parowej i armatury, likwidacja zbędnej infrastruktury. W listopadzie oddano do eksploatacji instalacje fotowoltaiczną. W grudniu 2019 roku prowadzone były próby. Pod koniec listopada 2019 roku wszystkie serwery i komputery w zakładzie w Brzegu pracują, korzystając wyłącznie z energii słonecznej. Spółka zakłada, że w roku 2020 nastąpi rozliczenie bilansu energii odnawialnej. Z kolei w Zakładzie w

Kobylnikach k. Kruszwicy redukcja energii oraz pary wodnej była możliwa wskutek między innymi modernizacji instalacji energetycznych oraz wymiany falowników.

Wymienione wyżej działania pozwoliły na redukcję zużycia energii oraz pary wodnej w 2019 roku o 49.133 GJ w Zakładzie w Brzegu oraz o 11.329 GJ w Zakładzie w Kobylnikach k. Kruszwicy. Zgodnie z polityką środowiskową Spółki, w Zakładach propagowane są zasady oszczędzania energii, co niewątpliwie również wpłynęło na zmniejszenie zużycia tych mediów w roku objętym raportowaniem [GRI 302-4].

### Woda

Woda jest niezwykle cenna dla środowiska, tym bardziej że jej niedobory mogą prowadzić do problemów społecznych, środowiskowych i biznesowych. Dlatego oszczędność i racjonalne gospodarowanie wodą powinny leżeć w interesie wszystkich podmiotów. Zidentyfikowaliśmy zagrożenia fizyczne, na przykład ekstremalne warunki pogodowe, które mogą skutkować negatywnym bilansem wodnym. Niedobory wody mogą wpłynąć na zasoby wodne wymagane do uprawy podstawowego surowca w produkcji – rzepaku jak również prowadzić do wyższych kosztów wody i/lub wymaganych większych nakładów inwestycyjnych zwiększających bezpieczeństwo wodne. Do możliwości związanych ze zmianami klimatycznymi należy zaliczyć: zmniejszenie kosztów operacyjnych poprzez wdrażanie udoskonaleń zwiększających efektywność zarówno w zakresie wykorzystania wody i energii, jak również możliwości uzyskiwania przychodu z produktów ubocznych z naszego procesu produkcji, które sprzedajemy jako pasze dla przemysłu rolniczego.

Tereny na których znajdują się Zakłady przemysłowe ZT „Kruszwica” S.A. nie należą do obszarów, w których występuje niedobór wody. Do Zakładów Spółki woda trafia z miejskich sieci wodociągowych. Dodatkowo, w Zakładzie w Brzegu wykorzystywane są wody powierzchniowe (pobór z Odry), a w Zakładzie w Kobylnikach k. Kruszwicy - z własnych ujęć (studnie głębinowe). Ilość wykorzystanej wody określana jest na podstawie przepływomierzy znajdujących się w każdym Zakładzie. Wypracowane zdolności i możliwości do mierzenia zużycia wody pozwalają Spółce mieć ciągłą kontrolę i szybko reagować w przypadku pojawienia się nadmiernych wartości. Zużycie wody w latach 2019-2017 zawarto w poniższej tabeli [GRI 303-3]:

Źródło wody	J.M.	Zakład w Brzegu			Zakład w Kobylnikach k. Kruszwicy		
		2019	2018	2017	2019	2018	2017
wody powierzchniowe	M <sup>3</sup>	173 293	204 846	155 738			
wody gruntowe	M <sup>3</sup>				352 751	304 187	287 820
woda pochodząca z innych organizacji (sieci wodociągowe)	M <sup>3</sup>	232 706	241 358	226 028	550	2 501	3 173
<b>RAZEM</b>	<b>M<sup>3</sup></b>	<b>405 999</b>	<b>446 204</b>	<b>381 766</b>	<b>353 301</b>	<b>306 688</b>	<b>290 993</b>

### Ścieki

Efektywne wykorzystanie zasobów to podstawa wielu istotnych zagadnień - od projektowania wyrobów do minimalizowania wpływu Spółki na środowisko i odpowiedzialnych zakupów. Odpady stałe oraz emisje do powietrza i wody są zmarnowanymi zasobami. W związku z tym firma dąży do zminimalizowania w Zakładach ich wielkości.

Ilość i jakość wytwarzanych ścieków jest przez Zakłady produkcyjne ZT „Kruszwica” S.A. w pełni monitorowana, ponieważ ewentualne skutki związane z niekontrolowanym zanieczyszczeniem wody mogą być bardzo niebezpieczne dla środowiska, a efekty takiego zdarzenia nieodwracalne. Złotą zasadą obowiązującą w każdym z Zakładów Spółki jest oczyszczanie ścieków produkcyjnych przed ich wprowadzeniem do środowiska.

Poniżej przedstawione zostały wskaźniki dotyczące objętości ścieków i docelowego miejsca przeznaczenia [GRI 303-4]:

Miejsce przeznaczenia	Rodzaj ścieków	J.M.	Zakład w Brzegu		
			2019	2018	2017
wody powierzchniowe - rzeka Odra	wody pochłonicze, wody opadowe, ze stacji uzdatniania wody	M <sup>3</sup>	144 247	181 849	188 804
kanalizacja miejska	pozostałe ścieki	M <sup>3</sup>	137 003	134 747	119 088
<b>RAZEM</b>			<b>281 250</b>	<b>316 596</b>	<b>307 892</b>

Miejsce przeznaczenia	Rodzaj ścieków	J.M.	Zakład w Kobylnikach k.Kruszwicy		
			2019	2018	2017
wody powierzchniowe - Jezioro Gopło*	wody opadowe, ze stacji uzdatniania wody	M <sup>3</sup>	151 910	34 597	37 415
kanalizacja miejska	pozostałe ścieki	M <sup>3</sup>	56 155	171 610	157 628
<b>RAZEM</b>			<b>208 065</b>	<b>206 207</b>	<b>195 043</b>

\* Pozwolenie wodnoprawne określa szczegółowe miejsce zrzutu - rów RL4 (zlewnia Jeziora Gopło). Woda opadowa oraz ścieki ze stacji uzdatniania wody trafiają do rowu, gdzie praktycznie ulegają odparowaniu i przesiąkaniu do ziemi.

Ilość i rodzaj substancji stanowiących zagrożenie dla środowiska wodnego, które są usuwane ze ścieków (oczyszczane), zostały precyzyjnie określone w dokumentach wydanych dla każdego Zakładu Spółki:

Zakład w Kobylnikach k.Kruszwicy:

- Decyzja Starosty Inowrocławskiego OSR.6222.1.44.2012 z dnia 2013-07-26 (pozwolenie zintegrowane);
- Decyzja Starosty Inowrocławskiego OSR.6341.157.2016 z dnia 10.11.2016 (pozwolenie wodno-prawne).

Zakład w Brzegu:

- Decyzja Starosty Brzeskiego nr OŚ.7644/6/06 z dnia 29.11.2006 (pozwolenie zintegrowane);
- Decyzja Starosty Brzeskiego nr OŚ.6341.66.2015.MS z dnia 17.12.2015 (pozwolenie wodno –prawne na wprowadzanie ścieków przemysłowych do kanalizacji).

Spółka wystąpiła z nowym wnioskiem o wydanie pozwolenia wodno – prawnego dla Zakładu w Brzegu. Obecnie postępowanie jest w toku. ZT „Kruszwica” S.A. pieczołowicie przestrzega określonych norm określonych w pozwoleniach wodno-prawnych, gdzie określone zostały parametry odprowadzanych ścieków.

#### Emisja zanieczyszczeń do atmosfery

Wykorzystywana energia jest źródłem emisji dwutlenku węgla do atmosfery. Przy ograniczaniu emisji bezpośredniej i monitorowaniu zużycia energii elektrycznej we wszystkich Zakładach, dla Spółki ważny jest wskaźnik emisji dwutlenku węgla, który jest przedmiotem systematycznych analiz.

W ZT „Kruszwica” S.A. stale monitorowana jest wielkość emisji pośredniej i bezpośredniej dwutlenku węgla. Emisje bezpośrednie są generowane przez oba Zakłady w wyniku zużycia surowców energetycznych i wyliczane na podstawie ilości zużytego paliwa i wskaźników emisyjnych. Emisje pośrednie, dotyczące zużycia energii elektrycznej, wyliczane są także na podstawie zużytej energii elektrycznej i przyjętych dla Polski wskaźników.

Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące emisji dwutlenku węgla przez Zakłady w Brzegu i Kobylnikach k. Kruszwicy, w okresie objętym raportowaniem oraz w latach 2019, 2018 i 2017 [GRI 305-1, 305-2 i 305-4]:

Gazy cieplarniane		J.M.	Zakład w Brzegu			Zakład w Kobylnikach k.Kruszwicy		
			2019	2018	2017	2019	2018	2017
Emisja	Bezpośrednia (zakres 1)	T	53 579	58 044	61 830	22 301	23 266	21 804
	Pośrednia (zakres 2)	T	17 930	16 937	16 424	26 523	26 614	25 583
Wielkość produkcji		T	644 137	650 684	586 594	779 779	744 012	699 942
Współczynnik intensywności	dla emisji bezpośredniej	kg/T	83,18	89,20	105,40	28,60	31,27	31,15
	dla emisji pośredniej	kg/T	27,85	26,03	28,00	34,01	35,77	36,55

Emisje pośrednie (zakres 3) są wynikiem transportu wyrobów i surowców, dojazdów pracowników, wyjazdów na delegacje, utylizacji odpadów oraz produkcji paliw i surowców. W 2019 Spółka nie prowadziła szczegółowej ewidencji emisji w łańcuchach dostaw. Aby zapewnić pełniejszy obraz emisji pośrednich w całym łańcuchu dostaw ZT „Kruszwica” S.A. zaplanuje i podejmie stosowne działania w roku bieżącym.

Opakowania i gospodarka odpadami

Dostarczanie konsumentom najwyższej jakości produktów uzależnione jest nie tylko od surowców zastosowanych do ich produkcji, ale także od zastosowanych opakowań. Sposób ich zaprojektowania ma wpływ na zabezpieczenie żywności znajdującej się w środku przed otwarciem oraz jej przechowywanie i niemarnowanie w trakcie użytkowania. Liczba i rodzaj opakowań, które trafiają w obieg po spożyciu produktów przez konsumentów, determinuje możliwości ich odzyskania z rynku i recyklingu, co ma istotne znaczenie dla ochrony środowiska naturalnego. Wolumen opakowań wprowadzonych na rynek przedstawiony został w tabeli poniżej [GRI 301-1]:

Opakowania wprowadzone na rynek (kg)	2019	2018	Zmiana % (2019/2018)	2017	Zmiana % (2018/2017)
Opakowania z tworzyw sztucznych	3 696 110,91	4 918 924,01	-25%	4 652 198,34	9%
Opakowania z papieru i tektury	4 004 485,62	5 519 957,90	-27%	5 031 085,71	3%
Opakowania z aluminium	65 015,03	105 268,12	-38%	86 752,51	11%
Szkło	1 733 781,49	1 668 012,01	4%	1 292 061,85	34%
Metale	26 604,34	19 235,45	38%	18 028,57	2109%
Opakowania wielomateriałowe	181 527,44	219 669,27	-17%	189 928,26	-11%
Drewno	32 660	40 400,00	-19%	35 160,00	35%

Inne produkty powstające w trakcie produkcji prowadzonej przez Spółkę to:

- śruta rzepakowa, czyli resztki ziarna pozostające po wytłoczeniu oleju z nasion rzepaku; zawiera 2-4% tłuszczu, o dużej zawartości białka.
- makuch rzepakowy, to materiał paszowy pozostający po głębokim wytłoczeniu oleju z nasion rzepaku; zawiera 9-18% tłuszczu.

Z 1 tysiaca ton nasion rzepaku, po wytłoczeniu oleju, uzyskuje się około 580-620 ton śruty poekstrakcyjnej lub 630-700 ton makuchu rzepakowego. Produkty te są w blisko 100% ponownie wykorzystywane w rolnictwie do bezpośredniego karmienia zwierząt hodowlanych lub przygotowania mieszanek paszowych. Produkt ten jest stosowany głównie w żywieniu przeżuwaczy, trzody chlewnej oraz drobiu.

Ważnym elementem działań prowadzonych przez ZT „Kruszwica” S.A. jest strategia Zero Waste, czyli zapobieganie przekazywaniu odpadów na składowiska. Prowadzona jest segregacja odpadów na różne kategorie, co umożliwia firmom odpadowym prawidłowe ich zagospodarowanie. Uwaga skierowana jest na prawidłowość sortowania, jednorodność zebranego odpadu i staranny dobór uprawnionych firm odpadowych, aby mogły one w całości wykorzystać przekazane odpady.

W Spółce podejmowane są działania m.in. mające na celu zmniejszenie masy wytwarzanych osadów ściekowych oraz ich zagospodarowanie. Poszukiwane są również nowe zastosowania dla powstałych w Zakładach odpadów. Przykładem mogą być osady ściekowe, które wykorzystywane są w rolnictwie do poprawienia i wzbogacenia struktury i składu gleby.

W Zakładzie w Brzegu w 2019 roku poddano recyklingowi 8,07 ton odpadów niebezpiecznych; w roku 2018 było to 25,05 ton a w 2017 roku – 6,63 ton. W Zakładzie w Kobylnikach k. Kruszwicy w 2019 roku poddano recyklingowi 18,86 ton odpadów niebezpiecznych; w 2018 roku było to 17,9 ton a w 2017 roku 2,47 ton. Ponadto, w Zakładzie w Kruszwicy poddano w 2019 roku 10,94 tony odpadów niebezpiecznych procesowi utylizacji poprzez spalanie a rok wcześniej 10,2 tony. Wolumen odpadów bezpiecznych, w podziale na metody postępowania z nimi, przedstawia poniższa tabela [GRI 306-2]:

Waga odpadów bezpiecznych (T)	Zakład w Brzegu			Zakład w Kobylnikach k.Kruszwicy		
	2019	2018	2017	2019	2018	2017
Recycling	6 738	7 888	8 616	292,35	280	241
kompostowanie; biogazy; polepszacz gleby	1 309	1 559	1 227	0	0	160,98
odzysk, w tym odzysk energii;	42	88,26	60,49	1 680	1 993	1 701
spalanie (spalanie masy);	0	2,81	0	0	0	1,07
składowanie na składowiskach odpadów;	8,93	15,24	28,12	9,38	10,21	8,841

Powstałe odpady są przekazywane przede wszystkim do recyklingu lub odzysku. Ponadto osoby zatrudnione w Zakładach produkcyjnych przechodzą obowiązkowe szkolenia z zakresu ochrony środowiska, by poznać zasady

gospodarowania odpadami, w tym ich selekcji u źródła, czyli już w miejscu wykonywania przez nich pracy. Spółka prowadzi również działalność edukacyjną swoich pracowników (pikniki środowiskowe, imprezy miejskie), zachęcając do segregacji odpadów w ramach prywatnych gospodarstw domowych.

Poniżej przedstawiono zestawienie dotyczące wydatków jakie ZT „Kruszwica” S.A. poniosła w związku z ochroną środowiska i działalnością edukacyjną w tym obszarze:

Koszty utylizacji odpadów, oczyszczania środowiska i działań naprawczych (PLN)	Zakład w Brzegu			Zakład w Kobylnikach k. Kruszwicy		
	2019	2018	2017	2019	2018	2017
oczyszczanie i utylizację odpadów;	2 295 087	1 887 063	1 978 059	2 826 560	2 258 982	1 936 935
wydatki na zakup i używanie certyfikatów emisji;	1 702 078	3 910 085	640 600	-	1 458 804	38 083
wydatki na zakup sprzętu, konserwację, materiały i usługi oraz powiązane koszty kadrowe;	815 418	831 007	614 553	482 585	976 539	430 895
ubezpieczenie od odpowiedzialności w razie szkód w środowisku;	7 309	7 309	7 309	7 309	7 309	7 309
koszty oczyszczenia, łącznie z kosztami rekultywacji w związku z wyciekami	641 487	874 743	717 598	7 500	380 409	735 526

Koszty zapobiegania szkodom i zarządzania ochroną środowiska (PLN)	Zakład w Brzegu			Zakład w Kobylnikach k. Kruszwicy		
	2019	2018	2017	2019	2018	2017
szkolenia i kursy w zakresie ochrony środowiska;	15 800	15 683	-	2 450	10 153	8 200
zewnętrzne usługi związane z zarządzaniem ochroną środowiska;	13 290	1 500	62 889	34	3 491	12 123
zewnętrzne certyfikaty systemów zarządzania;	5 969	6 890	17 459	7 203	50 315	18 982
dotatkowe wydatki na zakupy związane z ochroną środowiska;	284 773	192 549	344 698	89 000	234 104	158 698

W latach 2017-2019 nie odnotowano żadnych skarg dotyczących wpływu na środowisko w Zakładzie w Kobylnikach k. Kruszwicy. Z kolei w Zakładzie w Brzegu w roku 2019 były to dwie skargi, w roku 2018 - jedna skarga. Złożone skargi zostały rozpatrzone i rozwiązane. Wszystkie złożone skargi zostały złożone w ramach formalnych mechanizmów skargowych. [GRI 307-1]. ZT „Kruszwica” S.A. efektywnie angażuje się w działalność na rzecz ochrony środowiska naturalnego.

#### Zarządzanie bioróżnorodnością i ekosystemami

Zmiany klimatu stanowią poważne wyzwanie dla globalnego bezpieczeństwa podaży żywności. Długotrwałe zmiany temperatury, wilgotności, wzorców opadów i częstotliwości występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych mają już wpływ na praktyki rolne, produkcję roślinną i jakość odżywczą upraw żywności. Produkcja wyrobów w ZT „Kruszwica” S.A. oparta jest przede wszystkim na zasobach naturalnych. Niekorzystny wpływ związany ze zmianą klimatu zwiększa ryzyko działalności Spółki w długim okresie a także okresowe problemy z dostępnością i jakością surowca do produkcji w krótkim okresie. Dlatego też Spółka bardzo mocno angażuje się w działania dotyczące bioróżnorodności.

ZT „Kruszwica” SA, jako członek Polskiego Stowarzyszenia Producentów Oleju, angażuje się w inicjatywę edukacyjne skierowane do producentów rzepaku, których celem jest dostarczenie im wiedzy i narzędzi zapewniających produkcję rzepaku zgodną z zasadami ochrony środowiska.

#### **Program „Z Kujawskim pomagamy pszczołom” – edycja 2019**

W pracach nad zdrowiem pszczoł naukowcy zainicjowali wysiłki mające na celu opracowanie modelu oceny ryzyka dla rodzin pszczoł miodnych wynikającego z narażenia na pestycydy w różnych scenariuszach połączonych czynników stresogennych i stymulujących, w tym wpływu klimatu na pszczoły miodne. Model ten pomoże wyjaśnić względne znaczenie różnych czynników stresogennych, np. w jaki sposób wpływ danego pestycydu na zdrowie rodzin pszczelich zmienia się wraz ze zmianą klimatu.

Program „Z Kujawskim Pomagamy Pszczołom” skupia się przede wszystkim na jednym z ważniejszych gatunków zwierzęcych niezbędnych dla zachowania bioróżnorodności. To program, który inspirowa lokalne społeczności do podejmowania długofalowych działań na rzecz poprawy warunków życia pszczoł w Polsce poprzez sadzenie kwiatów przyjaznych pszczołom. Realizując program Spółka chce również wzmacniać świadomość społeczną w zakresie relacji pomiędzy pszczołami a bioróżnorodnością.



W 2019 r. program „Z Kujawskim pomagamy pszczołom” znalazł się w rankingu projektów CSR, które miały największą wartość dla społeczeństwa w mijającym 30-leciu. Idea wyboru najlepszych społecznych inicjatyw biznesu powstała dzięki ośrodkowi THINKTANK oraz Forum Odpowiedzialnego Biznesu w ramach projektu „30-lecie gospodarki wolnorynkowej w Polsce. Biznesie, co dalej?”.

W 2019 r. w akcji „Gmina Przyjazna Pszczołom”, realizowanej w ramach programu „Z Kujawskim pomagamy pszczołom”, aż 269 gmin z całej Polski podpisało Manifest, tym samym deklarując podjęcie konkretnych działań na rzecz ochrony pszczoł. W 2019 r. tytuł „Gminy Przyjaznej Pszczołom” otrzymało o 27% więcej gmin niż w 2018 r. Na ich terenach zasadzono blisko 450 tys. roślin przyjaznych pszczołom oraz 104 848 krzewów, 28 124 drzew i wysiano 22 776 542 m<sup>2</sup> łąk kwietnych. Najciekawsze, wyróżniające się aktywności zrealizowano w Białymstoku, Elblągu, Poznaniu, Pszczółkach, Gostycynie, Legnicy, Lubinie, Szcząncu, Świeradowie-Zdroju oraz w Wołominie. W 2019 r. gminy angażowały się m.in. w takie przedsięwzięcia jak organizacja warsztatów i zajęć edukacyjnych dla dzieci i młodzieży dotyczących ochrony pszczoł; pikniki i festyny dla mieszkańców, spotkania z przyrodnikiem lub pszczelarzem nt. ochrony przyrody i pszczoł czy spotkania i konferencje dla rolników oraz miłośników ogrodnictwa nt. ochrony pszczoł i sadzenia roślin przyjaznych pszczołom.

W ramach działań na rzecz lokalnej społeczności pracownicy zakładu w Brzegu wiosną 2019 posadzili lipy na rewitalizowanym bulwarze nad Odrą.

### **Program „Grunt to równowaga”**

Celem programu skierowanego do rolników, jest wspieranie wszelkich inicjatyw służących zachowaniu bioróżnorodności na terenach wiejskich. W ramach kampanii realizowane są działania edukacyjne podkreślające korzyści wynikające z różnorodności biologicznej i opisujące sposoby jej zachowania na terenach rolnych. W 2019 r. program „Grunt to równowaga” gościł z prezentacją podczas szóstej edycji Europejskiego Kongresu Menadżerów Agrobiznesu, która zgromadziła blisko 300 uczestników. Podczas dwóch dni przedstawiciele agrobiznesu, nauki i polityki brali udział w prelekcjach, debatach i spotkaniach, rozmawiając o wyzwaniach przed jakimi stoi dzisiejsze rolnictwo. W trakcie wydarzenia poruszane były tematy dotyczące produkcji roślinnej, bezpieczeństwa żywnościowego, zmian klimatycznych, gospodarki wodnej, rozwoju obszarów wiejskich, czy nowych realiów europejskich. Jednym z wiodących zagadnień omawianych na kongresie była kwestia rozwoju rolnictwa z zachowaniem równowagi przyrodniczej. W tę problematykę wpisała się prezentacja pt. „Uprawy częścią środowiska. Dlaczego warto wspierać bioróżnorodność na obszarach rolnych?”, którą przedstawiła dr Weronika Banaszak-Cibicka z Instytutu Zoologii Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu, która jest ekspertem merytorycznym programu „Grunt to równowaga”. Uczestnicy kongresu otrzymali wydane przez ZT „Kruszwica” S.A. materiały edukacyjne pt. „Bioróżnorodność a rolnictwo”.

### **Prawa człowieka**

ZT „Kruszwica” S.A. prowadzi swoją działalność z pełnym poszanowaniem praw człowieka, zobowiązując się do przestrzegania międzynarodowych standardów zawartych w Wytycznych ONZ ds. Biznesu i Praw Człowieka oraz w Deklaracji Międzynarodowej Organizacji Pracy dotyczącej Podstawowych Zasad i Praw w Pracy. Spółka stawia sobie za cel, żeby poszanowanie praw człowieka było widoczne we wszystkich obszarach jej działalności, traktując te prawa jako fundament relacji społecznych.

Z kolei nieprzestrzeganie praw człowieka może negatywnie wpłynąć na wizerunek Spółki, powodując konieczność podjęcia środków zaradczych lub naprawczych.

Przestrzeganie praw człowieka nie powinno być tylko postrzegane w kategoriach wykorzystywania pracy dzieci, czy prześladowań obrońców praw człowieka. Prawa człowieka odnoszą się również do codziennej działalności operacyjnej Spółki. Bezpieczeństwo i higiena pracy pracowników w miejscu zatrudnienia, zapewnianie co najmniej wymogów prawnych związanych z miejscem pracy i odzieżą ochronną, przejrzyste zasady naliczania i wypłacania wynagrodzenia, prawo do wypoczynku, czy zabezpieczenia społecznego, to tylko niektóre aspekty związane z poszanowaniem praw człowieka, które wypełnia Spółka.

ZT „Kruszwica” S.A. nie opracowała osobnej polityki dotyczącej poszanowania praw człowieka. Część z tych zagadnień jest uregulowana w wewnętrznym *Kodeksie Etycznego Postępowania* obowiązującym w Spółce. W części dotyczącej Szacunku w Miejscu Pracy poruszane są tam takie kwestie jak:

- Różnorodność w biznesie - odwołanie do stworzenia atmosfery otwartości, zaufania i integracji poprzez poszanowanie różnorodności talentów, zdolności i umiejętności, pochodzenia i doświadczeń każdej osoby;
- Sprzeciw wobec dyskryminacji - decyzje związane z zatrudnieniem, awansem i odszkodowaniem, muszą być podejmowane bez względu na jakiegokolwiek cechy prawnie chronione,
- Sprzeciw wobec prześladowania w miejscu pracy - zachowanie związane z prawnie chronionymi cechami osoby, które stwarza wrogi lub obraźliwe środowisko pracy.

W 2017 roku ZT „Kruszwica” S.A. zakończyła pozytywnie audyt SMETA (ang. Sedex Members Ethical Trade Audit). Procedura SMETA bazuje na ETI Base Code (kodeks postępowania etycznego stowarzyszenia Ethical Trading Initiative). SMETA dotyka 4 obszarów: warunków zatrudnienia pracowników, bezpieczeństwa i higieny

pracy, ochrony środowiska i odpowiedzialnych sposobów prowadzenia działalności. Poprzedni audyt SMETA odbył się w 2013 roku. W wyniku procedury SMETA Spółka otrzymuje certyfikat odpowiedzialności społecznej, a wyniki jej audytu trafiają do bazy Sedex. Obecny certyfikat utrzymuje swoją ważność do dnia 22.02.2020 roku (okres ważności to 3 lata). Otrzymanie certyfikatu jest potwierdzeniem, że ZT „Kruszwica” S.A. działa zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa w obszarach warunków zatrudnienia pracowników i bezpieczeństwa i higieny pracy.

### **Przeciwdziałanie korupcji i łapownictwu**

Postępowanie w sposób uczciwy, otwarty i etyczny jest podstawowym warunkiem skutecznej działalności rynkowej. ZT „Kruszwica” S.A. chce prowadzić i prowadzi swoją działalność zgodnie z najwyższymi standardami etyki. Z tego względu Spółka wdrożyła wewnętrznie *Kodeks Etycznego Postępowania* (ang. Code of Conduct) obowiązujący globalnie w Bunge. Kodeks ten służy jako przewodnik postępowania w sposób etyczny i zgodny z prawem, podczas wykonywania codziennych czynności zawodowych. Zawiera system wartości, którymi pracownicy powinni kierować się przy podjęciu każdej decyzji – od zgodności z przepisami i etyką biznesową, przez relacje w miejscu pracy, aż do współpracy z partnerami biznesowymi, konsumentami i lokalnymi społecznościami. Kodeks ten promuje standardy, które powinny być powszechnie przestrzegane, jak również konkretne ustawy, przepisy oraz polityki, które mają zastosowanie w przypadku funkcjonowania Spółki.

W Kodeksie Etycznego Postępowania poruszane są takie zagadnienia jak:

- ochrona majątku Spółki;
- odmowa przyjęcia łapówki i korupcji;
- szacunek w miejscu pracy;
- konflikty interesów.

Każdy pracownik ZT „Kruszwica” S.A. ma możliwość zgłaszania swoich podejrzeń o praktykach niezgodnych z etyką zawodową poprzez następujące kanały:

- u swojego menedżera lub innego menedżera, któremu pracownik ufa;
- w Dziale Spraw Osobowych;
- w Dziale Obsługi Prawnej;
- na portalu Global Ethics and Compliance ("GEC");
- na Infolinii Bunge.

Co istotne, stosowana w Spółce polityka braku odwetu, chroni każdego, kto składa zawiadomienie w dobrej wierze, nawet jeśli w późniejszym terminie okaże się, że się mylił.

Problemy związane z korupcją i łapownictwem zostały zidentyfikowane jako ważne źródło ryzyka utraty reputacji dla ZT Kruszwica S.A. Istnieje ryzyko, że w przypadku naruszenia naszej polityki antykorupcyjnej, może to negatywnie wpłynąć na prowadzoną przez nas działalność.

Wszyscy pracownicy ZT „Kruszwica” S.A. zostali przeszkoleni z Kodeksu Etycznego Postępowania. Pracownicy, którzy posiadają służbowe konta e-mail, akceptowali zasady zawarte w Kodeksie Etycznego Postępowania w formie elektronicznej (w tym wykonali załączone ćwiczenia dotyczące rozpoznawania przyjmowania łapówki oraz korupcji), natomiast pracownicy nie posiadający konta pocztowego odbyli standardowe szkolenia w tym zakresie [205-2].

Problemy związane z korupcją i łapownictwem zostały zidentyfikowane jako ważne źródło ryzyka utraty reputacji dla ZT „Kruszwica” S.A. Z tego względu, poza Kodeksem Etycznego Postępowania, w Spółce funkcjonuje także *Antykorupcyjna Polityka Zgodności* oraz *Podręcznik procedur dotyczących zapobiegania korupcji*. Podręcznik zawiera zasady postępowania i praktyczne porady dotyczące:

- upominków, rozrywki i innych wyrazy uprzejmości biznesowej;
- podróży zagranicznych urzędników;
- darowizn na cele polityczne, charytatywne oraz sponsoring;
- wyboru i zatrudniania przedstawicieli;
- kwestii związanych z fuzjami i przejęciami.

Wytyczne dotyczące zapobiegania korupcji obowiązują wszystkich pracowników Spółki, w tym osoby zatrudnione na czas określony i pracowników kontraktowych. W latach 2019 - 2017, w ramach przestrzegania standardów w tym obszarze, przeprowadzona została Ankieta - Fraud and Compliance Risk Assessment. Jest ona przeprowadzana co roku, z losowo wybranymi pracownikami. W roku 2019 zostało przeszkolonych 104 osoby w skali Spółek należących do grupy Bunge w Polsce. Na podstawie wyników tej ankiety, corocznie dokonywana jest analiza ryzyka defraudacji w różnych obszarach istotnych dla całej Spółki (niezależnie od lokalizacji).

W raportowanym okresie nie odnotowano potwierdzonych przypadków działań korupcyjnych [205-3].

### Informacje podsumowujące

Oświadczenie o informacjach niefinansowych jest trzecim tego typu raportem ZT „Kruszwica” S.A. Pierwsze Oświadczenie została przygotowane za rok 2017. Wszystkie Oświadczenia przygotowane zostały w oparciu o wewnętrzny model raportowania. Do określenia kluczowych wskaźników niefinansowych wpieraliśmy się wytycznymi Global Reporting Initiative Standards. Wskaźniki te zostały wyróżnione poprzez dodanie kwadratowego nawiasu zawierającego określenie wskaźnika zgodnie z tym standardem. Oświadczenie to nie spełnia jednak wszystkich wymaganych aspektów raportowania wg standardu GRI Standards, w związku z czym nie można go traktować jako raport zrównoważonego rozwoju na poziomie Core.

Oświadczenie zostało przygotowane za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2019 roku. Zawiera również informacje porównawcze dla lat 2018 i 2017.

Dane liczbowe i jakościowe prezentowane w tym Oświadczeniu pochodzą z wewnętrznych systemów ZT „Kruszwica” S.A., które składają się na proces raportowania oraz walidacji danych z udziałem wewnętrznych ekspertów.

Kruszwica, dnia 28 kwietnia 2020 roku

Sprawozdanie Zarządu z działalności, w tym: Oświadczenie dotyczące stosowania przez ZT „Kruszwica” S.A. zasad ładu korporacyjnego w 2019 roku oraz Sprawozdanie na temat danych niefinansowych ZT „Kruszwica” S.A. za 2019 rok zostały zatwierdzone i podpisane przez Zarząd Spółki:

Wojciech Jachimczyk – Prezes Zarządu	.....
Wojciech Bauman – Członek Zarządu	.....
Marcin Brodowski – Członek Zarządu	.....
Oleh Chernilevskyy – Członek Zarządu	.....
Piotr Piotrowski – Członek Zarządu	.....
Sławomir Werbiński – Członek Zarządu	.....
Tomasz Wika – Członek Zarządu	.....